

คท.
495. ๑1
๑.322 ห
๑. 14

หนังสือเล่มนี้เป็นสมบัติของห้องสมุดโรงเรียน
สำหรับให้นักเรียนยืมเรียน ห้ามขาย

หนังสือเรียนภาษาไทย

เล่ม ๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ (ป. ๖)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเล่มนี้เป็นสมบัติของห้องสมุดโรงเรียน
สำหรับให้นักเรียนยืมเรียน **ห้ามขาย**

จัดพิมพ์โดยองค์การค้ำของคุรุสภา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๕๒ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

คำนำ

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นควรให้มีการจัดทำสื่อการเรียนกลุ่มทักษะ ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ขึ้น เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ อีกทั้งเพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัยและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ขึ้นดังคำสั่งแนบท้ายหนังสือนี้

คณะกรรมการได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยเรียบเรียงเนื้อหาให้นักเรียนอ่านด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสอดแทรกความรู้ทางภาษาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ยังมีแบบฝึกทำแบบเรียนแต่ละบท เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะทางภาษาให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรด้วย

ในการทำแบบฝึกหรือกิจกรรมท้ายบทดังกล่าวนี้ ขอให้ครูและนักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในหนังสือโดยเคร่งครัด กล่าวคือ ห้ามทำแบบฝึกกิจกรรมหรือเขียนลงในหนังสือเรียน

กรมวิชาการหวังว่าหนังสือเรียนภาษาไทยเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือในการจัดทำไว้ ณ โอกาสนี้

กต

๒๙๕.๙๑
๐๙๙๙.๙๕

ค. ๑๔

(นายเอกวิทย์ ณ ถลาง)

อธิบดีกรมวิชาการ

๑๙ มิถุนายน ๒๕๒๕

สารบาญ

หน้า

บทที่ ๑	น้องของปิติ.....	๑
บทที่ ๒	คำอ้อลา.....	๑๔
บทที่ ๓	ประธานนักเรียน.....	๒๖
บทที่ ๔	แรกนาขวัญ.....	๓๕
บทที่ ๕	ภาษีแปลงสาร.....	๕๑
บทที่ ๖	ขุนดาบผู้เกรียงไกร.....	๖๕
บทที่ ๗	พระมหากษัตริย์.....	๗๗
บทที่ ๘	เพื่อนของเพชร.....	๙๐
บทที่ ๙	สำคัญที่คำพูด.....	๑๐๖
บทที่ ๑๐	สังข์ศิลป์ชัย.....	๑๒๒

หนังสืออ่านนอกเวลา

พระร่วง.....	๑๓๖
ระบำนดอกฝิ่น.....	๑๖๕
ไอ้ต๋น.....	๑๗๕
ประมวลคำศัพท์.....	๑๘๗

บทที่ ๑

น้องของปิติ

ระยะเวลาปิดเรียนภาคปลายเป็นช่วงเวลาที่เนิ่นนานพอสมควร แต่สำหรับปิติ เขามีความรู้สึกว่าวันหนึ่งๆผ่านไปรวดเร็วเหลือเกิน เพราะเขาต้องทำงานหลายอย่าง เป็นต้นว่าเลี้ยงหมูแทนยาย เลี้ยงปลานิลซึ่งขยายออกไปอีกหลายบ่อ ดูแลเจ้านิล และอื่น ๆ อีกอีกป่าละ บางครั้งพ่อหรือแม่วานเขาทำธุระต่าง ๆ ให้อย่างช่วย นอกจากนี้ในฐานะที่เขาเป็นผู้นำเยาวชน

คนหนึ่งของคุณย่ยาวชน จึงต้องเข้าร่วมกิจกรรมหลายอย่าง ทั้งที่เป็นประโยชน์แก่เยาวชน และเป็นการพัฒนาท้องถิ่นด้วย ปิติจึงไม่ค่อยได้ตระเวนไปตามบ้านเพื่อนฝูง แล้วพากันเตร็ดเตร่สนุกสนานเหมือนอย่างเคย เขามีความสำนึกที่ละน้อย ๆ ว่า ยิ่งโตขึ้นก็ยิ่งมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบตัวเอง ครอบครัวและสังคมเพิ่มขึ้น แต่เขาก็มิได้รู้สึกลำบากใจหรือเบื่อระอาแต่อย่างใด เพราะความรู้สึกเช่นนี้ซึมซาบเข้าสู่จิตใจที่ละน้อย ๆ จนเป็นส่วนหนึ่งของตัวเขาเอง

มานี ชูใจ ดวงแก้วและสมคิดต่างก็มีความรู้สึกเช่นเดียวกับเขา เวลาที่จะเล่นหัวหรือสนุกสนานกับเรื่องไร้สาระเช่นแต่ก่อนมีน้อยลง วิจารณ์มานะเรียนสำเร็จชั้นประถมศึกษาแล้ว ต่างเตรียมตัวจะศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษา พวกเด็ก ๆ จึงห่างเหินกันไป นาน ๆ ก็นัดพบปะสังสรรค์สักครั้งหนึ่ง

ขณะนี้น้องชายของปิติอายุห้าขวบแล้ว เป็นเด็กเฉลียวฉลาดและซุกซนมาก ปิติรับภาระคอยดูแลเอาใจใส่น้องแทนยาย พ่อ แม่และพี่ ๆ เขาพยายามทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดี ฝึกให้น้องรู้จักช่วยตัวเอง และช่วยทำงานง่าย ๆ ได้ น้องรักยายและปิติมาก เวลายายหรือปิติไปไหนก็มักจะอ้อนวอนขอตามไปด้วย

เช้าวันหนึ่งปิติกับน้องกวาดลานบ้านเสร็จแล้วก็ช่วยกันหันผักตบชวาเป็นฝอย เพื่อต้มกับปลายข้าวและรำสำหรับเลี้ยงหมู ยายถือปืนโตและพานดอกไม้ธูปเทียนจะไปวัด เพราะเป็นวันธรรมสวนะ น้องของ

ปิติเห็นเข้าก็ขอตามไปด้วยเหมือนทุกครั้ง ยายอนุญาตเพราะต้องการ
ปลุกฝังให้หลานรู้จักทำบุญ และยึดมั่นในศาสนาตั้งแต่ยังเล็ก

เมื่อไปถึงศาลาการเปรียญ น้องของปิตินั่งพนมมือฟังพระสวดมนต์
อยู่ข้างยาย พอพระสวดมนต์จบ อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายต่างช่วยกันจัด
ภัตตาหารถวายพระและเณร พระฉันเสร็จก็ให้พร บรรดาผู้ที่มาทำบุญ
ต่างกรวดน้ำแผ่ส่วนกุศลให้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว จากนั้นทุกคนร่วม
รับประทานอาหารด้วยกัน ระหว่างรับประทานอาหารต่างก็สนทนา
วิสาสะ เล่าสารทุกข์สุกดิบสู่กันฟัง ทำให้ทุกคนมีความสนิทชิดชอบ
และสามัคคีปรองดองกันอย่างไม่มีเสื่อมคลาย

ตอนสายท่านปญฺญมโมแสดงพระธรรมเทศนาหนึ่งกัณฑ์ เพื่อ
อบรมจิตใจพุทธศาสนิกชนให้ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรม และประพฤตินิสัย

ที่ดิงาม น้องของปิตินั่งฟังอยู่นานก็สัปหงกโงกเงก ได้ยินเสียงท่าน
บุญธรรมโมแล้ว ๆ ว่า “การนอนตื่นสายก็ดี การเป็นคนเกียจคร้านก็ดี”
ถึงตรงนี้เขาก็เคลิ้มหลับไป และตื่นขึ้นมาเมื่อยายปลุกจะพากลับบ้าน

“ฟังเทศน์ที่ไรละเป็นต้องหลับทุกที เลยไม่รู้ว่าคุณสอนอะไร”
ยายบ่น หลานชายตอบว่า “ผมได้ยิน และจำได้ว่าพระท่านสอนว่า
อย่างไร”

“จำได้แล้วต้องทำตามคำสอนของท่าน อย่าฝ่าฝืนนะ” ยายกำชับหลานก็รับคำอย่างหนักแน่น

ตั้งแต่วันนั้นมา ทุกคนในบ้านต่างพิศวงงงงวยที่น้องของปิตกลายเป็นเด็กเกียจคร้าน นอนตื่นสาย ไม่ช่วยยายและปิตทำงานอย่างเคย กลับมีท่าทางสบายอกสบายใจที่ไม่ต้องทำอะไร ใครจะว่ากล่าวตักเตือนอย่างไรก็ไม่ใส่ใจฟัง พ่อจึงเขียนคำสั่งสอน น้องของปิตกลับกล่าวหาว่าพ่อเป็นคนไม่ดีที่ลงโทษเขา

ปิติเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของน้องชายอยู่เงียบ ๆ ในที่สุดเขาก็อดรนทนไม่ได้ จึงถามน้องว่า “น้องรู้ตัวไหมว่าเป็นคนเกียจคร้าน สันหลังยาว และนอนตื่นสาย ไม่ช่วยพี่ทำงานเลย”

“รู้ ฉันต้องเกียจคร้านและตื่นนอนให้สาย ๆ สบายดี” น้องตอบ ปิติโกรธจัด เขาแผดเสียงถามน้องอย่างฉุนเฉียวว่า “ใครสอนนิสัยเลว ๆ ให้ หรือว่าเอาอย่างใคร ฮะ” น้องของเขายิ้มแฉ่ง ตอบเสียงฉะฉานว่า “ก็ท่านบุญธรรมโมนะชีสอนฉัน วันนั้นฉันไปฟังท่านเทศน์กับยาย ท่านสอนว่า การนอนตื่นสายก็ดี การเป็นคนเกียจคร้านก็ดี แล้วทำไมใคร ๆ จึงว่านอนตื่นสายหรือเกียจคร้านไม่ดีเล่า”

ปิติอึ้งอยู่ครู่หนึ่ง นึกประหลาดใจว่าเหตุใดท่านบุญธรรมโมนะชีจะสอนเช่นนี้ เขาจึงจุดเอาตัวน้องไปหายาย และถามถึงเรื่องที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดเพื่อนจนทำให้น้องประพฤติผิดเช่นนี้ ยายนิ่งนึกอยู่ประเดี๋ยว ก็ร้องว่า “อพิไรเอ๋ย . . . นึกออกแล้ว เมื่อวันพระที่แล้วเขาตามยายไปวัดอย่างไรรละ ท่านบุญธรรมโมนะชีเรื่องการพัฒนาตนเอง ตอนหนึ่งท่านพูดว่าการนอนตื่นสายก็ดี การเป็นคนเกียจคร้านก็ดี ทำให้เราเสียโอกาสที่จะทำการงานให้ได้มาก ๆ ในที่สุดเราก็จะยากจน สงสัยว่าเขาจะได้ฟังแค่ตรงที่ว่า การนอนตื่นสายก็ดี การเป็นคนเกียจคร้านก็ดี แล้วคงกลับไปตื่นขึ้นจึงจดจำเอาตามที่ได้ยิน มิน่าเล่า . . . หัดเป็นคนเกียจคร้านนอนตื่นสาย เพราะฟังไม่จบความนี้เอง” แล้วยายก็หันไปถามหลานชาย คนเล็กว่าจริงหรือไม่

๗

น้องของปิติหันมอรับว่าจริง ปิติจึงพาน้องไปนั่งที่เฉลียงหลังบ้าน เขาเห็นน้องมีความเข้าใจถูกต้องแล้วจึงไม่พูดพึมพำขึ้นมาอีก เพียงแต่สอนว่า “การฟังอะไรต้องฟังให้จบความจึงจะเข้าใจ ถ้าฟังเพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ ก็ทำให้เข้าใจผิด จำไว้นะ ถ้าฟังแล้วสงสัย ไม่เข้าใจ ต้องถามผู้ใหญ่ให้เข้าใจเสียก่อน จึงเชื่อหรือปฏิบัติตาม”

“ฉันจะเชื่อพี่” น้องชายรับคำเสียงอ่อย เพราะรู้สึกลำบากใจว่าตนเองทำผิดไปหลายอย่าง ปิติเห็นน้องมีท่าทางเงื่องหงอยก็สงสาร จึงพูดว่า “พี่จะเล่านิทานให้ฟังเรื่องหนึ่ง คนในนิทานเรื่องนี้ไม่รู้จักฟัง ทำให้ได้รับผลร้ายยิ่งกว่าน้องเสียอีก มีชายคนหนึ่ง เป็นคนฟังไม่เป็น ฟังอะไรก็ไม่ตั้งใจฟังให้จบข้อความ บางครั้งคนอื่นพูดอย่างหนึ่ง ไปลืมนึกไปคิดเป็นอีกอย่างหนึ่ง แล้วไปเล่าต่อผิด ๆ ด้วย วันหนึ่งเขาแอบได้ยินโจรสองคน ชุบชิบกันว่า มีสมบัติพัสถานมากมายซ่อนอยู่ในโพรงใต้ฐานเจดีย์ใหญ่ในวัด พอเขาได้ฟังเท่านั้น ก็รีบวิ่งไปที่เจดีย์ใหญ่ เห็นโพรงอยู่ใต้ฐานก็รีบมุดลอดเข้าไปควานหาสมบัติพัสถาน เจดีย์ใหญ่เก่าแก่ก็ทรุดลงทับเขาแบนติดดิน ถ้าเขาดังใจฟังขโมยสองคนนั้นพูดต่อไปอีก ก็คงรู้ว่าฐานเจดีย์นั้นเก่าทรุดโทรมมาก ถ้ามีอะไรเข้าไปกระเทือนอยู่ข้างใต้ก็จะทรุดลงทันที ขโมยจึงคบคิดหาวิธีการอยู่ ชายคนนั้นไม่ฟังให้รู้เรื่องจึงต้องตาย น้องจำไว้ การฟังสำคัญมาก ถ้าฟังเป็นจะทำให้เราเป็นคนฉลาด ถ้าฟังไม่เป็น ทำให้เราเป็นคนโง่ หรือเป็นอันตรายต่อตัวเองและคนอื่นด้วย ฟังสิ่งใดแล้วต้องคิด ถ้าฟังไม่เข้าใจต้องถาม” น้องชายของเขามีท่าทางเข้มขึ้นขึ้น

และรับคำอย่างหนักแน่นว่าจะตั้งใจฟังเรื่องต่าง ๆ จนเข้าใจ ปิติจึงพาน้อง
ไปเล่นกับเจ้านิล

เมื่อหุ่ยไป

(เมื่อหุ่ยไป)

แบบฝึก

๑. เสียงพยัญชนะบางเสียงใกล้เคียงกันมาก ถ้าผู้พูดออกเสียงพยัญชนะนั้น ๆ ไม่ชัด อาจจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายผิดได้

ฝึกอ่านออกเสียง

๑.๑ เนื้อเพลง

ควายไล่ขวิดข้างขวา คว้าวานมาไล่ขว้างควายไป
ควายขวางวิ่งวนขวักไขว่ กวัดแกว่งขวานไล่ล้มควายขวางควาย

๑.๒ บทร้อยกรอง

ฉันสวมเสื้อสีฟ้า	ถือตะกร้าเปิดฝาหงาย
งกเงินเงินกระจาย	กลัวงูร้ายไฟไม่มี
เยาวยชนชุกชนนิก	ช่วยชวนชักรักศักดิ์ศรี
เชื่อฉันงดงามดี	ไม่เงื่องหงอยพลอยชบเซา
ดึกแล้วล้างปากฟัน	บำรุงขวัญหายเจ็บเหงา
ลูกเล็กเด็กตื่นเช้า	ช่วยงานเราได้กว้างขวาง

๒. คำบางคำมีหลายพยางค์ หากได้ยินไม่ชัดหรือไม่ครบทุกพยางค์ อาจทำให้เข้าใจความหมายผิด ควรพูดให้ถูกต้องและครบทุกพยางค์

ฝึกอ่านและสังเกต

ควรพูด

ผมขออนุญาตไปดูหนัง

ไม่ควรพูด

ผมขอ ญาติไปดูหนัง

(อาจเข้าใจว่าขออนุญาตไปดูหนัง)

ควรพูด

เขาไปรับประทานอาหาร

ไม่ควรพูด

เขาไปรับ ทานอาหาร

(อาจเข้าใจว่าไปรับแจกทาน)

๓. ข้อความบางอย่างมีความหมายเฉพาะ ถ้ารู้ที่มาหรือเข้าใจความหมายเดิม จะทำให้เข้าใจเรื่องได้ถูกต้อง

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. ที่นี้รับแก่นาฬิกาเสีย

ความหมาย แก่นาฬิกาที่ชำรุดให้ตี

(ไม่ใช่ แก่นาฬิกาดีให้เสีย)

๒. ที่นี้รับตัดเสื้อ

ความหมาย รับตัดเย็บเสื้อจนสำเร็จ

(ไม่ใช่ ตัดเสื้อผ้าที่เย็บแล้วให้ขาด)

๓. ซ้อนส้อมอย่างนี้ดี รับรองไม่ลอกไม่ด่า

ความหมาย ทั้งไม่ลอกและไม่ด่า

(ไม่ใช่ ถ้าไม่ลอกก็ไม่ด่า แต่ถ้าลอกก็จะด่า)

๔. การฟังคำถามต้องฟังให้ชัด อย่างนำความคิดของตนหรือสิ่งที่ตนคิดอยู่ในขณะนั้นไปตัดสินข้อความ จะทำให้เข้าใจความหมายผิด

ฝึกอ่านและสังเกต

ชายคนหนึ่งไปซื้อเรือมา เพื่อนตะโกนถามว่า “ไปไหนมา”
ก็ตะโกนตอบว่า “สามวาสองศอก” เพราะเข้าใจว่าเพื่อนถามว่า
“ยาวกี่วา”

๕. คำประกาศ คำโฆษณา เพื่อให้ผู้ฟังสนใจเกี่ยวกับการขายของ ขายสินค้า มักจะมีข้อความไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิดได้ง่าย

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. เสื้อ ๓ ตัว ๑๐ บาท (พอจะซื้อจริงอาจซื้อไม่ได้ เพราะ ๓ ตัว ๑๐ บาท เป็นเสื้อเด็กเล็ก ไม่ใช่เสื้อตัวโต ๆ)
๒. ที่นี้รับจ้างคนงาน เงินเดือน ๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไป (พอไปสมัคร อาจถูกส่งไปอยู่ที่กันดาร ที่อันตราย หรือถูกหักค่าที่พัก ค่าอาหารหมด ได้รับเงินจริง ๆ อาจไม่ถึง เพราะเราไม่ทราบรายละเอียด)

๖. คนไทยแต่ละภาคออกเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ต่างกัน นอกจากนี้คำบางคำอาจใช้ในความหมายต่างกัน หรือความหมายเดียวกันอาจใช้คำต่างกันก็มี จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาไทยกลาง เพื่อพูดจาและสื่อความหมายกันรู้เรื่องและเข้าใจตรงกัน

ฝึกอ่านและสังเกต

ภาคใต้

๑. ถาม “โน” คือ ถาม “ไปไหน” ตอบ “เทบ” คือ “กรุงเทพ ฯ”
(ภาคใต้นิยมพูดตัดพยางค์หน้าของคำ)
๒. เล่นลูกกลม คือ เล่นกังหัน
(การเรียกชื่อสิ่งของต่างกัน)

ภาคเหนือบางท้องถิ่น

๑. ผ้าไหม คือ ผ้าไหม

๒. อ้ายคำปัน คือ พี่คำปัน (อ้าย หมายถึง พี่ชาย)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. ปากบ่ม่วน คือ พุดไม้เพราะ

๒. อีนางไปเอากะบองมา คือ หนูไปเอาได้มา (ได้จุดไฟ)

“ฟังไม่ได้ศัพท์แล้วจับไปกระเดียด

จะซึ่งเคียดผิตพลาดเกิดบาดหมาง

ชาวไทยทั้งเหนือใต้ตักออกกลาง

ไม่จิตจางภาษาเดียวกลมเกลียวกัน”

๗. การใช้คำแนะนำตักเตือน

คำแนะนำตักเตือน คือ คำพูดที่แสดงเหตุผลเพื่อให้ผู้ฟัง
ยินยอมแก้ไขข้อบกพร่องของตน วิธีแนะนำตักเตือน ควรใช้วิธี
พูดหวานล่อมให้ผู้ฟังเห็นด้วยในเหตุผล ผู้แนะนำไม่ควรซ้ำเติม
ในสิ่งที่ผิด

ฝึกอ่านและพิจารณา

“การฟังอะไรต้องฟังให้จบความจึงจะเข้าใจ ถ้าฟังเพียง
ครึ่ง ๆ กลาง ๆ ก็ทำให้เข้าใจผิด จำไว้นะ ถ้าฟังแล้วสงสัย ไม่เข้าใจ
ต้องถามผู้ใหญ่ให้เข้าใจเสียก่อน จึงเชื่อหรือปฏิบัติตาม”

“พี่จะเล่านิทานให้ฟังเรื่องหนึ่ง คนในนิทานเรื่องนี้ไม่รู้จักฟัง ทำให้ได้รับผลร้ายยิ่งกว่าน้องเสียอีก มีชายคนหนึ่ง เป็นคนฟังไม่เป็น ... (เล่านิทานของการไม่รู้จักฟัง) ชายคนนั้นไม่ฟังให้รู้เรื่อง จึงต้องตาย น้องจำไว้ การฟังสำคัญมาก ถ้าฟังเป็นจะทำให้เราเป็นคนฉลาด ถ้าฟังไม่เป็นทำให้เราเป็นคนโง่ หรือเป็นอันตรายต่อตัวเอง และคนอื่นด้วย ฟังสิ่งใดแล้วต้องคิด ถ้าฟังไม่เข้าใจต้องถาม”

๘. ความหมายของคำบางคำขึ้นอยู่กับรูปประโยคหรือข้อความด้วย ควรอ่านหรือฟังให้จบประโยคหรือข้อความก่อน จึงจะเข้าใจความหมายได้ถูกต้อง

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. การปลูกผักกาดดี การเลี้ยงสัตว์ก็ดี ... ล้วนเป็นอาชีพสุจริต
 ๒. การขาดเรียนก็ดี การมาเรียนสายก็ดี ... เป็นสาเหตุให้เรียนไม่ทันเพื่อนทั้งสิ้น
- (คำ “ก็ดี” ไม่มีความหมาย เป็นเพียงกล่าวขึ้นมาเพื่อต่อความไปถึงคำอื่น)

บทที่ ๒

คำอ้อลา

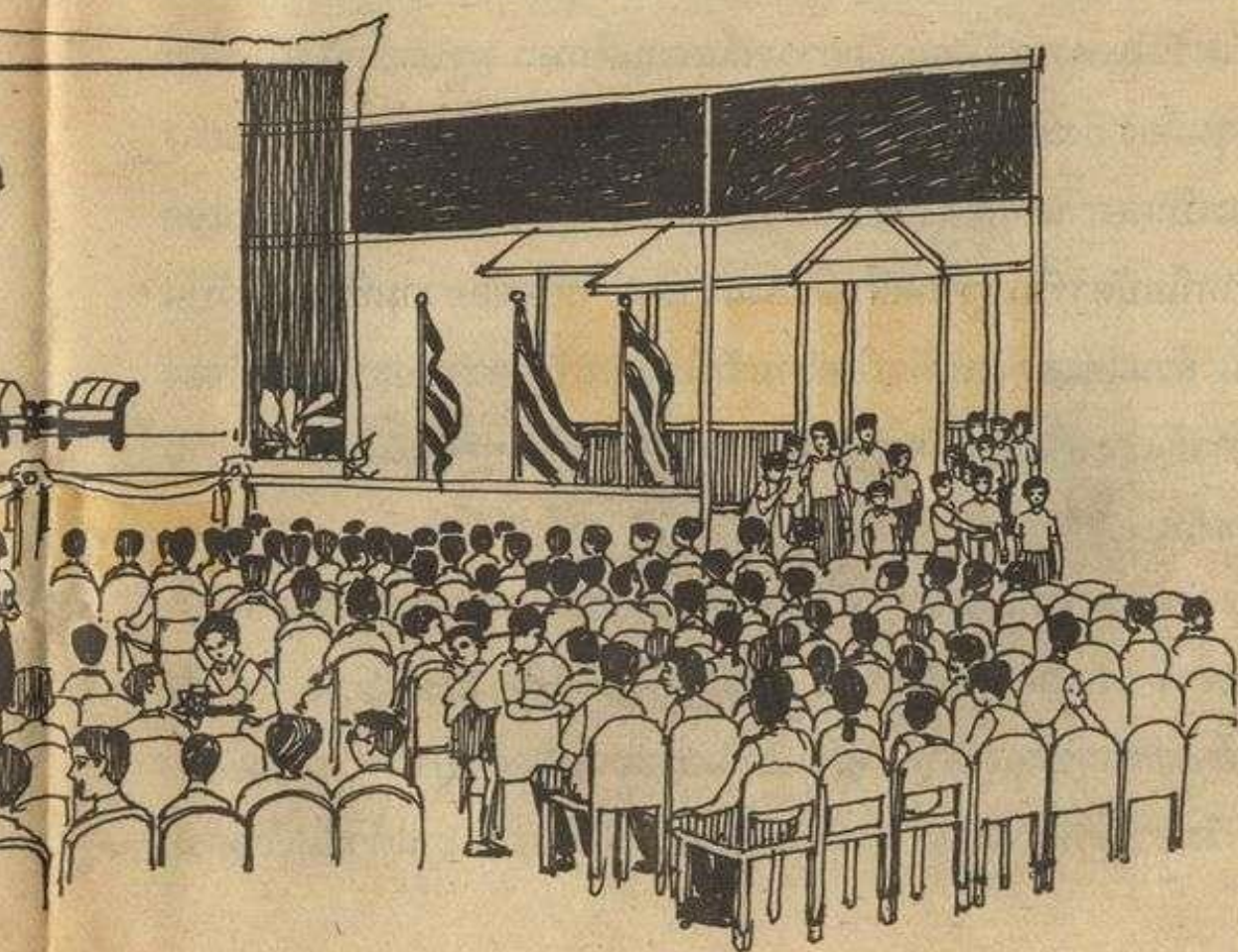
วันนี้ทางโรงเรียนจัดงานมอบประกาศนียบัตรให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่เรียนสำเร็จแล้ว งานนี้จัดในโรงอาหารซึ่งดัดแปลง ตกแต่งเป็นห้องประกอบพิธี ประดับประดาด้วยธงทิว ดอกไม้ และ ไม้ประดับอย่างสวยงาม กลางเวทีจัดที่นั่งสำหรับประธานในพิธีแจก ประกาศนียบัตรไว้ทางเบื้องซ้ายของโต๊ะหมู่บูชา ด้านหลังเป็นม่าน

กำหนดให้ยื่นเงินเข้า บนม่านมีกระดาดสีทองเป็นมันเลื่อมแพรวพราว
ตัดเป็นตัวหนังสือติดไว้ว่า “พิธีมอบประกาศนียบัตรนักเรียนที่สำเร็จ
การศึกษาระดับประถมศึกษา” และเขียน วัน เดือน ปี บอกไว้ด้วย
ถัดลงมาเป็นตัวหนังสือขนาดโต เขียนว่า

“จากไปใจอาวรณ์ ขออวยพรให้โชคดี”

กำหนดการจะเริ่มเวลา ๐๘.๐๐ น. แต่นักเรียนที่จะรับ
ประกาศนียบัตรพร้อมด้วยผู้ปกครอง และนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ต่างพากัน
มาถึงโรงเรียนแต่เช้าด้วยความตื่นเต้น นักเรียนที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็น
กรรมการดำเนินงานในวันนี้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็ง มา

ซุใจ ดวงแก้ว สมคิดและปิติทำหน้าที่ปฎิคม พวกเขาเชื่อเชิญผู้ปกครอง
ของเพื่อนรุ่นพี่ไปนั่งเก้าอี้ที่จัดไว้ แล้วนำน้ำมาให้ดื่ม ลุงของวีระและพ่อแม่
ของมานะ ตลอดจนผู้ปกครองคนอื่น ๆ คอยกันเบา ๆ ต่างแสดงทรรศนะ
ของตนต่อการศึกษาของบุตรหลาน บางคนจะให้เรียนมหาวิทยาลัยจบชั้น
ปริญญา บางคนจะให้เรียนวิชาชีพ เช่น เสริมสวย บางคนไม่มีกำลัง
ทรัพย์จะส่งเสียให้บุตรหลานของตนได้ ก็คิดเตรียมวางแผนอนาคตไว้ให้
ทุกคนมีสีหน้าเบิกบานเพราะปลาบปลื้มที่บุตรหลานของตนเรียนสำเร็จ
ด้วยดี

นักเรียนที่จะรับประกาศนียบัตรทยอยเข้านั่งประจำที่ ต่างมีความ
รู้สึกถึงดีใจ ถึงเศร้าใจ ที่ดีใจเพราะความวิริยะอุตสาหะของตนสัมฤทธิ์ผล
แล้ว ที่เศร้าใจเพราะรู้สึกอาลัยอาวรณ์สถานศึกษา ครูบาอาจารย์ เพื่อน
ฝูงและรุ่นน้อง ยิ่งมองดูรอบ ๆ ห้องพิธีแล้วยิ่งทำให้ตื่นตันใจ ทุกสิ่งทุกอย่าง
ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ที่จัดไว้อย่างประณีตงดงาม สะอาดสะอ้าน โต๊ะแจก
ประกาศนียบัตรที่แลดูศักดิ์สิทธิ์และสง่างาม หรือข้อความที่เขียนไว้บน
ม่านนั้น ล้วนแต่แสดงให้เห็นถึงความรักใคร่ผูกพัน ความปรารถนาดีของ
ครูอาจารย์ และเพื่อนรุ่นน้องที่จัดให้ด้วยความเต็มใจ ทุกคนนั่งนิ่งด้วยความ
รู้สึกตื่นตัน

นักเรียนรุ่นน้องเข้ามานั่งในห้องพิธีทางด้านหลัง ครูอาจารย์ก็เข้า
นั่งประจำที่ พอเกือบจะถึงเวลา ประธานในพิธีคือ นายอำเภอ ก็มาถึง
พร้อมด้วยข้าราชการอีกหลายคน เมื่อประธานในพิธีบูชาพระรัตนตรัย
แล้ว พิธีมอบประกาศนียบัตรก็เริ่มขึ้นอย่างมีเกียรติ งานดำเนินไปด้วย

ประกาศนียบัตร ศึกษาระดับประถมศึกษา ายน ๒๕๒๖ ใจอารณ์ โชคดี

ความเรียบร้อยตามแผนการที่ตระเตรียมและชักซ้อมกันไว้ทุกประการ เมื่อประธานมอบประกาศนียบัตรเสร็จแล้ว ก็มอบรางวัลต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนตามรายชื่อที่ครูใหญ่เป็นผู้ประกาศ คนแรกที่ได้รับรางวัลคือ วีระ เขาได้รับรางวัลเรียนดี และเป็นนักเรียนตัวอย่างในทุกด้าน อีกทั้งช่วยกิจการของโรงเรียนในฐานะประธานนักเรียนด้วย เสียงปรบมือดังกึกก้อง ลุงตื้นตันจนแทบจะกลืนน้ำตาไว้ไม่ได้ มีนักเรียนชั้นอื่นอีกหลายคนที่ได้รับรางวัล เช่น มานีได้รับรางวัลเรียนดี ปิติได้รับรางวัลทำงานดี หัวหน้าชั้นของเขาได้รับรางวัลความประพฤติดี จากนั้นประธานก็ให้โอวาท แล้วอำนวยการให้ทุกคนโชคดี และได้รับความสำเร็จในชีวิต

ต่อไปเป็นการแสดงบนเวที เริ่มต้นด้วยการรำอวยพรของนักเรียน
รุ่นน้อง เนื้อร้องของบทรำ ทำนองเพลง ตลอดจนท่าทางรำรำประทับใจ
ผู้ชมเป็นอันมาก โดยเฉพาะเนื้อร้องมีดังนี้

วันเอ๋ยวันนี้	แสนยินดีปรีดาจะหาไหน
รุ่นพี่ศึกษาจบประสบชัย	จึงร่วมใจอวยพรสุนทรวิจิ
ให้ก้าวหน้าพาดนและพาชาติ	พันพินาศพัฒนาสง่าศรี
ครูอาจารย์สถานศึกษา ณ ที่นี้	ยังหวังดีผูกพันนิรันดร์เอย

เมื่อถึงรายการของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา มีตัวแทนทั้งหญิง
ชายขึ้นไปบนเวทีห้าคน วีระเป็นหัวหน้า เขากล่าวแสดงความรู้สึกในนาม
ของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาทุกคน วีระกล่าวได้ดีมาก เขาพูดออกมา
จากน้ำใสใจจริง มิได้เคลือบแคลงแสรังเสแต่อย่างใด เขาให้คำมั่นสัญญาว่า
จะรักษาชื่อเสียงของโรงเรียนโดยประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม และจะตั้งใจศึกษา
หาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นกำลังของชาติบ้านเมือง จะจดจำและปฏิบัติตาม
คำสอนของครูอาจารย์ตลอดไป วีระยังได้กล่าวฝากเพื่อนรุ่นน้องให้
ประพฤติตัวให้ดี จะได้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนรุ่นหลังต่อไป และให้รักษา
ชื่อเสียงเกียรติคุณของโรงเรียนด้วย ในตอนท้ายเขาย้ำว่าจะไม่ลืมโรงเรียน
อันเป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ถ้ามีโอกาสช่วยเหลือโรงเรียน
ได้ด้วยวิธีใด พวกเขาจะไม่ละโอกาสนั้นเลย แล้วนักเรียนทั้งห้าคนอ่าน
โคลงสี่สุภาพเป็นคำอำลาอาลัย ดังนี้

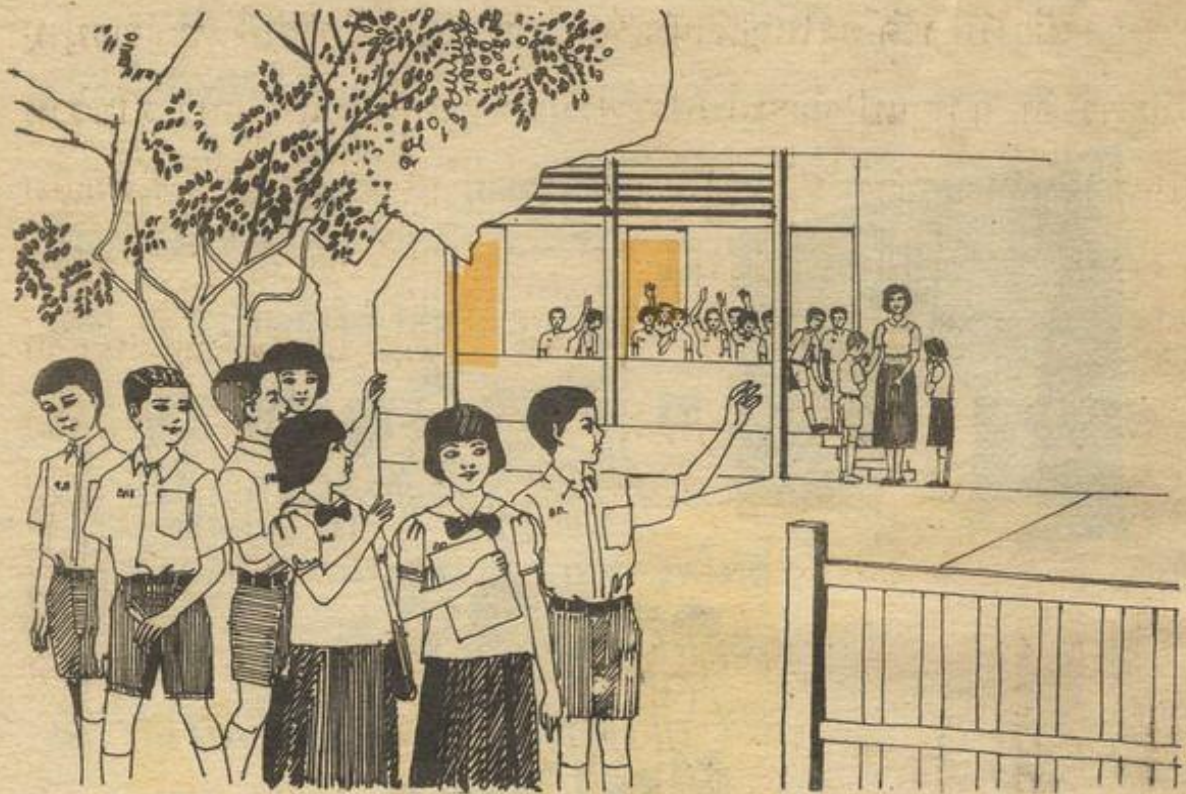

จำใจจำจากโอ้
ไกลห่างสถานศึกษา
เคยเรียนเล่นทุกครา
ฝังจิตคิดคำเข้า

ครูอาจารย์ยังล้ำ
สอนสั่งทั้งการุณย์
เป็นศิษย์ท่านมีบุญ
จนตราบสิ้นดินฟ้า

จำลา
หมั่นเศร้า
แสนสุข ยิ่งเอย
หมั่นตั้งกตัญญู

พระคุณ
ทั่วหน้า
เหลือเอย
ไปได้ลืมหืม

เพื่อนเอยต่อแต่นี้
 ทั้งรุ่นน้องอาลัย
 คือนวันล่วงลับไป
 ถึงจักลาลับผัน

จำไกล กันนา
 ยิ่งล้น
 เห็นห่าง
 อย่าร้างไมตรี

พอจบ เสียงปรบมือก็ดังกึกก้องขึ้นอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นนักเรียนทุกคนและครูอาจารย์ร่วมร้องเพลงประจำโรงเรียน จบแล้วก็ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นการเสร็จพิธี ประธานและคณะกลับไปแล้ว ครูใหญ่และคณะครูพานักเรียนที่เรียนสำเร็จแล้วไปนมัสการและอำลาเจ้าอาวาส ส่วนผู้ปกครองและนักเรียนรุ่นน้องต่างทยอยกลับบ้านของตน เพราะโรงเรียนยังไม่เปิดภาคเรียน

เมื่อไปถึงวัด ครูใหญ่นำนักเรียนไปกราบนมัสการท่านปู่บุญถมโม
และพระอื่น ๆ ท่านปู่บุญถมโมประพรมน้ำพระพุทธมนต์ แล้วให้โอวาท
เป็นข้อคิดหลายอย่าง ท่านขอให้ทุกคนพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
เพราะความรู้เปรียบเสมือนแก้วสารพัดนึก และขอรับรองพวกที่จะไป
ศึกษาต่อ เมื่อเรียนสำเร็จแล้วให้กลับมาทำงานในภูมิลำเนาของตน เพื่อ
ช่วยกันสร้างสรรค์ถิ่นที่อยู่ให้เจริญก้าวหน้า ส่วนพวกที่ไม่ได้ไปศึกษาต่อ
ก็ให้แสวงหาอาชีพสุจริตที่ตนถนัด เพื่อเป็นทางทำมาหากินต่อไป ท่าน
ปู่บุญถมโมอำนวยการให้ นักเรียนกราบรับพรแล้วลาท่าน จากนั้นจึง
กราบลาครูทุกคน ก่อนแยกย้ายจากกันไปด้วยความประทับใจและอาลัย
อย่างยิ่ง

แบบฝึก

๑. คำบางคำออกเสียงแตกต่างจากคำเดิมเมื่อมีคำอื่นมาประสมเป็น
คำใหม่ อาจมีความหมายเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงไป

ฝึกอ่านและสังเกต

เกียรติ (เกียด)

- เกียรติยศ (เกียด - ตี - ยด)

ประกาศ (ประ - กาด)

- ประกาศนียบัตร (ประ -
กา - สะ - นี - ยะ - บัด)

ภูมิ (พุม)

- ภูมิศาสตร์ (พู - มิ - สาด)

สมาน (สะ - หมาน)

- สมานฉันท์ (สะ - มา - นะ -
ฉัน)

ชัก (ชัก)

- ชักเย่อ (ชัก - กะ - เย่อ)

คุณ (คุณ)

- คุณภาพ (คุณ - นะ - พาบ)

ธรรม (ทำ)

- ธรรมชาติ (ทำ - มะ - ชาด)

- ธรรมดา (ทำ - มะ - ดา)

- ธรรมเทศนา (ทำ - มะ - เท -
สะ - นา หรือ ทำ - มะ -
เทด - สะ - นนา)

๒. การออกเสียงคำ ถ้าออกเสียงไม่ชัดเจน ผู้ฟังอาจฟังไม่รู้เรื่องหรือ เข้าใจผิดได้ง่าย

ฝึกอ่านออกเสียง

วันเพ็ญเดือนสิบสอง

เราจะลองไปเมืองเหนือ

หาเสื้อบรรทุกเรือ

รีบใส่เสื้อเสียเร็วไว

ใช้ผ้าที่เหน็บเอว

เช็ดเหงื่อเหลวที่หยดไหล

เห็นนกบินวกไป

เอาเกือกขว้างเกือบถูกหัว

เด็กเล็กหกเจ็ดคน

ช่วยกันขนเหล็กจากคร้ว

ลูกน้อยร้องไห้ก๊ว

ปู่หัวเราะเพราะซื่อขำ

แกงเนื้อใส่มะเขือ

จะจิ้มเกลือเหลือจะทำ

วันพรุ่งรุ่งเช้าจำ

ควาญมุงทุ่งบัวงาม

๓. การกล่าวคำอวยพรให้แก่บุคคลที่เป็นผู้ใหญ่กว่า บุคคลที่เสมอกัน และบุคคลที่มีอายุน้อยกว่า ย่อมใช้ถ้อยคำแตกต่างกัน

ฝึกอ่านและสังเกต

บุคคลที่พูดด้วย	คำอวยพร
เป็นผู้ใหญ่กว่าผู้พูด (ต้องอาศัยพระคุณของศาสนา หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือว่า มีอำนาจมาอวยพรให้)	- ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้ท่าน..... - ขออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้ท่าน..... - ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงดล บันดาลให้ท่าน.....
เสมอกันหรืออายุน้อยกว่า ผู้พูด (ให้พรด้วยตนเอง ไม่ ต้องอ้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็ได้)	- ขอให้คุณ..... - ขอให้เธอ.....

๔. การกล่าวคำในโอกาสต่าง ๆ จะใช้ถ้อยคำแตกต่างกันไปตาม
โอกาส เหตุการณ์และบุคคล

ฝึกอ่านและสังเกต

โอกาส	ใจความ
วันขึ้นปีใหม่ วันครบรอบ วันเกิด วันขึ้นบ้านใหม่	- ให้มีความสุข สดชื่น อายุยืน นาน ปราศจากโรคภัย

- ให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข ปราศจากโรคหรือภัยพิบัติทั้งปวง
- วันแต่งงานหรือวัน
ครบรอบแต่งงาน - ให้สุข สดชื่น อยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันตลอดไป และมีลูกหลานประพฤติดีเป็นศรีแก่วงศ์ตระกูล
- วันเดินทาง - ให้เดินทางด้วยความปลอดภัยและประสบความสำเร็จในกิจการที่มุ่งหวัง (โชคดี)
- เยี่ยมคนป่วย - ให้หายป่วยเป็นปกติโดยเร็ว ให้แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ อายุยืนนาน ไม่ป่วยไข้อีกต่อไป
- อำลา - สวัสดี ลาก่อน วันหน้าพบกันใหม่

๕. การเน้นความหมายของคำหรือข้อความ ในเวลาพูดอาจใช้เสียงหนักเบา แต่ในการเขียนต้องใช้เครื่องหมาย เช่น ลัญประกาศ อัญประกาศ อัศเจรีย์ ฯลฯ

ฝึกอ่านและสังเกต

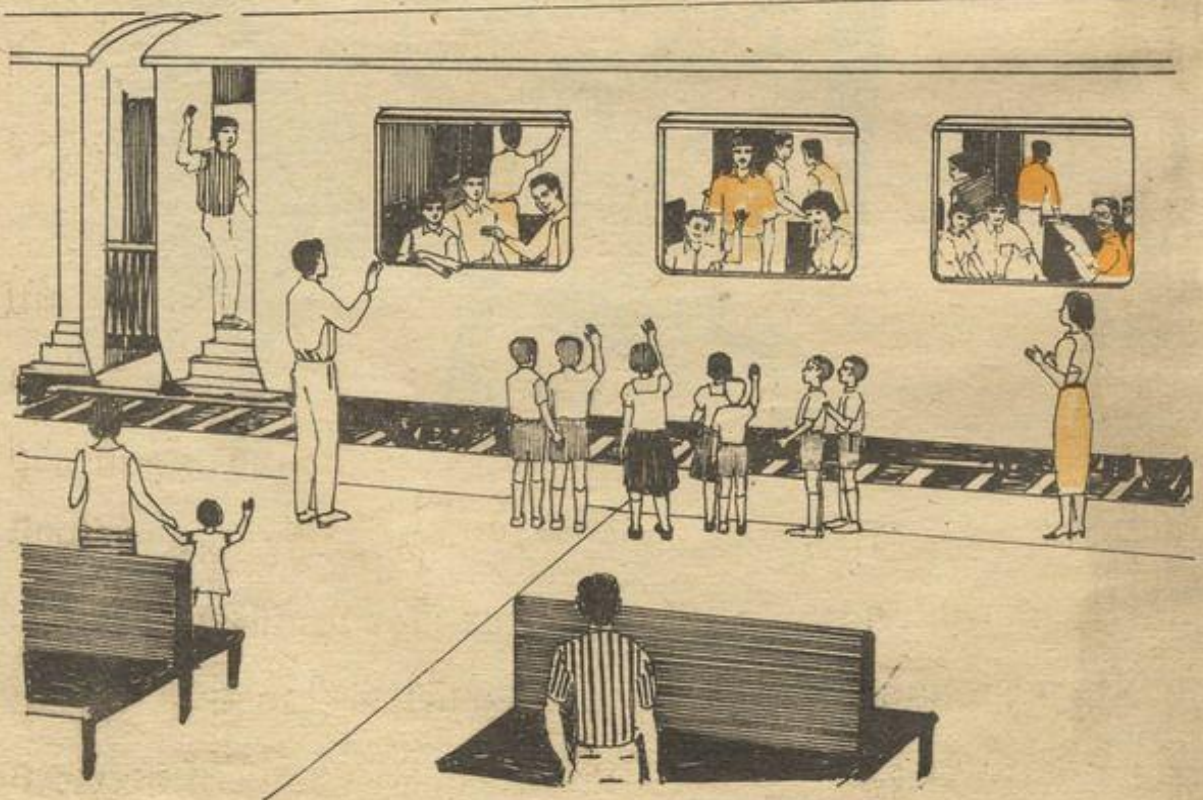
๑. ตัดเป็นตัวหนังสือติดไว้ว่า “พิธีมอบประกาศนียบัตรนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา”

๒. ถัดลงมาเป็นตัวหนังสือขนาดโต เขียนว่า
“จากไปใจอาวรณ์ ขออวยพรให้โชคดี”
๓. การทำเช่นนี้ไม่ถูกต้อง
๔. อะไรกันนี้!

บทที่ ๓

ประธานนักเรียน

โรงเรียนเปิดเรียนภาคต้นได้เดือนเศษแล้ว มานี ชูใจ ดวงแก้ว จันทร ปิติและสมคิดเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ บังเอิญทั้งหมดได้เรียนอยู่ห้องเดียวกัน เพชรเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ วีระไปเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่โรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากโรงเรียนเดิมนัก ส่วนมานะนั้นไปเรียนต่อที่กรุงเทพ ฯ เพราะลูกกับบ้านของเขาไม่มี

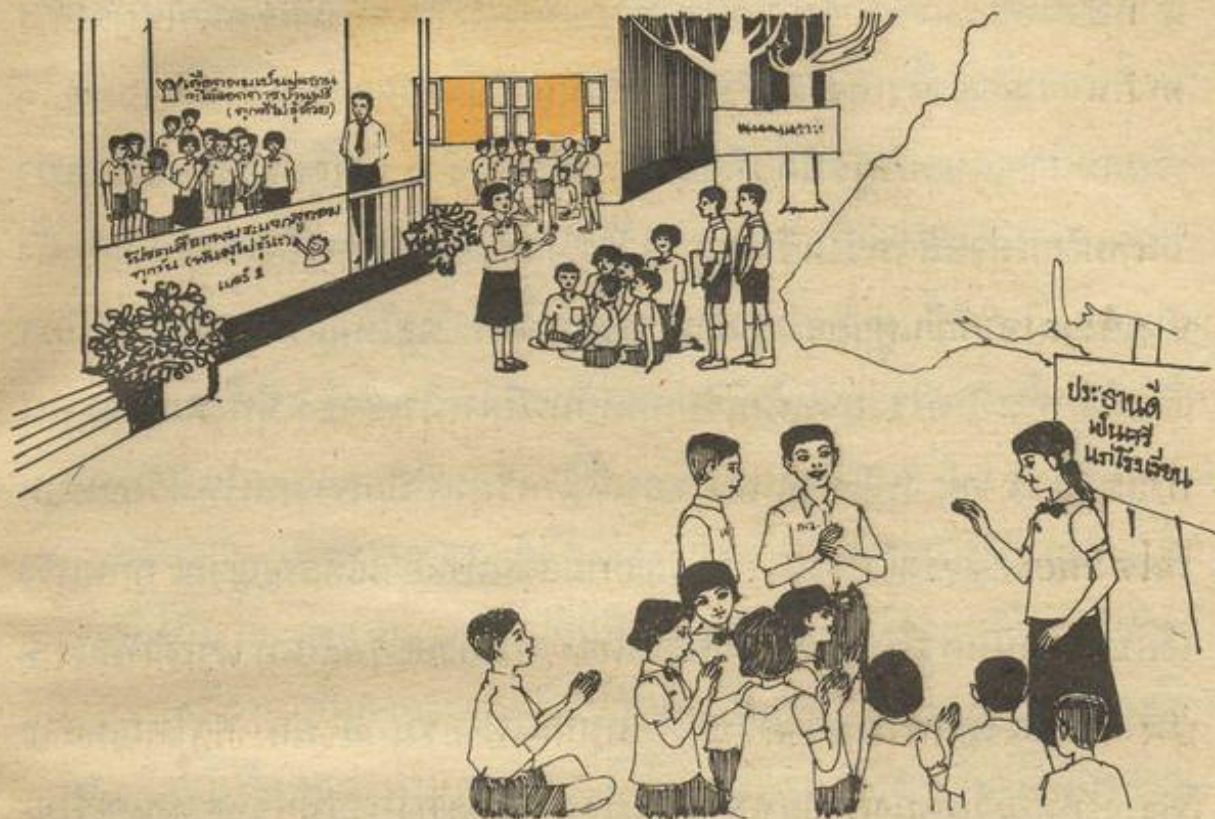
บุตร จึงมาขอมานะให้ไปอยู่เรียนหนังสือด้วย วันที่มานะเดินทาง พวกเพื่อน ๆ ไปส่งเขาที่สถานีรถไฟ ทุกคนต่างอาลัยอาวรณ์ มานะถึงกับแอบร้องไห้ แม่ของมานะก็น้ำตาคลอ มานะสัญญาว่าจะเขียนจดหมายมาเสมอ เมื่อโรงเรียนปิดภาคเรียนก็จะกลับมาเยี่ยม

ทุกปีในระยะนี้ ทางโรงเรียนจะให้นักเรียนเลือกประธานและรองประธานนักเรียนคนใหม่ แทนคนเก่าที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว ประธานและรองประธานนักเรียนนั้นต้องเลือกจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เพราะถือว่านักเรียนชั้นสูงสุดของโรงเรียนย่อมมีประสบการณ์มาก สามารถเป็นตัวแทนนักเรียนทั้งโรงเรียน และให้บริการแก่เพื่อนนักเรียนได้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีหลายห้องเรียน แต่ละห้องต่างก็ต้องการให้เพื่อนในห้องของตนได้เป็นประธานนักเรียน ดังนั้นปีนี้จึงมีนักเรียนสมัครเข้าแข่งขันเป็นประธานนักเรียนหลายคน แต่ละคนก็หมายมั่นปั้นมือว่าตนต้องได้รับเลือกเป็นประธานนักเรียนอย่างแน่นอน ฝ่ายสนับสนุนก็เก็งกันต่าง ๆ นานา

ปิตินับสนุนให้หัวหน้าชั้นของเขาเข้าสมัครบ้าง แต่เพื่อนฝูงกลับคัดค้านให้เขาสมัครด้วย ปิติให้ความเห็นว่าทุกคนควรแบ่งงานกันรับผิดชอบ ไม่ควรให้ใครคนใดคนหนึ่งแบกภาระความรับผิดชอบอยู่คนเดียว ตัวเขาต้องรับผิดชอบงานผู้นำเยาวชนอยู่แล้ว ปิตินับสนุนให้มานะสมัครด้วย เพื่อน ๆ ทุกคนเห็นชอบ พวกเขาจึงช่วยกันเขียนแผ่นป้ายโฆษณาความสามารถของหัวหน้าชั้นกับมานะไปติดไว้ตามที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อชักจูงให้คนอื่นเลื่อมใสศรัทธาและลงคะแนนให้ ตอนแรก

แผ่นป้ายโฆษณาตั้งกล่าวมีติดอยู่ประปราย ตอนหลังมีผู้ชักนำให้ผู้สมัครคนอื่น ๆ จัดทำด้วย ดังนั้นในโรงเรียนจึงมีแผ่นป้ายโฆษณาเต็มไปหมด บางแผ่นก็เขียนได้ดี เช่น “ประธานดีเป็นศรีแก่โรงเรียน” “เลือกประธานได้เหมาะสมจะไม่ระทมตลอดปี” “ได้ประธานที่สามารถ ท่านจะปราศจากกังวลใจ” ฯลฯ บางแผ่นมีข้อความน่าขบขันและวาดรูปการ์ตูนประกอบ เช่น “โปรดเลือกผมจะแจกลูกอมทุกวัน (พินุไม่รู้นะ)” “เลือกผมเป็นประธานจะให้ลอกการบ้านฟรี ๆ (ถูกดีไม่รู้ด้วย)” “ผมประสิทธิ์คนตัวนิดแต่ใจโต” ฯลฯ

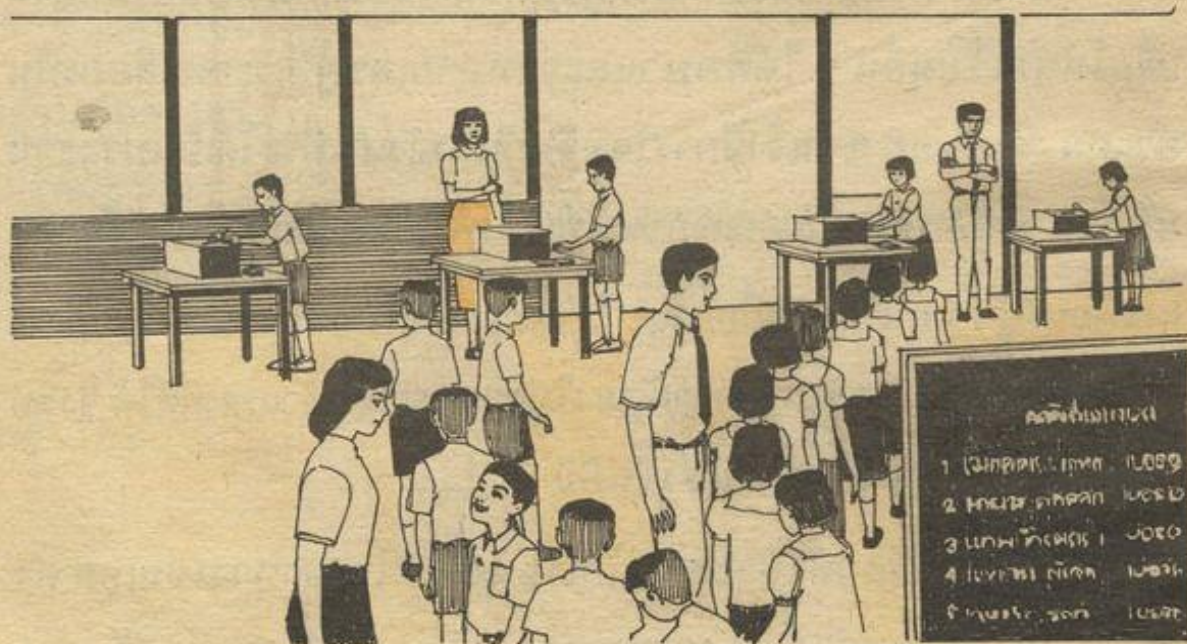
เวลาพักกลางวัน มีการพูดหาเสียงเป็นกลุ่ม ๆ ตามได้ต้นไม้บ้าง ในห้องเรียนบ้าง บางครั้งมีการหาเสียงประชันกันจนถึงขั้นทุ่มเถียงกัน เพราะถือหางคนละฝ่าย ครูเวรต้องคอยดูแลไม่ให้เกิดการทะเลาะวิวาท ผู้สมัครแต่ละคนต่างแถลงนโยบายและอุดมคติของตนในการที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียน บางคนเจนจัดในการพูดก็พูดได้คล่อง บางคนไม่เคยพูดต่อหน้าที่ประชุมก็พูดกล่อมเกล้ามตะกุกตะกัก คนฟังพากันวิพากษ์วิจารณ์อย่างสนุกสนาน มานี่ขึ้นไปพูดครั้งใด ชูใจกับจันทร์จะไปยืนฟังอยู่ข้างหน้า เป็นต้นเสียงปรบมือให้ทุกครั้ง ทุกคนลงความเห็นว่า มานี่เป็นตัวเก่งคนหนึ่ง ปิตินับสนุนหัวหน้าชั้นของเขาอย่างออกหน้าออกตา เมื่อใดที่หัวหน้าชั้นกล่าวแถลงนโยบาย ปิติจะคอยซักถาม เพื่อให้เขาพูดแจกแจงนโยบายได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทำให้คนฟังสนใจมากเป็นพิเศษ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในการประชันหาเสียงของผู้สมัครอยู่ในสายตาของบรรดาครูตลอดเวลา

ทางโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้สมัครหาเสียงเป็นเวลาสองสัปดาห์ เพื่อให้นักเรียนอื่น ๆ ได้ศึกษาและจำหมายเลขผู้ที่เขาจะเลือกเป็นตัวแทน ดังนั้นทุก ๆ วันจึงมีการโหวตกันถึงตัวเก็งที่จะได้เป็นประธานนักเรียน ผู้สมัครคนหนึ่งแอบแจกขนมเพื่อน เพื่อเป็นอำมิสสินจ้างให้เลือกตน แต่เพื่อนก็รู้ว่าเขาเป็นคนเฉื่อยฉะ ไม่เหมาะที่จะเป็นตัวแทนของพวกเขา จึงไม่มีใครสนใจ บางคนรู้ตัวว่าตัวเองไม่สามารถเป็นตัวแทนที่ดีได้ จึงรีบไปขอถอนชื่อออกจากการแข่งขันก็มี

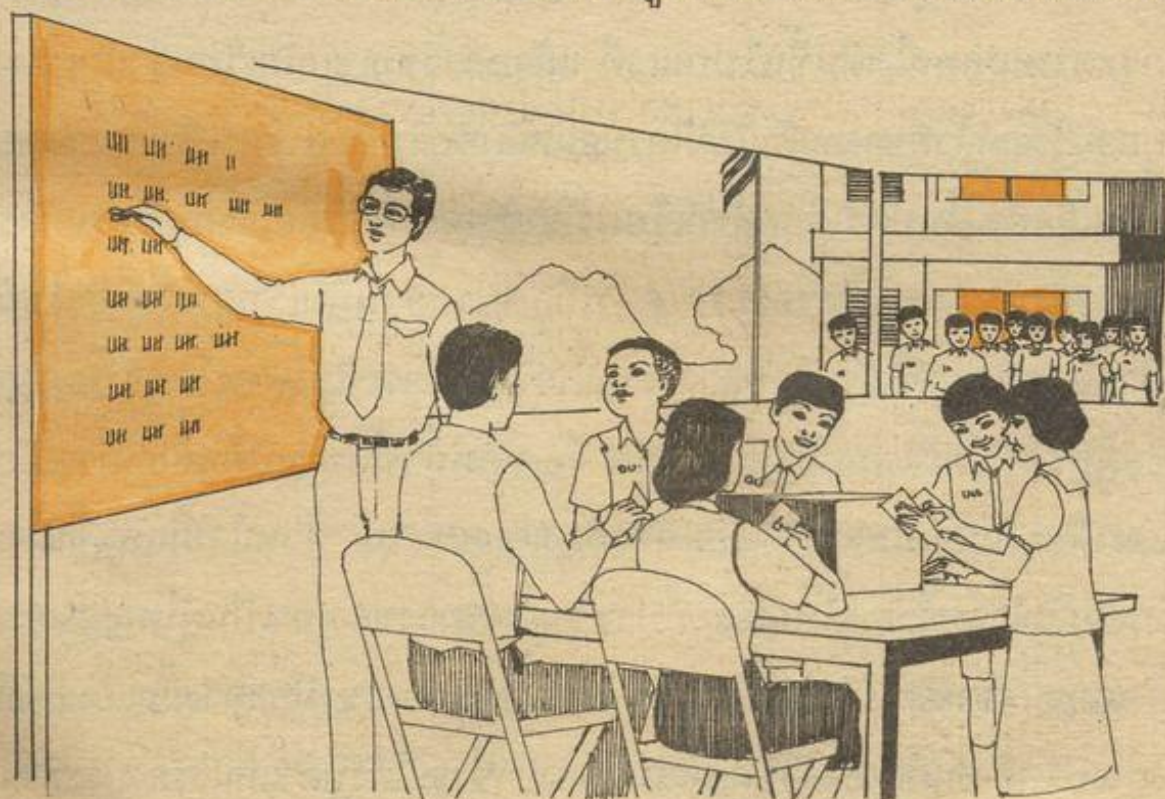
สถานที่เลือกตั้งประธานนักเรียนจัดในโรงอาหารเช่นเคย ครูใช้กล่องกระดาษกล่องใหญ่หลายกล่อง แต่ละกล่องเจาะช่องด้านบน

สำหรับให้หย่อนบัตร ตั้งไว้บนโต๊ะห่างกันประมาณ ๓ เมตร มีแผ่นกระดาน ขนาด ๓ x ๔ นิ้ว ตั้งใหญ่วางซ้อนกันอยู่ข้างกล่องแต่ละกล่อง เพื่อให้เขียนหมายเลขของผู้สมัครที่ต้องการเลือก ข้าง ๆ ตั้งกระดานมีปากกา ปลายสักหลาดสำหรับเขียนวางไว้แห่งละ ๑ แห่ง พอถึงเช้าวันเลือกตั้ง เมื่อเชิญธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาและสวดมนต์แล้ว ครูใหญ่ให้นักเรียนที่สมัคร รับเลือกตั้งเป็นประธานนักเรียนออกมายืนหน้าเสาธง มีทั้งหมด ๗ คน เป็นชาย ๕ คน หญิง ๒ คน ตอนนี้นักเรียนที่ถือหางคนใดก็ร้องไห้กันจนเสียงดังแซ่ดไปหมด ครูใหญ่ยกมือขึ้นเป็นอาณัติสัญญาณ ทุกคนจึง เงียบ จากนั้นครูใหญ่ให้ผู้สมัครแนะนำตัวเองอย่างเป็นทางการทีละคน แล้วเน้นหมายเลขประจำตัวของตนทุกคนจนครบ ๗ คน ครูใหญ่กล่าว ชี้แจงให้นักเรียนทั้งหลายทราบถึงประโยชน์ของการมีประธานนักเรียน

และวิธีลงคะแนนให้แก่ผู้ที่ตนเลือก แล้วให้นักเรียนกลับไปห้องเรียนก่อน จากนั้นจึงให้ครูประจำชั้นปล่อยนักเรียนมาลงบัตรเลือกตั้งที่ละชั้น เริ่มจากชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ หน้าโรงอาหารมีกระดานแผ่นหนึ่งเขียนชื่อและหมายเลขของผู้สมัครทุกคนไว้ พวกนักเรียนที่เข้าไปลงคะแนนก็เดินไปที่โต๊ะวางกล่องบัตรที่ละคน ดึงแผ่นกระดาษซึ่งวางซ้อนกันอยู่ออกมาแผ่นหนึ่ง แล้วใช้ปากกาปลายสักหลาดเขียนเฉพาะหมายเลขของผู้ที่ตนเลือกเพียงคนเดียว หย่อนบัตรนั้นลงในกล่องแล้วกลับไป คนอื่น ๆ ก็ทำเช่นเดียวกัน เมื่อครบทุกคนแล้ว นักเรียนชั้นนั้นก็กลับไปเรียนเป็นปรกติ ชั้นอื่นก็มาลงคะแนน ผลัดเปลี่ยนกันเช่นนี้จนครบหมดทุกห้องเรียน

เมื่อทุกชั้นลงคะแนนเรียบร้อยแล้ว คณะอนุกรรมการที่ครูใหญ่แต่งตั้งไว้เพื่อตรวจนับคะแนน มีทั้งครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ ๖ ต่างช่วยกันตรวจนับคะแนนอย่างรวดเร็ว คนอื่นที่สนใจก็มาเฝ้าดูอย่างตื่นเต้น ส่วนพวกที่สมัครเป็นประธานนักเรียนต่างใจเต้นตึกตัก คอยเงี่ยหูฟังเสียงขานหมายเลขตัวเองอยู่ตลอดเวลา คณะอนุกรรมการตรวจนับคะแนนเรียบร้อยแล้ว จึงส่งผลการตรวจนับให้คณะกรรมการ ซึ่งมีครูใหญ่เป็นประธานกรรมการเพื่อวินิจฉัยและประกาศเป็นทางการต่อไป

เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น. เสียงระฆังดังเป็นสัญญาณให้นักเรียนเข้าห้องประชุม โรงอาหารซึ่งเมื่อตอนเช้าจัดเป็นที่ลงคะแนนเลือกตั้งก็ดัดแปลงใหม่ให้เป็นห้องประชุมอีกครั้งหนึ่ง พวกนักเรียนรู้สึกตื่นเต้น ต่างอยากรู้ว่าผู้ที่ตนเลือกไว้จะได้รับตำแหน่งประธานนักเรียนหรือไม่ ขณะที่เดินเป็นแถวมาเข้าห้องประชุมจึงคุยกันจ้อกแจ้กจนครูต้องคอยเตือน เมื่อนักเรียนและครูทุกคนเข้ามานั่งในห้องประชุมเรียบร้อยแล้ว ครูใหญ่ถือกระดาษแผ่นหนึ่งเดินขึ้นไปบนเวที แล้วกล่าวชมเชยนักเรียนว่านักเรียนทุกคนรู้จักหน้าที่ของตนดี ไม่มีใครนอนหลับทับสิทธิ์เลย การเขียนหมายเลขที่ตนเลือกลงในบัตรเลือกตั้งก็เรียบร้อยชัดเจน ทำให้คณะอนุกรรมการตรวจนับคะแนนได้รวดเร็ว การเลือกประธานนักเรียนครั้งนี้จึงไม่มีปัญหาว่าข้อมูลที่ได้จะผิดพลาด จากนั้นก็ถึงเวลาระทีกใจ ครูใหญ่ประกาศชื่อผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด คือ หัวหน้าชั้นของปิติ เสียงปรบมือและเสียงโห่ร้องแสดงความยินดีดังก้องห้องประชุม หัวหน้าชั้นเดินขึ้นไปบนเวทีแล้วคำนับครูใหญ่และที่ประชุม ท่าทางของเขาเป็นผู้ใหญ่สมกับตำแหน่ง เขาซ่อนความปิติยินดีไว้ในใจ ภายนอกเขามีท่าทางยิ้มแย้มยินดีอย่างปรกติ คนที่สองได้รับคะแนนรองลงมาซึ่งจะได้รับตำแหน่งรองประธาน

นักเรียนคือ มานี เสียงปรบมือและเสียงโห่ร้องดังขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ทั้งครูและนักเรียนในที่ประชุมต่างเห็นด้วยเป็นเอกฉันท์ และชมว่าเหมาะสมมาก เพราะมีทั้งชายและหญิง จะได้เป็นตัวแทนของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงด้วย ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับเลือกก็ไปแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้รับเลือก โดยไม่รู้สึกเสียหน้า และไม่มีการประท้วง เพราะรู้ดีว่าคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตรวจนับคะแนนด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่ให้ใครมีสิทธิพิเศษหรืออภิสิทธิ์แต่อย่างใด

เพื่อน ๆ พวกกันยินดีกับหัวหน้าชั้นและมานีอย่างจริงใจ เพราะยอมรับว่าหัวหน้าชั้นเป็นคนดี ขยันขันแข็ง ทำงานให้แก่ส่วนรวมอย่างเต็มอกเต็มใจและเอาจริงเอางัง ส่วนมานีนั่นเป็นขวัญใจของเพื่อนฝูงมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว

ครูใหญ่ให้ประธานและรองประธานกล่าวต่อที่ประชุมอีกครั้งหนึ่ง ทั้งสองคนกล่าวขอบใจเพื่อนทุกคนที่ให้เกียรติ และมอบความไว้วางใจให้เป็นตัวแทน เขาให้คำมั่นสัญญาว่าจะซื่อสัตย์ต่อเกียรติและความไว้วางใจที่ได้รับอย่างเต็มความสามารถ

แบบฝึก

๑. คำที่มีเสียง ร ล ควบกล้ำ ต้องฝึกออกเสียงให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้
ผู้ฟังเข้าใจผิด

๑.๑ ฝึกออกเสียง ร กล้ำ

ครบ ครู ปรกติ ฟรี
ปรับปรุง ปรวนแปร ประปราย
แพร่พราย แพรวพราว พร้อมพรั่ง
กริ่งเกรง กรีดกราย เกรอะกรัง
ครอบครัว คราวครั่ง คร่ำครวญ
ขรุขระ ขรัวตา เสียงขรม
ตรอมตรม ตรวจตรา ตรึงตรวน
คราดครูด ปู้ดปรี๊ด แปรปรวน
กะพรวน กรุ่งกรัง พรั่งเพราะ

๑.๒ ฝึกออกเสียง ล กล้ำ

กลาง กลับ กล่อง กล่าว ไกล
คลอ คล่อง ปล่อย ปลาย พลาด
คลาไคล ไกลพลับปลา ต้องคลาดคลาด้วยขลาดเขลา
กลบเกลื่อนจนเกลี้ยงเกลา ให้คลุกเคล้ากลับปลอมแปลง
ปลูกปลอบอย่าผลีผลาม ปลดปล่อยกล้ำตุกถ้องแก้ง
ไถ่เกลี้ยคลายกลางแกลง ไม่เปลี่ยนแปลงเพลงเพลงไหล

๑.๓ คำที่มี ร ควบกล้ำกับ จ ช ศ และ ส จะไม่ออกเสียง ร เป็น
คำควบไม่แท้

เศรษฐีประเสริฐสร้าง อาศรม เสร็จแฮ
เสริมส่งศรัทธาเนียม สร้างเครว้า
สร้อยศรีสระสรงผม กำสรด ลั่นนา
แสรังโคกกำสรวลเย้า เล่นไชร้ ไปจริง

๑.๔ คำที่มี “ทร” ออกเสียงเป็น “ช” เป็นคำควบไม่แท้

ตันไทรทรุดโทรมสิ้น อินทรีบินผ่านผืนผาย
พุทราเนื้อเป็นทราย ทราบว่าหวานชานอินทรี
เรื่องทราวมไม่ควรแทรก ทรวดทรงแปลกไม่ต้องหนี
ในทรวงแสนสุขดี เหมือนมีทรัพย์ไม่อับจน

๒. การใช้ข้อความที่เป็นเหตุเป็นผล ต้องใช้ประโยคให้ถูกต้อง

ฝึกอ่านและสังเกต

ฉันสมัครเป็นประธานนักเรียน เพราะตั้งใจจะพัฒนา
โรงเรียนให้ดีขึ้น

ฉันตั้งใจจะพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น ฉันจึงสมัครเป็นประธาน
นักเรียน

๓. การพูดโฆษณา ต้องรู้จักลำดับความคิดก่อนพูด เพื่อให้เข้าใจง่าย
ผู้ฟังจะเชื่อและคล้อยตาม

ฝึกอ่านและสังเกต

ถ้าฉันได้เป็นประธานนักเรียน	(ชักชวนให้ผู้อื่นเลือกตน)
ฉันจะอุทิศเวลาเพื่องาน	(ประโยชน์ที่จะได้)
เมื่อฉันเป็นประธานแล้ว	(ชักชวนให้ผู้อื่นเลือกตน)
ฉันจะปรับปรุงโรงเรียนให้ดีขึ้น	(ประโยชน์ที่จะได้)

๔. ข้อความที่ใช้ในการโฆษณาชวนเชื่อ คือถ้อยคำที่ชักจูงให้ผู้อื่นเชื่อ และกระทำตาม ซึ่งจะเป็นจริงหรือไม่จริงก็ได้

ฝึกอ่านและสังเกต

ผู้พูดคนที่ ๑

พี่น้องที่รักทั้งหลาย

ถ้าท่านเลือกผมเป็นประธานของท่าน ผมจะถนอมคลองหน้า
โรงเรียนหมดเพื่อดับกลิ่นเหม็น พวกเราจะได้เรียนกันได้อย่าง
เต็มที่

ผู้พูดคนที่ ๒

เพื่อนนักเรียนที่รัก

เมื่อข้าพเจ้าได้เป็นประธานนักเรียน ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะ
ขจัดขยะมูลฝอยให้หมดไปจากโรงเรียน จะควบคุมแม่ค้าให้
ขายของราคาถูกและมีคุณภาพ ไม่ให้ค้ากำไรเกินควร และ
จะจัดหาทุนช่วยพวกเราที่ขาดแคลนเครื่องเรียน เสื้อผ้าและ
อาหารกลางวันด้วย

๕. ในการฟังหรืออ่านข้อความ จะต้องพิจารณาข้อความนั้นให้ละเอียดถี่ถ้วน ก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อว่าอะไรจริงหรือไม่จริง และวิพากษ์วิจารณ์ได้ถูกต้อง

ฝึกอ่านและวิพากษ์วิจารณ์

อ่านข้อความที่เป็นคำพูดของคนที ๑ และ ๒ ในข้อ ๔ แล้วพิจารณาจะพบว่า

คนที่ ๑ ผู้พูดไม่เข้าใจหน้าที่ของประธานนักเรียน ที่พูดว่า จะถล่มถล่มนั้นเป็นไปได้

คนที่ ๒ ผู้พูดไม่เข้าใจหน้าที่ของประธานนักเรียน ที่พูดว่า จะควบคุมแม่ค่านั้นเป็นหน้าที่ของครูผู้บริหารโรงเรียน ประธานนักเรียนจะไปควบคุมไม่ได้

๖. การเน้นความหมายของคำให้หนักแน่นและได้ความกระชับขึ้นจนเกิดภาพหรือเสียงขึ้นในใจ อาจใช้เสียงของวรรณยุกต์ หรือคำมาประกอบ

ฝึกอ่าน

เสียงร้องกรีด

เสียงร้องกรีด

เสียงคนพูดจ้อแจ

เสียงพูดจ้อแจ

หัวใจเต้นตึก ๆ

หัวใจเต้นตึกตึก

พี่ของฉันอ้วนมาก

พี่ของฉันอ้วนมาก

๗. การจัดห้อง หรือการเตรียมจัดสถานที่ จะต้องเขียนแผนผังขึ้น
ก่อนเพื่อให้ทุกคนรับรู้เหมือนกันหมด และดำเนินการได้ถูกต้อง
เช่น แผนผังการจัดสถานที่เพื่อเลือกตั้งประธานนักเรียน

บทที่ ๔

แรกนาขวัญ

๑๓/๒๖ ชอยวัดเชิงหวาย บางซื่อ

กรุงเทพ ฯ

๘ มิถุนายน ๒๕๒๖

มานี้ น้องรัก

พี่ขอแสดงความยินดีด้วย ที่น้องได้รับเลือกเป็นรองประธานนักเรียน พี่มั่นใจว่าน้องจะต้องปฏิบัติหน้าที่นี้ได้โดยไม่ขาดตกบกพร่องแน่ ๆ ที่โรงเรียนของพี่ยังไม่ได้เลือกตั้งประธานเลย ได้ยินพวกพี่ ๆ เกรีนไว้ว่าเดือนหน้าจึงจะเลือก ระหว่างนี้ก็ดู ๆ กันไปว่าใครจะเหมาะสมกับตำแหน่งประธานนักเรียน

เมื่อวันพีชมงคล น้องคงไปเที่ยวสนุกกับชูใจเพราะเป็นวันหยุด ส่วนพี่โชคดี คุณลุงคุณป้าพาไปชมพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญที่ท้องสนามหลวง (มานี้เปิดพจนานุกรมดูเอาเองนะจ๊ะ ว่าจรดพระนังคัลแรกนาขวัญแปลว่าอะไร) ก่อนไป พี่เรียนถามคุณลุงว่า วันพีชมงคลเหตุใดจึงมีพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญด้วย คุณลุงอธิบายให้พี่ฟังจนพี่เข้าใจทะลุปรุโปร่ง พี่อยากให้มานี้รู้เรื่องด้วย พี่จะเล่าให้ฟังนะจ๊ะ

ความจริง วันพีชมงคลนี้เป็นพระราชพิธีสองพิธี คือ พระราชพิธีพีชมงคลและพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พิธีพีชมงคลเป็นพิธีสงฆ์

ส่วนพิธีจรดพระนังคัลเป็นพิธีพราหมณ์ แต่เนื่องด้วยทั้งสองพิธีนี้ทำ
 พร้อมกันในตอนบ่ายและเช้าวันรุ่งขึ้น จึงเรียกชื่อติดกันว่า พระราชพิธี
 พิษมงคลและจรดพระนังคัล เราเรียกกันสั้น ๆ ว่าพิธีแรกนาขวัญ พิธีนี้จัด
 ขึ้นในเดือนพฤษภาคมหรือเดือนหกของทุกปี ระยะเวลาเป็นต้นฤดูฝน หรือจะ
 เรียกเป็นศัพท์ก็เรียกว่า วสันตฤดู ซึ่งเริ่มต้นของการปลูกพืชพรรณธัญญาหาร
 และการไถหว่าน การแรกนาคือเป็นธรรมเนียมมาแต่โบราณที่ผู้เป็น
 ใหญ่ในแผ่นดินคือพระเจ้าแผ่นดิน จะต้องเป็นผู้ลงมือไถนาเองเป็นคราว
 แรก เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ราษฎร ชักนำให้มีใจรักการเกษตร เพราะเป็น
 สิ่งสำคัญที่จะได้อาศัยเลี้ยงชีวิตต่อไป แต่การที่ต้องมีพิธีรีตองเพิ่มเติมขึ้น
 มาจากการไถนาตามธรรมดานั้น ก็เพราะว่างานเกษตรสมัยโบราณ
 อาศัยน้ำธรรมชาติ คือน้ำฝนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นพระเจ้าแผ่นดินจึงห่วง
 กังวลว่าฝนจะตกมากไป น้อยไป หรือดวงเพลี้ยและสัตว์ต่าง ๆ จะทำ
 อันตรายต่อพืชผลของราษฎร จึงหาวิธีที่จะทำให้ราษฎรขวัญดีคือมีกำลังใจ
 ในการทำนาโดยมีการเสี่ยงทายให้รู้ล่วงหน้า จะได้มีน้อมใจ เพราะ
 การที่จะไปป้องกันแก้ไขน้ำฝนซึ่งเป็นของธรรมชาติให้ตกลงมาพอดีกับ
 ความต้องการย่อมเป็นไปได้ ไซ้ไหมจะไม่เหมือนสมัยนี้ ฝนแล้งเราก็
 มีฝนเทียม มีเทคโนโลยีต่าง ๆ ช่วยเหลือ (นั่นแน่...พีใช้คำทันสมัยนะ)
 ดังนั้นจึงต้องอาศัยคำอธิษฐานเอาความสัตย์เป็นที่ตั้งตามทางพุทธศาสนา
 บ้าง บูชาเช่นสรวงตามทางไสยศาสตร์บ้าง เพื่อให้เกิดกำลังใจและ
 เป็นที่มั่นใจว่าจะเป็นไปตามความปรารถนา เพราะบ้านเมืองเราเป็นเมือง
 เกษตรกรรม กลไกคือชาวนาส่วนใหญ่ยังเชื่อถือในเรื่องมิ่งขวัญและสิ่ง

ศักดิ์สิทธิ์ตามแบบที่โบราณเคยเชื่อถือมา จึงมีพิธีที่ต้องเกี่ยวกับการทำไร
ทำนาหลงเหลืออยู่ เขาก็ยังเก็บประเพณีเดิมที่ดั่งามแสดงถึงประวัติและ
วัฒนธรรมในอดีตของชาติเราไว้ให้คนรุ่นหลังได้รู้

ด้วยเหตุนี้ มานี้จะได้ยินโฆษณาสถานีวิทยุกระจายเสียง กล่าวถึงพิธี
แรกนาขวัญว่ามีการเสี่ยงทายให้พระโค (วันนั้นแหละ แต่เป็นวัวหลวง
ที่ได้รับการแต่งตั้งใช้ไถนาในพระราชพิธีจึงเรียกว่า พระโค) กินเลี้ยงของ
เสี่ยงทาย ๗ อย่าง คือ ข้าวเปลือก ข้าวโพด ถั่ว งา เหล้า น้ำ หญ้า
ถ้าพระโคกินอะไร ก็มีคำทำนายว่าในปีนั้น ๆ จะมีสิ่งใดอุดมสมบูรณ์
ถ้าพระโคกินเหล้าคงไม่แปลว่าเหล้าจะอุดมสมบูรณ์หรอกนะ ถ้าจริงละก็
คงแย่นั่น ๆ เชียว

ที่จริงคุณลุงเล่ายาวมาก มีนิทานด้วย แต่ฟังไม่ได้ จำได้เฉพาะที่
สำคัญ ๆ เท่านั้น ถ้ามานืออยากฟังนิทาน คราวหน้าพี่จะเขียนเล่ามาให้ฟัง
นะจ๊ะ เอาละ...ที่นี้พี่จะเล่าถึงพิธีแรกนาขวัญที่พี่ไปชมมาให้ฟัง คุณลุงคุณป้า
พาพี่ไปที่ท้องสนามหลวงแต่เช้าเพราะเกรงคนจะแน่น ก็จริงดังคาด พอ
ไปถึงคนเต็มไปหมดแล้ว แทบไม่มีที่ที่จะยืน พี่ตัวไม่สูงเลยแย่น้อย ต้อง
กระเย่อกระแห่ยงชะเง้อมองจนเมื่อยคอ เห็นบ้างไม่เห็นบ้าง ประมาณ
๐๗.๓๐ น. ขบวนแห่พระยาแรกนาก็เข้ามาในปะรำพิธีพราหมณ์ เสียงปี่
เสียงกลองดังสนั่น ช่างภาพหนังสือพิมพ์ถ่ายรูปเห็นแสงไฟแฟลช มีถ่าย
ทอดแพร่ภาพทางโทรทัศน์ด้วย คุณป้าบอกว่าผู้ที่แต่งตัวเป็นพระยาแรกนา
คือปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่บางทีก็เป็นอธิบดีกรมการข้าว
เพราะตรงกับงานในตำแหน่งหน้าที่ พระยาแรกนาแต่งตัวเหมือนทวดา

(ในรูปภาพนี้จะ พี่ไม่เคยเห็นเทวดาตัวจริงหรือ) มองไกล ๆ เห็นเสื้อคลุมยาว และหมวกโบราณมียอดแหลม มีคนในขบวนแห่มากมาย แต่งตัวแปลก ๆ สีต่าง ๆ กัน นางเทพี ๔ คน แต่งตัวสวยงาม หาบกระเช้าทอง ๒ คน กระเช้าเงิน ๒ คน ในกระเช้ามีข้าวเปลือกพันธุ์ดีถึง ๘ พันธุ์ ซึ่งได้จากนาสาริตในบริเวณพระราชวังดุสิตของในหลวง มีพระโครูปร่างแข็งแรงคู่หนึ่งพร้อมกับไถที่ประดับประดางดงาม พราหมณ์แต่งชุดสีขาว กระหมวดผมมุ่นเป็นมวยอยู่ท้ายทอย พระยาแรกนาจูงรูปเทียนถวายสักการะเทวรูปสำคัญในโรงพิธี(พี่ได้ทราบในเวลาต่อมาว่าเทวรูปสำคัญมีเทวรูปพระอิศวร พระพรหม พระนารายณ์ เป็นต้น) แล้วตั้ง

สัตยาธิษฐานหยิบผ่านุงเสียงท่าย ผ่านุงเสียงท่ายมี ๓ ผืน ขนาด ๖ คืบ ๕ คืบ และ ๔ คืบ ตามลำดับ พระยาแรกนาหยิบได้ผืนแคบที่สุด พราหมณ์ทำนายว่าปีนี้น้ำฝนจะมีมาก (ถ้าได้ผืนกว้าง แปลว่าน้ำฝนจะน้อยลงตามลำดับเหมือนกัน)

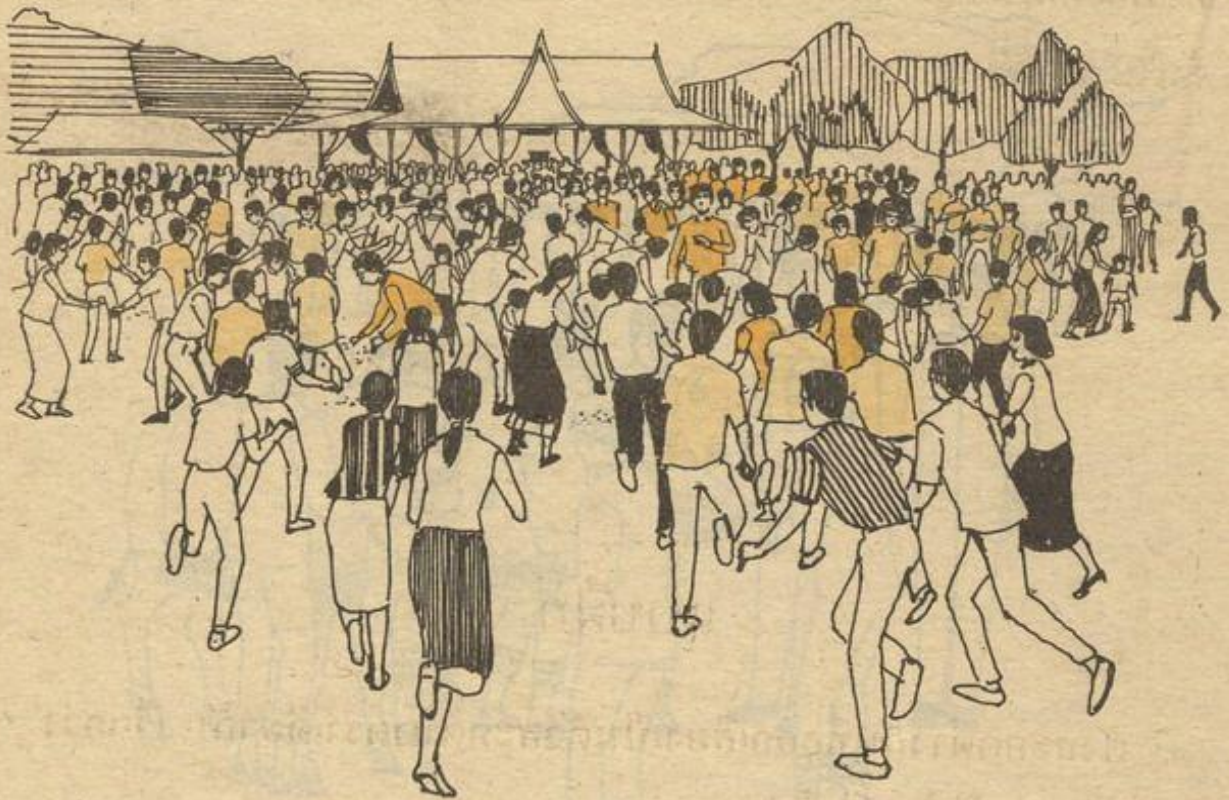
ประมาณ ๐๘.๓๐ น. พระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาถึง พลับพลาที่ประทับ พระยาแรกนาพร้อมด้วยเทพีทั้ง ๔ คน นำขบวนผ่านหน้าพระที่นั่ง พระยาแรกนาเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายบังคม แล้วไปยังลานแรกนา คุณลุงบอกว่าพระยาแรกนาได้รับพระราชทาน พระธำมรงค์สวมในเวลาไถนา และพระแสงปฏิภักสำหรับบังคับพระโค ด้วย ตอนนี้นำพนักงานจูงพระโคเทียมแอก พระยาแรกนาเจิมพระโคและไถ แล้วจึงไถตะไปโดยรี ๓ รอบ โดยขวาง ๓ รอบ นางเทพีหาบกระเช้าข้าวเปลือกมาให้พระยาแรกนาหว่านลงในพื้นที่ที่ไถแล้ว พระยาแรกนาจึงไถกลับอีก ๓ รอบ พนักงานปลดพระโคออกจากแอก พระยาแรกนาและเทพีกลับเข้าไปยังโรงพิธีพราหมณ์

จากนั้นพราหมณ์ก็ให้พระโคกินของเสียงท่าย ๓ สิ่ง ปรากฏว่าปีนี้พระโคกินข้าวเปลือก ไหร่หลวงทำนายว่า ธัญญาหาร ผลาหาร (ไหร่ท่านบอกอย่างนี้ ถ้ามาไม่รู้ความหมายก็ถามพจนานุกรมนะจ๊ะ) บริบูรณ์ดี

หลังจากเสร็จพระราชพิธีแล้ว พระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานโล่ และประกาศนียบัตรรางวัลแก่ชาวนาที่ชนะการประกวดผลผลิตข้าวจากภาคต่าง ๆ เสร็จแล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับ

พอพระเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับเท่านั้นแหละ มานีเอ๋ย ผู้คนที่ยืนดูพิธีอย่างสงบอยู่เมื่อกี้นี้ต่างกรูกันเข้าไปตรงที่แรกนา ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศ เข้าไปแย่งกันเก็บเมล็ดข้าวเปลือกที่พระยาแรกนาหว่านเมื่อสักครู่นี้อย่างอุตลุด คุณลุงบอกว่า เขาเอาไปปนกับพันธุ์ข้าวของเขาเพื่อให้งอกงาม ส่วนคนไม่ทำนาก็เอาไปเพื่อเป็นสิริมงคล พี่นึกอยากได้มาฝากน้อง จะเข้าไปแย่งกับเขาบ้าง คุณป้าก็ฉุดเอาไว้ บอกว่า พี่ยังไม่เคยประเดี้ยวโดนเหยียบ เอาไว้ปีหน้าค่อยเข้าไปแย่งกับเขา แล้วคุณลุงคุณป้าก็พาพี่กลับบ้าน

มานีคงอ่านจดหมายของพี่จนเหนื่อยแล้วซีท่า จดหมายฉบับนี้เป็นจดหมายฉบับแรกในชีวิตที่พี่เขียนได้ยาวที่สุด และใช้เวลาเขียนอยู่สองวันแน่ะ ปีน้าพี่อยากให้มานีไปชมพิธีแรกนาขวัญด้วยกันจัง ไม่แน่ว่าปีหน้าคุณลุงคุณป้าอาจจะมาขอเธอไปอยู่กับพี่ก็ได้ แต่อย่าเลยนะสงสารพ่อกับแม่

เออละ วันนี้พี่จะขอจบเสียที่ ผากราบพ่อกับแม่ด้วยว่าพี่เคารพรักและคิดถึงมาก นอนฝันถึงทุกคืน เจ้าไต้กับพวกของมันเป็นอย่างไรบ้าง ยังออกไข่ให้มานีขายเป็นปรกติดูหรือเปล่า พี่ซึกสวนครัวของเราคงทุนรายจ่ายค่ากับข้าวของแม่เหมือนเดิมใช่ไหมจะ สงสารมานี

คงรดน้ำต้นไม้อยู่คนเดียว ว่าง ๆ ก็หัดให้เจ้าโตตัวเก่งลากรถเข็นน้ำมารดต้นไม้บ้างก็ดีนะ

หวังว่าทุกคนคงสบายดีนะจ๊ะ คุณลุงคุณป้าสบายดี ส่วนพี่ถ้าเลิกคิดถึงบ้านได้ ก็คงสบายขึ้นเยอะ

รักคิดถึงเสมอ

มานะ

แบบฝึก

๑. ตัวสะกดต่างกันที่ออกเสียงเป็นตัวสะกดมาตราเดียวกัน เรียกว่า ตัวสะกดไม่ตรงแม่

ฝึกอ่านและสังเกต

ตัวสะกด

ตัวอย่างคำ

แม่มก ก ข ค ฅ

สุข วรรณ เมฆ

(ออกเสียง ก สะกด)

แม่มก ด จ ช ซ ฎ ฏ ฐ ท

เสร็จ ราช ก๊าซ กฎ ปราบกฎ

ฅม ต ถ ท ฐ ส ศ ษ

อิฐ ครุฑ วัฒนา อนุญาต รถ

(ออกเสียง ด สะกด)

บาท โกรธ โอกาส เลิศ โทษ

แม่มก บ ป พ ฟ ภ

บาป ภาพ กราฟ โลก

(ออกเสียง บ สะกด)

แม่กน น ญ ร ล พ

บริเวณ ขวัญ พร ผลาหาร มงคล

(ออกเสียง น สะกด)

ปลาวาฬ

๒. คำบางคำออกเสียงตัวสะกดของคำหน้าเป็น อะ กิ่งเสียง เรียกว่า
ออกเสียงกึ่งมาตรา

ฝึกอ่านและสังเกต

ธรรมดา ธรรมชาติ ราชการ ปกติ อุดม

ผลิตผล เทวรูป ไสยศาสตร์ ไทรทัศน์ วิทย์

ข้อสังเกต ตัวสะกดของคำบางคำมีลักษณะน่าจะออกเสียงเป็น อะ
กึ่งเสียง แต่กลับไม่ออกเสียง

ฝึกอ่านและสังเกต

ธรรมเนียม (ทำ-เนียม)

ผลิตผล (ผน-พะ-หลิด)

อธิษฐาน (อะ-ทิด-ถาน)

๓. การอ่านคำบางคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ มักออกเสียงไม่ตรงกับ
ที่เขียน และอ่านตามความนิยม

ฝึกอ่านและสังเกต

ชอล์ก (ช็อก)

มิเตอร์ (มิ-เต้อ)

รถแทรกเตอร์ (รด-แทร็ก-เต้อ)

เทคโนโลยี (เท็ก-โน-โล-ยี หรือ เท็ก-โน-โล-ยี)

๔. คำทุกคำแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะ ความหมาย และวิธี
ใช้คำนั้น ๆ

ฝึกอ่านและสังเกต

เครื่องแต่งกาย	ผ้าถุง ผ้าถุง กางเกง เสื้อ หวี แปรง
เครื่องประดับ	แหวน สร้อย ต่างหู จี้
เครื่องเขียน	ดินสอ สมุด ไม้บรรทัด ยางลบ
การทำนา	ไถ คราด ไถตะ เกี้ยว ตกกกล้า

๕. ตัวสะกดและตัวการันต์บางคำ ทำให้ความหมายของคำแตกต่างกัน

ฝึกอ่านและสังเกต

โหรทำนายว่าถ้าเขาโหนต้นไม้ เขาจะตกต้นไม้ตาย
การปลูกพืชไม่ควรปลูกให้ติดกันเป็นพืด
พ่อค้าขายของราคาเขาให้แก่ผู้เยาว์ทุกคน
เขาจะไปซื้อเสาในวันเสาร์หน้า
สุนัขเป็นสัตว์ที่มีความซื่อสัตย์

๖. การบรรยายภาพหรือเรื่องราวต่าง ๆ จะต้องมีส่วนตอนและลำดับความคิดไว้ก่อน อาจเขียนหรือนึกคำถามในใจไว้ แล้วนำคำตอบมาเรียงลำดับกัน เพื่อที่จะไม่พูดหรือเขียนซ้ำซากววน และเก็บความสำคัญที่ควรเน้นได้ละเอียดถี่ถ้วน

ฝึกอ่านและสังเกต

๖.๑ มองจากส่วนรวมก่อน

ภาพนี้เป็นภาพอะไร

อยู่ที่ไหน

รูปร่างลักษณะเป็นอย่างไร

ขนาดและสีเป็นอย่างไร

มีการกระทำอะไรในภาพ

๖.๒ พิจารณาส่วนย่อย

มีอะไรที่สะดุดตา

มีอะไรที่มีลักษณะพิเศษไม่เหมือนปกติที่เคยพบเห็น

มีส่วนประกอบอะไรบ้าง

๖.๓ ความคิดเห็นส่วนตัว

มีอะไรทำให้ประทับใจ

เห็นแล้วเกิดความรู้สึกอย่างไร

คาดการณ์ว่าจะก่อให้เกิดอะไรต่อไป

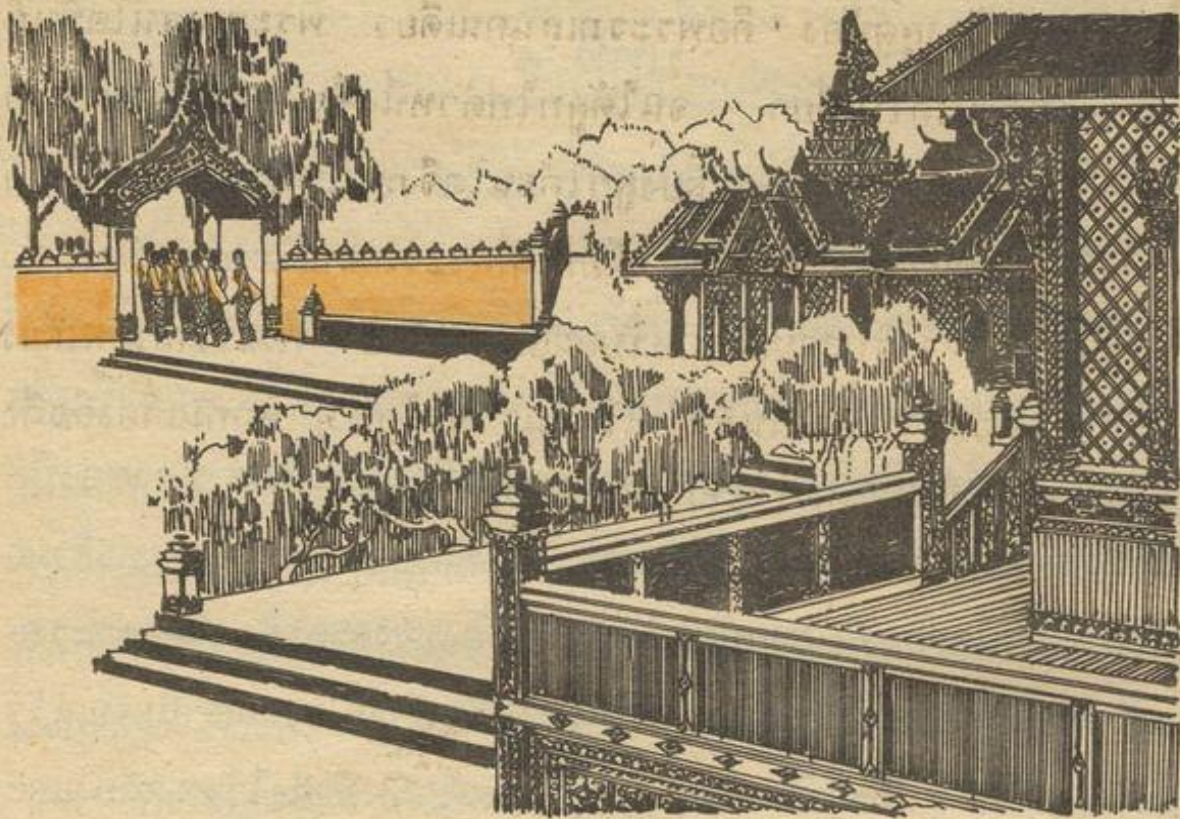
อะไรที่เกิดนั้นมีคุณค่าต่องานและส่วนรวมหรือไม่

บทที่ ๕

ฤทัยแปลงสาร

“สามจอก สี่จอก กรอกเข้า เหมรีซี้เมากั้หลับไป” เสียงน้องของ ปิติตะโกนร้องเป็นทำนองเพลงกลับไปกลับมาหลายครั้ง จนมานี้ ฐุใจ ดวงแก้วและสมคิดซึ่งนั่งดูปิติแปรงชนเจ้านิลอยู่สงสัยว่าน้องของปิติ ร้องเพลงอะไร จึงถามปิติ ปิติตอบว่า ตั้งแต่ น้องของเขาไปดูละครลิงมา ก็ร้องอย่างนี้ตลอดวัน ยายบอกว่า เป็นบทร้องของละครลิง เรื่องพระรถ-เมรี เพื่อน ๆ อยากให้ยายเล่าเรื่องให้ฟัง ปิติจึงรีบแปรงชนเจ้านิลจนเสร็จ แล้วพาเพื่อน ๆ ขึ้นไปหายาย ยายกำลังเด็ดผักตำลึงไว้แกงเลียงและ แกงจืด พวกเด็ก ๆ จึงเข้าไปช่วย ครูเดียวก็เสร็จ พอเสร็จแล้วมานี้จึง เข้าไปประจบขอให้ยายเล่าเรื่องพระรถ-เมรีให้ฟัง ยายเต็มใจที่จะเล่า เรื่องต่าง ๆ ให้ลูกหลานฟังอยู่แล้ว จึงบอกให้ปิติไปหยิบหนังสือพระรถ-เมรีมาให้ เพื่อหลงลืมตอนใดจะได้เปิดทบทวนความจำ

ยายเล่าว่า พระรถหรือพระรถเสนเป็นลูกของนางเภากับพระ รตสิทธิ์ นางเภามีพี่สาวสิบเอ็ดคน จึงมีคนเรียกพวกนางว่า นางสิบสอง เมื่อพวกนางยังเล็กได้พลัดพรากจากพ่อแม่ นางยักษ์ซึ่งแปลงร่างเป็นคน เก็บไปเลี้ยงไว้ นางยักษ์แปลงรักพวกนางสิบสองมาก ต่อมาพวกนางรู้ว่า มาอยู่ในเมืองยักษ์ก็มีความกลัว จึงพากันหลบหนีไป นางยักษ์โกรธ มาก ผูกพยานาฬไว้ว่าจะต้องตามทำลายล้างให้ได้ แล้วตั้งใจคอยฟังข่าว

นางสิบสองอยู่ทุกวันคืน นางสิบสองหนีมาถึงเมืองของพระรถสิทธิ์ และได้เป็นชายาของพระรถสิทธิ์ทั้งสิบสองคน นางยักษ์ได้ทราบข่าว เห็นเป็นโอกาสจะได้แก้แค้น จึงแปลงร่างเป็นนางงามมาทำเสน่ห์ให้พระรถสิทธิ์หลงใหล และยุยงพระรถสิทธิ์ให้สั่งเสนาควักนัยน์ตาของนางสิบสองออกเสีย เสนาควักนัยน์ตาของนางสิบเอ็ดคน ยกเว้นนางภาสีเสนามีความสงสารจึงควักออกเพียงข้างเดียว แล้วขังนางสิบสองไว้ในอุโมงค์ ส่วนนัยน์ตาของนางสิบสองนั้น นางยักษ์แอบส่งไปให้นางเมรุ ลูกเลี้ยงของนางเก็บไว้ พร้อมกับกำชับไม่ให้บอกใคร ขณะนั้นนางสิบสองกำลังมีครรภ์ ได้รับทุกข์เวทนามาก เมื่อคลอดลูกออกมาลูกก็ตาย เหลือ

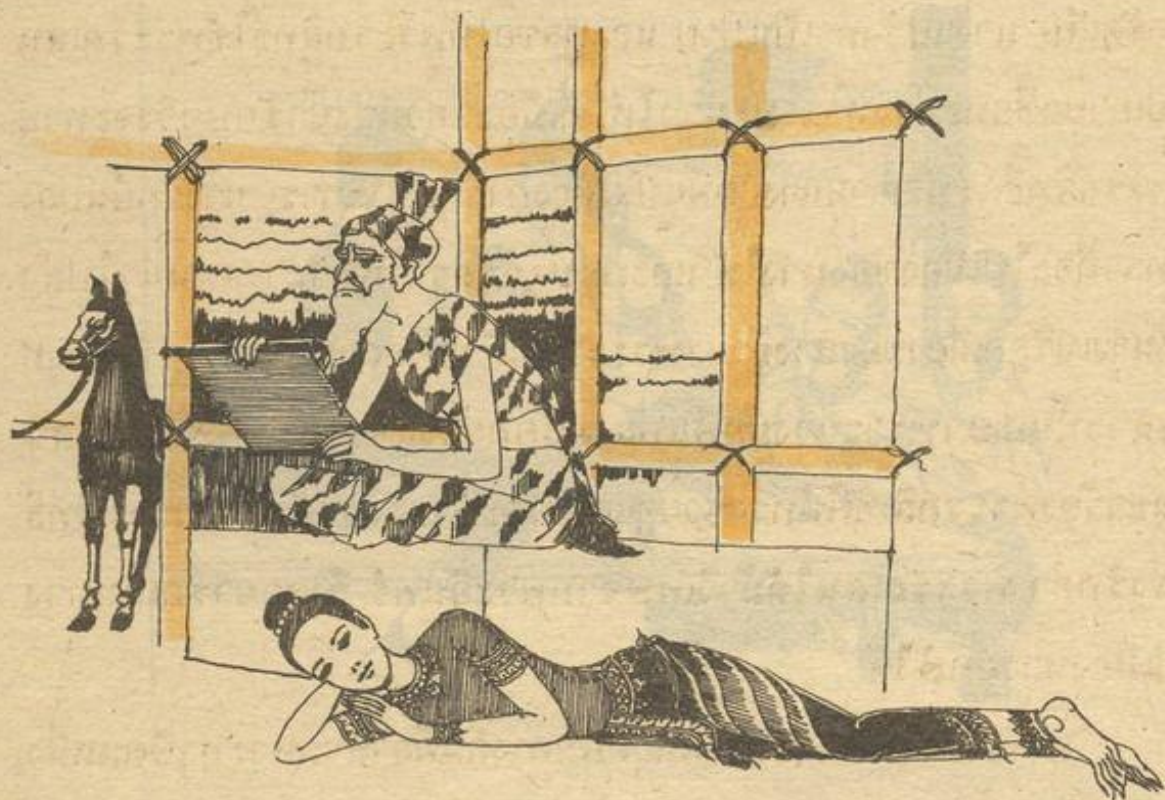
ลูกนางภาน้องสุดท้อง คือพระรถเสนคนเดียว พระรถเสนโตขึ้นก็
 ออกจากอุโมงค์ไปเที่ยว จนได้ลูกไก่ตัวหนึ่งซึ่งหลุดตกลงมาจาก
 ปากเหยี่ยว พระรถเสนเลี้ยงลูกไก่จนโตจึงพาไปทำพนนชนไ้กับ
 ชาวเมือง ได้ชัยชนะทุกครั้ง ของเดิมพันที่พระรถเสนเรียกร้องเมื่อได้รับ
 ชัยชนะคืออาหารสิบสามห่อสำหรับตนและแม่กับป้า พระรถเสนหาเลี้ยง
 แม่กับป้าด้วยการทำพนนชนไ้เรื่อยมา จนใคร ๆ พากันเลื่องลือถึง
 ความเก่งกาจของไ้พระรถเสนไปทั่วเมือง

นางยักษ์แปลงได้ยินข่าวก็รู้ว่าพระรถเสนเป็นใคร จึงคิดจะ
กำจัดเสีย นางแสร้งทำเป็นป่วย และทูลขอให้พระรถสิทธิ์ใช้พระรถเสน
ไปเอายาชื่อมะม่วงหาว มะนาวโห่ ที่เมืองของนางมารักษาจึงจะหาย
พระรถสิทธิ์ทรงทำตามนางยักษ์แปลงต้องการทุกประการ นางยักษ์แปลง
ชี้ทางที่จะไปเมืองของนางให้ และมอบสารตราให้พระรถเสนนำไปส่ง
ให้นางเมรีลูกเลี้ยงของนางด้วย พระรถเสนไม่มีโอกาสที่จะล่วงรู้ข้อความ
ในสารนั้นเลย เพราะนางยักษ์แปลงฉนิทกล่องสารอย่างดี พระรถเสน
ทูลขอร้องพระรถสิทธิ์ให้ทรงช่วยดูแลแม่และป้าของตนด้วย พระรถสิทธิ์
ทรงรับคำ พระรถเสนได้ม้าวิเศษจากพระอินทร์ จึงสามารถเดินทาง
ไปเมืองนางยักษ์ได้

ระหว่างทาง พระรถเสนหยุดพักค้างคืนที่อาศรมพระฤๅษีตนหนึ่ง
พระฤๅษีตนนี้มีฌานแก่กล้า และกอบปรด้วยเมตตาธรรม เมื่อพระรถเสน
เล่าสาเหตุที่ตนจะต้องเดินทางไปยังเมืองดังกล่าว พระฤๅษีก็หยั่งรู้ทันที
ว่าเหตุการณ์จะเป็นอย่างไร ดังนั้นเมื่อพระรถเสนนอนหลับ พระฤๅษี
จึงเปิดสารนางยักษ์ออกดูก็เป็นจริงตามที่พระฤๅษีคาดคะเน คือนางยักษ์
เขียนบอกลูกเลี้ยงของนางว่าได้ส่งพระรถเสนมาให้เป็นอาหาร มาถึง
กลางวันก็ให้กินพระรถเสนเสียในเวลากลางวัน มาถึงกลางคืนก็ให้กิน
ในกลางคืน คำกลอนตอนนี้นำว่า

แม้จนถึงกลางวันกินกลางวัน ถ้ามันถึงกลางคืนโดยฉิว
จงให้พวกยักษ์หักคอกิน ในกลางคืนให้สิ้นอย่าเหลือเลย

พระฤๅษีสงสารพระรถเสน เพราะพระรถเสนเป็นคนดีมีกตัญญูต่อบิดา-
มารดา จึงแปลงข้อความในสารเสียใหม่ว่า นางยักษได้ส่งพระรถเสน
มาให้เป็นสวามีนางเมรี มาถึงกลางคืนก็จงรับในเวลากลางคืน มาถึง
กลางวันก็ให้รับในกลางวัน ดังคำกลอนว่า

มาถึงกลางคืนรับกลางคืน แม้งามขึ้นถึงวันนะโฉมฉาย
จงรับกลางวันพรณราย เป็นคู่เคียงโฉมฉายเจ้าเมรี

พระฤๅษีแปลงสารเสร็จก็ปิดผนึกสารตราไว้เรียบร้อยดังเดิม
พระรถเสนตื่นขึ้นก็ลาพระฤๅษีเดินทางต่อไป โดยไม่รู้ว่าพระฤๅษี
แปลงสาร เมื่อไปถึงเมืองนางยักษ และนางเมรีได้รับสารแปลง ก็มีได้

เคลือบแคลงสงสัยแต่ประการใด เร่งจัดพิธีอภิเษกสมรสตามบัญชาของ
มารดาทันที

พระรถเสนอยู่กับนางเมรีระยะหนึ่งก็รู้เรื่องราวทั้งหมด เพราะ
นางเมรีไม่รู้ว่าพระรถเสนเป็นลูกของนางสิบสอง จึงเล่าความจริงให้ฟังว่า
นางเก็บนัยน์ตาของนางสิบสองไว้พร้อมทั้งยารักษาตา ถึงแม้พระ
รถเสนจะรักใคร่นางเมรีมาก แต่ก็ไม่เท่าความรักที่มีต่อมารดา
วันหนึ่งพระรถเสนชวนนางเมรีดื่มสุรา นางเมรีไม่เคยดื่ม แต่ด้วยความรัก
ที่มีต่อพระรถเสนเป็นล้นพ้น นางจึงยอมดื่ม ในที่สุดก็เมาแล้วกลับไป
พระรถเสนได้ขโมยห่อนัยน์ตาของนางสิบสอง พร้อมทั้งยารักษาตา

และมะม่วงหาว มะนาวโห่ ขึ้นมาวิเศษหนึ่กลับไปยังบ้านเมืองของตน นางเมรีตื่นขึ้นรู้ว่าพระรถเสนหนึ่ไปก็ออกติดตาม แต่ตามไปไม่ทัน นางเสียใจมากจึงกลืนใจตาย พระรถเสนกลับมาถึงบ้านเมืองแล้วรักษานัยน์ตาของมารดาและป้าจนหายเป็นปกติ นางยักษ์ทราบเรื่องเข้า มีความเสียใจจนหัวใจแตกสลาย พอนางยักษ์ตาย เวทมนตร์ที่ทำเสน่ห์ให้พระรถสิทธิ์หลงใหลก็เสื่อมคลาย พระรถสิทธิ์กลับมีพระสติดังเดิม จึงรับนางสิบสองมาเป็นชายาครองสุขสืบมา

“สามจอก สี่จอก กรอกเข้า เมรีขี้เมา ก็กลับไป” น้องของปิติ ร้องขึ้นอีกเมื่อยายเล่าจบ

“สงสารเมรีจัง” มานีพูดด้วยน้ำเสียงเศร้า ๆ

“ฉันคิดว่าพระรถเสนทำถูกแล้วนะ” ปิติพูด ชูใจ ดวงแก้วและ สมคิดพยักหน้าเห็นด้วย

“ฉันก็คิดว่าพระรถเสนทำถูก แต่เธอลองบอกเหตุผลซิว่าทำถูกอย่างไร จะตรงกับที่ฉันคิดหรือเปล่า” มานีถามปิติ

“ข้อแรก พระรถเสนต้องรักแม่มากกว่านางเมรี พระรถเสนเป็นคนกตัญญู เรื่องจะเพิกเฉยไม่ช่วยแม่และป้า นั้นเห็นจะเป็นไปไม่ได้”

“ถ้าพระรถเสนบอกความจริงแก่นางเมรี และขอนัยน์ตากับยารักษาตา นางเมรีก็คงไม่ให้ เพราะนางต้องรักษาคำสั่งของแม่ยักษ์ของนางเหมือนกัน” ชูใจเสริม ปิติอ้างเหตุผลต่อไปว่า “ข้อสอง- ถ้าพระรถเสนมัวชกช้ำอยู่กับนางเมรีต่อไป ไม่นานนางยักษ์แปลงจะต้องรู้

ความจริง แล้วจะต้องตามมาเล่นงานพระรถเสนอย่างแน่นอน จริงไหมจะ
เมรี เอ๊ย มานี” มานีค้อนขวับ “อย่ามาเรียกฉันว่าเมรีนะ ฉันไม่ใช่ยักษ์
และไม่ขี่เมา” เพื่อน ๆ พวกกันหัวเราะครืนเครง

ยายรู้สึกพอใจที่เห็นพวกเด็ก ๆ รู้จักวิเคราะห์หาเหตุผลจากเรื่อง
ที่ได้ฟัง ยายมั่นใจว่า พวกเขาจะต้องรู้จักใช้ความรู้ ความคิด พิจารณา
สิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลก่อนที่จะเชื่อหรือปฏิบัติตาม

“นางยักษ์ใจร้ายตาย ผมชอบจังเลย” น้องของปิติพูด แล้ววิ่ง
ลงไปเล่นข้างล่าง

“ยายคะ พระฤาษีเปิดจดหมายนางยักษ์ออกอ่านโดยไม่ได้รับ
อนุญาต ไม่เป็นการเสียมารยาทหรือคะ” มานีถาม ยายหัวเราะชอบใจ

พลางตอบว่า “ธรรม-
นิยมไทย ผู้เป็นใหญ่
หรือผู้ใหญ่มีหน้าที่
คอยสอดส่องดูแล
ทุกข์สุขของผู้น้อย
หรือลูกหลาน เมื่อ
พบความทุกข์ก็ขจัด
บัดเป่าไป นี่ถ้าพระ
ฤาษีไม่เปิดสาร

อ่านดู พระรถเสนก็ตายไปแล้วนะซี ผู้ใหญ่ที่ไม่ดูแลทุกข์สุขหรือความ

ประพฤติของลูกหลานนะ เป็นผู้ใหญ่ที่ใช้ไม่ได้นะ ถ้าเห็นหนังสือหรือจดหมายดูท่าไม่ชอบมาพากลถึงลูกหลาน จะต้องตรวจตราดู เพื่อป้องกันเหตุร้ายไม่ให้สายเกินแก้”

“พระรถเสนคงค้างเหลือองไปแล้วนะ ถ้าพระฤๅษีแปลงสารไม่เก่ง” ดวงแก้วออกความเห็น

“เก่งอย่างไร” ชูใจถาม

“ก็เธอไม่เห็นหรือ กลับคำพูดนิดเดียว ความหมายก็เปลี่ยนไปหมดเลย มาถึงกลางวันให้กินกลางวัน มาถึงกลางคืนให้กินกลางคืน เปลี่ยนคำว่า กิน เป็น รับ เสีย พระรถเสนก็ปลอดภัย และโชคดีไปเลย” ดวงแก้วอธิบาย

“จริง ๆ นะ ภาษานี้สำคัญ เขียนกลับกันนิดเดียว ความหมายก็ผิดไปได้ อย่างใจดีกับดีใจ นี่ก็ไม่เหมือนกันเลย” ปิตินับสนุน

“อ้อ! ยายคะ แล้วลายมือของพระฤๅษีที่แก้จดหมายเหมือนกันกับลายมือของนางยักษ์หรือคะ” มานี้ถาม ยายยิ้ม “โธ! ก็พระฤๅษีมีฤทธิ์ แก่ปั๊บเสกปั๊บ ลายมือก็เหมือนลายมือของนางยักษ์เปียบเลยนะซี” ทุกคนพากันหัวเราะชอบอกชอบใจ

แบบฝึก

๑. มาตราตัวสะกดบางมาตราใช้ตัวสะกดตรงแม่

ฝึกอ่านและสังเกต

แม่กง - โหม่ง แหวง เขมึง แหวง โขยง

แม่กม - เกษม แฉล้ม ชโลม ตะล่อม ชะลอม

แม่เกย - เฉลย เชนย ขโมย ขยาย ตะลุย

แม่เกอว - ผิว หาว แก้ว มะนาว

๒. การแบ่งวรรคตอนไม่ถูกต้อง จะทำให้ความหมายของคำหรือข้อความนั้นเปลี่ยนไป

ฝึกอ่านและสังเกต

พระรถเสนต้องรักแม่มากกว่านางเมรี

ไม่ใช่ พระรถเสนต้องรักแม่มา กกว่านางเมรี

ถ้าพระรถเสนมัวชกช้ำอยู่กับนางเมรีต่อไป

ไม่ใช่ ถ้าพระรถเสนมัวชก ช้ำอยู่กับนางเมรีต่อไป

๓. คำคำเดียวอาจมีความหมายหลายอย่าง

ฝึกอ่านและสังเกต

จอก - นางเมรีดื่มสุราหลายจอกจึงเมาแล้วกลับไป

- ในสระมีจอกแห่นลอยเต็มไปหมด

ค้อน - มานีค้อนปิติเพราะปิติชอบพูดยั่ว

- วีระใช้ค้อนตอกตะปูที่ลึงใส่ผลไม้

เทียม - กระเป๋าใบนี้ทำด้วยหนังเทียม

- พ่อनावัวเข้ามาเทียมเกวียน

- รัก - พระรถเสนต้องรักแม่มากกว่านางเมรี
 - เวลาทำเครื่องเขินต้องลงรักปิดทอง
- สาย - จันทรหาของที่ทำหายจนมาโรงเรียนสาย
 - ถนนสายนี้ตัดผ่านหลายจังหวัด

๔. การใช้คำจะต้องใช้ให้เหมาะสมกับเวลา บุคคล และสถานที่
 ฝึกอ่านและสังเกต

คำพูดทั่วไป	คำพูดกึ่งแบบแผน	คำพูดแบบแผน
แม่	คุณแม่	มารดา
พ่อ	คุณพ่อ	บิดา
กิน	รับประทาน	รับประทาน
หมอ	คุณหมอ	นายแพทย์
คนไม่สบาย	คนไข้	คนไข้ ผู้ป่วย
(แทนตัวผู้พูด) หนู ฉัน	ฉัน ดิฉัน	ข้าพเจ้า
ผม	กระผม	ข้าพเจ้า
ออกลูก	คลอดลูก	คลอดบุตร
มีทอง	มีครรภ์	ตั้งครรภ์
ตาย เสีย สิ้นไปแล้ว	ตาย เสียชีวิต สิ้นชีวิต	ถึงแก่กรรม

๕. การนำคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาประสมกัน จะช่วยเน้นความหมายของคำนั้นให้ชัดเจนขึ้น

ฝึกอ่านและสังเกต

หลง	(เข้าใจผิดพลาด)	}	หลงลืม	(จำไม่ได้
ลืม	(จำไม่ได้ นึกไม่ออก)		ทั้งหมด)	
ทบ	(หักกลับ)	}	ทบทวน	(พิจารณา
ทวน	(ย้อน สวนกลับ)		อย่างละเอียด)	
เลื่อง	(ลือ)	}	เลื่องลือ	(กล่าวถึง
ลือ	(กล่าวถึงอย่างแข็งแะ)		ต่อ ๆ กันไป)	
เก่ง	(กล้า เข้มแข็ง ไม่แพ้ใคร)	}	เก่งกาจ	(เก่งกล้า-
กาจ	(กล้า เก่ง)		สามารถมาก)	

๖. คำที่มีเสียงสระและมีตัวสะกดอยู่ในมาตราเดียวกัน จะมีเสียงสัมผัสคล้องจองกัน เรียกว่าคำสัมผัส

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. เื่อ : เสือ เพือ เพื่อ เชื้อ เนื้อ

เื่อ + ตัวสะกดแม่กต : เลือด เชือด เดือด

เื่อ + ตัวสะกดแม่กน : เรือน เพื่อน เปื่อน เหมือน

๒. มานี้มีเพื่อน รักเหมือนดวงใจ
จะไปแห่งไหน ก็ไปด้วยกัน

๓. สวัสดีปีใหม่ ขอให้สุขสันต์
 อยู่สุขทุกวัน ทั้งกันทุกคน
๔. จากไปใจอาวรณ์ ขออวยพรให้โชคดี

๗. คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกันหรือคล้ายกัน จะมีเสียงสัมผัสคล้องจองกัน เรียกว่าสัมผัสพยัญชนะ

ฝึกอ่านและสังเกต

๑.	ศ	โศกเศ <u>ร</u> ร้า	ศัก <u>ค</u> ศีรี
	ส	สง <u>ส</u> ย	สาม <u>เ</u> ็น
	ช	ชุก <u>ช</u> น	ชอก <u>ช</u> น
	ข	ขวน <u>ข</u> วาย	ขั <u>ด</u> ขวาง
	ค	คั <u>น</u> คว้า	คว <u>บ</u> คุม
	ผ	ผั <u>ก</u> ไผ่	ผึ <u>ก</u> ฝน
	พ	พุ่ม <u>พ</u> าย	พั <u>ก</u> แพง
๒.	ข-ค	ข่า <u>ว</u> คราว	คุ <u>ย</u> เขื่อง
	ช-ฉ	ชี <u>น</u> ฉ่า	เฉ <u>ย</u> ชา
	ถ-ท	ถ่อ <u>ง</u> แท้	ทั <u>บ</u> ถม
	ผ-พ	แผ <u>ย</u> แพร่	พ <u>ง</u> ศ์เฝ้า
	ฝ-ฟ	ฝั <u>น</u> เฟื่อง	ฟั <u>น</u> เฟือ

๓. นกน้อยนอนแนบน้ า ในนา
 ตมเตอะติดเต็มตา ดินตัน

๔. ขอฝนไฟในฝนอันเหลือเชื่อ
 ขอสู้ศึกทุกเมื่อไม่หวั่นไหว

๕. จำใจจำจากเจ้า จำจร

บทที่ ๖

ขุนดาบผู้เกรียงไกร

“แอ่ อี้ แอ่ แอ่ แอ่แอ๊ะ”

“อู๊ย! เสียงอะไร ตลกจังปิติ” มานีหันไปมองดู เห็นปิติถือไม้ยาว
ประมาณสองศอกทั้งสองมือ ทำท่าร่ายรำท่าพรหมสีหน้าอยู่ ปากก็
ส่งเสียงร้อง

“เสียงปิ่นะซี มานีกิ อะไรกัน ฟังไม่รู้ว่าเป็นเสียงปีหรอกหรือ”

“ที่แรกก็ฟังเป็นเสียงปี่อยู่หрок พอเสียงแฉะ ตอนหลังนี้ ชักไม่แน่ใจ”
 ปิตินั่งลงบนแท่นใต้ต้นจำปี วางไม้ลงข้างตัว มองดูมานีกับจันทร์
 สาละวนดึงเส้นไหมพรหมออกจากใจแล้วพันไว้กับแกนม้วนกระดาษ
 ปีนี้จันทร์ร่าเริงแจ่มใส หน้าตาผิวพรรณดีขึ้นกว่าเดิมมาก

“อ้าว! ทำไมไม่ร่าต่อล่ะจ๊ะ” จันทร์ถาม

“เหนื่อยแล้ว เห็นพวกเธอแกว่งมือพันด้ายก็เวียนหัวเสียอีก
 กินฝรั่งจิ้มพริกกะเกลือดีกว่า แหม คิดถึงมานะจัง”

“นั่นนะซี ฉันจึงเหงา วันหยุดก็เลยอยากให้พวกเธอมาเที่ยวที่บ้าน
 บ่อย ๆ ” มานีพูด

“พี่มานะคงคิดถึงเจ้าไต้งนะ ตอนนี้มานียังเอาไขไปขายหรือ
 เปล่าจ๊ะ” จันทร์ถาม มานีพยักหน้า พอตีเสียงกริ่งจักรยานดัง กริ่ง กริ่ง
 มาแต่ไกล

“วีระมาละซี ฉันจำเสียงกริ่งจักรยานได้” ปิติพูดโดยไม่หันไปมอง
 วีระจูงจักรยานเดินมากับขลุ่ย พอขลุ่ยเห็นปิตินั่งกินอะไรอยู่ก็ร้องเอะอะ

“ปิติอย่าเพิ่งกินหมดนะ เหลือไว้ให้ฉันกินบ้าง”

“เยอะแยะ นั่นไง เหลืออีกตั้งหลายลูก ฝรั่งพันธุ์ยักษ์ที่มานะ
 ปลูกไว้” ปิติบอก

“เพชรไม่มาด้วยหรือคะ พี่วีระ” มานีถาม

“หมูนีพี่ไม่ค่อยได้พบเพชร ตั้งแต่พี่ย้ายไปเรียนโรงเรียนมัธยม
 เพชรไม่ค่อยไปหาพี่ นาน ๆ พี่ไปหาเขาที่บ้านแต่ก็ไม่เจอ แม่ของเขา

บอกว่า เพชรไปรับจ้างล้างจานที่ร้านใหม่ รายได้ดีกว่าเดิม บางวันเขามีเงินมาให้แม่ตั้งร้อยสองร้อย” วีระตอบ

“โอ้โฮ ล้างจานได้มากอย่างนั้นเชียวหรือนี่” จันทรรูทาทันด้วยความสนใจ

“นำไปรับจ้างบ้างนะ เอ๊ะ! เพชรเขาไปรับจ้างที่ร้านไหนหนอ” ปิติรำพึง แต่ไม่มีใครบอกเขาได้ว่าเพชรไปทำงานรับจ้างอยู่ที่ไหน

“นี่ไม่อะไรปิติ” วีระหยิบไม้ซึ่งใช้ถือแทนดาบของปิติขึ้นดู

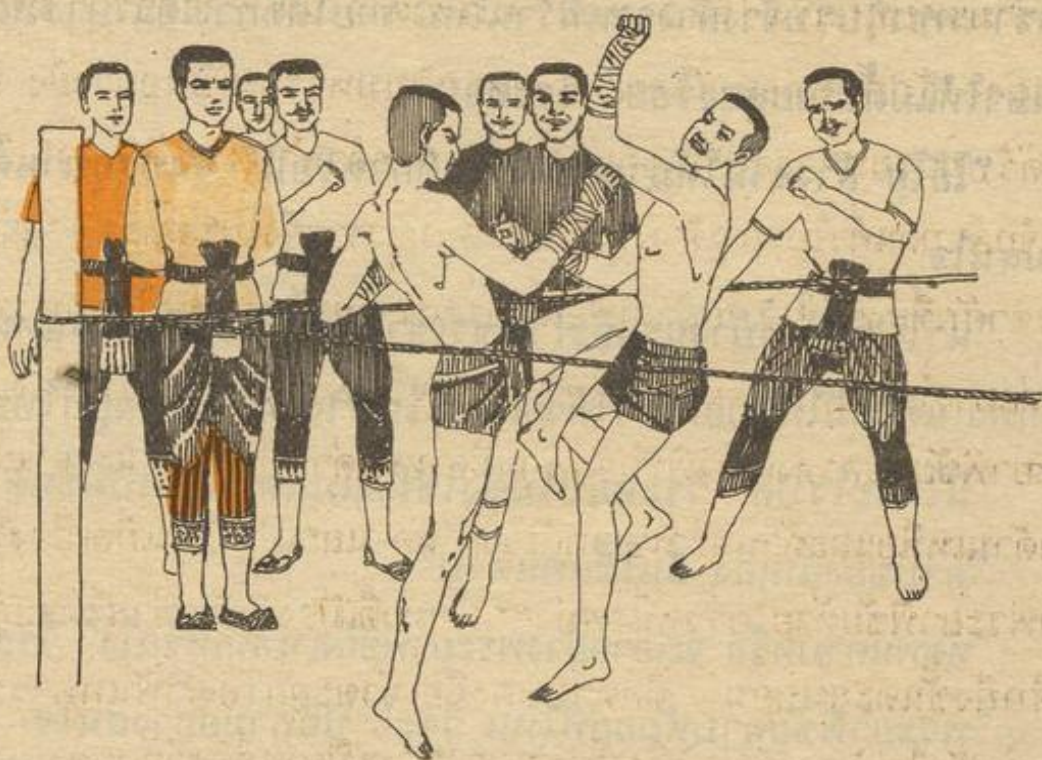
“ดาบของตนเอง ฉันใช้แทนดาบ”

“หัดฟันดาบหรือ จะเอาอย่างพระยาพิชัยดาบหักหรือไง” วีระเย้า

“พระยาพิชัยดาบหักอยู่ที่ไหน วีระ” ปิติถามอย่างสนใจ

“อยากจะฟังหรือ จะเล่าให้ฟัง” วีระถาม ทุกคนรับว่าอยากฟัง ต่างตั้งอกตั้งใจคอยฟัง

วีระจึงเล่าเรื่องพระยาพิชัยดาบหักให้เพื่อน ๆ ฟังด้วยน้ำเสียงแจ่มใสชัดเจนว่า พระยาพิชัยดาบหักเกิดที่บ้านห้วยคา แขวงเมืองพิชัย เมื่อประมาณสองร้อยกว่าปีมาแล้ว ปัจจุบันนี้บ้านห้วยคาเป็นอำเภอตรอนอยู่ในจังหวัดอุดรธานี นามเดิมของท่านชื่อจ้อย หรือทองดี ชอบหัดเพลงมวยมาตั้งแต่เยาว์ โดยเที่ยวเสาะหาอาจารย์สอนมวยฝีมือดีตามท้องถิ่นต่าง ๆ แล้วฝากตัวเป็นลูกศิษย์ เมื่อหัดมวยจากครูถิ่นหนึ่งจนชำนาญแล้ว ก็ย้ายไปหัดกับครูในท้องถิ่นอื่นต่อไป จนมีความเก่งกล้าสามารถ ไม่มีผู้ใดในเขตแขวงเมืองพิชัยจะเทียมทานได้ นายทองดีจึง

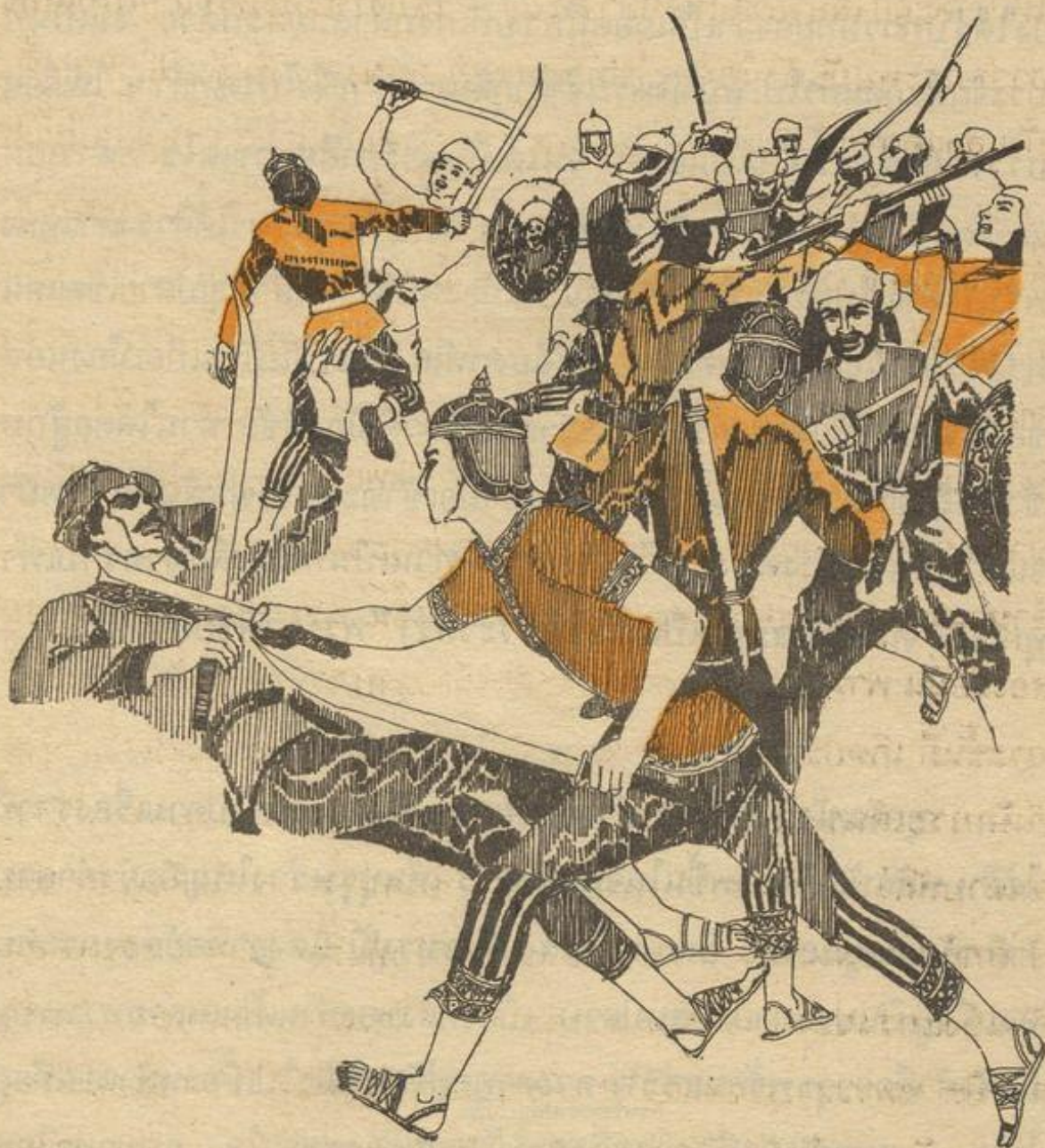
เดินทางออกจากเมืองพิชัยไปเที่ยวหาคู่ชกในเมืองอื่น พร้อมกันนั้นก็
ไปขอหัดเพลงดาบกับอาจารย์ในเมืองต่าง ๆ ที่ผ่านไปอีกด้วย

เมื่อนายทองดีเดินทางมาถึงเมืองตาก ประจวบกับระยะนั้นมีงาน
ประจำปี และมีการแข่งขันชกมวยชิงเงินรางวัลของเจ้าเมืองด้วย นายทองดี
เห็นเป็นโอกาสที่จะได้แสดงฝีมือ จึงขอสมัครเข้าชกกับนักมวยมีชื่อของ
เมืองตาก และชกได้ชัยชนะไปหลายคน สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
ขณะนั้นดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองตาก ชื่อ พระยาตากสิน เห็นฝีมือของ
นายทองดีเข้าก็พอใจ ชักชวนนายทองดีให้มาอยู่เมืองตากและมาทำ
ราชการด้วยกัน

ครั้นสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ
ณ กรุงธนบุรี นายทองดีก็ได้ติดตามไปอยู่ด้วย และร่วมในงานพระราช-

สงครามแทบทุกครั้ง ได้สร้างเกียรติประวัติไว้ในพงศาวดารว่า มีความ
ซื่อตรงจงรักภักดีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเป็นอย่างยิ่ง และ
ยังได้รับการยกย่องว่าเป็นยอดนักรบที่เก่งกล้าสามารถด้วย จนเป็นที่
ประจักษ์แก่คนทั่วไป สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อน
บรรดาศักดิ์สูงขึ้นเป็นลำดับ จนได้เป็นพระยาสิทธิราชเดโช ทหารเอก
และต่อมาเมื่อตำแหน่งเจ้าเมืองพิชัยว่างลง จึงโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่ง
พระยาพิชัยไปครองเมืองพิชัยอันเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญปลายเขตแดน
ทางด้านเหนือและด้านตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นบ้านเกิดเมืองนอน
ของพระยาพิชัยด้วย ครึ่งหนึ่งพม่ายกทัพมาตีเมืองพิชัย ท่านได้ต่อสู้กับ
ข้าศึกถึงขั้นตะลุมบอน ถือดาบสองมือเข้าตะลุยไล่ฆ่าฟันทหารพม่า
จนดาบหักไปข้างหนึ่ง วีรกรรมของท่านเป็นที่เลื่องลือมาตราบเท่า
ทุกวันนี้ จนได้รับสมญาเป็นเกียรติประวัติว่า “พระยาพิชัยดาบหัก”

ทุกคนนั่งนิ่งฟังวีระ ต่างปล่อยความคิดล่องลอยไปตามเรื่องราวที่
ได้ยิน พลันบังเกิดภาพขึ้นในจินตนาการ เห็นบุรุษร่างใหญ่กำยำกำดาบ
กระชับมันอยู่สองมือ ยืนเด่นเป็นสง่าในสมรภูมิ แสงอาทิตย์ส่องกระทบ
ดาบทั้งคู่เป็นประกายแปลบปลาน เบื้องหลังของท่านเป็นเหล่าทหารหาญ
ยืนจังก้าถืออาวุธพร้อมสรรพ ดวงตาทั้งคู่จ้องเขม็งไปเบื้องหน้าคอยที่อยู่
โน้น.... ทหารพม่าถืออาวุธวิ่งรุกเข้ามาอย่างชะล่าใจ อุปมาเหมือน
หมูแมลงเม่ากำลังถลาร้อนเข้าสู่กองไฟอันร้อนแรง ที่ไหนจะเหลือรอด
กลับไป

ใกล้เข้ามา.... ใกล้เข้ามา จนได้ระยะเหมาะแก่การเข้าหาหัน
 ตะลุบบอน แล้วพระยาพิชัยผู้เกลี้ยกล้ำก็ชูดาบขึ้น พลังร้องสังหารทั้งปวง
 ให้เข้าตะลุยไล่ด้วยชั้นเชิงที่อาจหาญ เสียงโห่ร้องประสานกับเสียง
 อาวุธกระทบกันดังกึกก้องไปทั่วสมรภูมิ ผู้หนึ่งจากพื้นดินปลิวตลบขึ้น
 บ้างแสงแดดจนมัวมืดครึ้ม มองเห็นภาพการต่อสู้เลื่อนรางเหมือนมีม่าน
 บาง ๆ ทางกันไว้ทำให้เห็นไม่ชัด แต่ร่างใหญ่ที่เคลื่อนไหวด้วยจังหวะเพลงดาบ
 อันคล่องแคล่วของพระยาพิชัยนั้น เห็นได้ถนัดชัดเจนในมโนภาพ ท่าน
 กวาดแกว่งดาบที่คมกริบทั้งสองมือเข้ารุกไล่ฟาดฟันข้าศึกรวดเร็ว
 จนมองตามแทบไม่ทัน เมื่อข้าศึกกรูเข้ามาก็ต้องผงะหงายเพราะคมดาบ
 บ้างก็ถลาล้มเพราะแรงเท้าถีบด้วยชั้นเชิงของเพลงมวย และไม่อาจลุกขึ้น
 มาได้เพราะปลายดาบวัดสังหารด้วยจังหวะของเพลงดาบ ข้าศึกมี
 จำนวนมาก ยิ่งตายก็ยิ่งหนุนกันมาหนาแน่นขึ้น พระยาพิชัยกระชับดาบ
 สองมือมัน ฟาดฟันข้าศึกอย่างไม่ลดละ เสียงดาบกระทบกันดังเป็นจังหวะ
 กระชั้นถี่ เกิดประกายแปลบปลาบ ทันใดนั้น ปลายดาบข้างหนึ่งของท่าน
 ก็หักกระเด็นขณะที่ฟันข้าศึกลงไปเต็มเหนี่ยว.... พระยาพิชัยสู้ศึก
 จนดาบหัก! แต่ท่านหาได้ย่อท้อไม่ ยังกวัดแกว่งดาบรุกรไล่พิฆาตฆ่าฟัน
 ข้าศึกล้มตายลงเป็นระนาว ไม่ช้าข้าศึกก็ย่อท้อต่อเพลงดาบและพลังใจ
 อันแข็งแกร่งของท่านที่นำทหารตะลุยรบ ต่างแตกพ่ายกระจายไปทั่ว
 สารทิศ ทหารหาญของไทยก็ตามไล่ล่าอย่างไม่ยอมไว้ชีวิต เสียงโห่ร้อง
 สำแดงชัยชนะดังก้องกัมปนาท ผู้หนึ่งจากพื้นดินปลิวตลบก้อย ๆ จางลง จางลง
 เสียงของวีรระค้อย ๆ ดังแจ่มชัดขึ้น มโนภาพก็ค้อย ๆ เลือนหายวับไป

แม้ขุนดาบผู้เกรียงไกร
จะสิ้นชีวิตไปแล้ว แต่เกียรติ-
ประวัติของท่านยังคงอยู่ให้
อนุชนได้เห็นเป็นแบบอย่าง
ของความรักชาติ ความ
กล้าหาญเด็ดเดี่ยว ยอมเอา
ชีวิตเข้าป้องกันข้าศึกที่
เข้ามารุกราน เพื่อรักษาผืน
แผ่นดินไว้ให้เราลูกหลาน
ไทยสืบมาจนทุกวันนี้ ที่
จังหวัดอุดรดิตถ์มีอนุสาวรีย์
ของพระยาพิชัยดาบหัก
เพื่อเป็นเครื่องรำลึกถึง
วีรกรรมของท่านที่ประทับ
อยู่ในความทรงจำของคน
ไทยอย่างไม่มีวันลืมเลือนเลย

ทุกคนมีใบหน้าอึมเิบ
ด้วยความรู้สึกปิติตื่นตันใจ
ต่างนั่งนิ่งอยู่ ปิตียกไม้ทั้ง
สองอันขึ้นลูบคลำ เขากำลัง
คิดถึงอะไรสักอย่างหนึ่ง

เพราะดวงตาทั้งคู่ของเขาเหม่อมองไปข้างหน้า จนกระทั่งมานี้เอ๋ยขึ้น
เบา ๆ ว่า “ฉันเห็นแม่กวักมือเรียกอยู่ที่บันได กวักเดียวคงเสร็จแล้ว
เราไปกินอาหารกลางวันกันเถอะ”

แบบฝึก

๑. คำที่ผันด้วยไม้ตรี (๗) จะมีเฉพาะคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะอักษร
กลางเท่านั้น

ฝึกอ่านและสังเกต

ก้าช	สามก๊ก	ก๊อกน้ำ	ผ้าก๊วน	ดั่งกริ่ง
เงิง	นะจ๊ะ	ไหลจ๊อก	จ๊กจี้	จ๊ับแจง
โต๊ะ	ตึกแตน	ตุ๊กตา	ตุ๊กแก	ตุ๊ดตู่
บ๊วย	บ้องแบ้ว	โป๊ะ	แข็งเป๊ก	แตกเปรี้ยะ
แอ๊ะ	เอ๊ะ	โอ๊ะ	อู๊ย	อ๊อดแอ๊ด

๒. คำหลายคำออกเสียงเหมือนกัน แต่สะกดต่างกันและความหมาย
ก็ต่างกันด้วย เรียกว่าคำพ้องเสียง เวลาใช้ต้องให้ถูกต้องตรง
ความหมาย

ฝึกอ่านและสังเกต

พัน - พรรณ - พันธุ์

มานี้กับจันทร์ พันเส้นไหมพรมกับแกนม้วนกระดาษ

ปีนี้จันทร์ว่าเรีงแจ่มใส หน้าตาผิวพรรณดีขึ้นกว่าเดิมมาก

มานะปลูกฝังพันธุ์ยักษ์

ใจ - ใจ

มานี้กับจันทร์สาละวันดึงเส้นไหมพรมออกจากใจ

ทุกคนมีใบหน้าอึมเิบด้วยความรู้สึกปิติตื่นตันใจ

พรหม - พรหม

ปิติทำท่าร้ายรำทำพรหมสีหน้า

ท่านบุญธรรมโมประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่คณะครูและ
นักเรียน

๓. คำคำเดียวอาจมีความหมายหลายอย่าง ต้องสังเกตรูปประโยค
หรือจุดประสงค์ของเรื่อง ของผู้พูด หรือของผู้เขียน จึงจะเข้าใจ
ถูกต้อง

ฝึกอ่านและสังเกต

เขาถือไม้ยาวประมาณสองศอกแล้วยกสูงขึ้นจนศอกของเขา
ตั้งได้ฉาก

จันทร์แกว่งมือพันด้ายอยู่อย่างนั้นนับพันครั้ง

ฉันเองเป็นคนถวายอาหารที่หลวงตากำลังฉันอยู่

น้องเป็นหัดและปวดฟันแม่จึงห้ามไม่ให้หัดฟันดาบ

๔. คำบางคำมีความหมายใกล้เคียงกัน แต่ใช้สลับที่หรือใช้แทน
กันไม่ได้ ต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องและตรงกับความหมายที่
ต้องการ

ฝึกอ่านและสังเกต

พระยาพิชัยต่อสู้กับข้าศึกถึงขั้นตะลุมบอน ถือดาบสองมือ
เข้าตะลุยไล่ฆ่าฟันทหารพม่า

ฝุ่นผงจากพื้นดินปลิวตลบขึ้นบังแสงแดดจนมัวมืดครึ้ม
มองเห็นภาพการต่อสู้ราว ๆ เหมือนมีม่านบาง ๆ กางกันไว้ทำให้เห็น
ไม่ชัด

๕. วรรณยุกต์ที่กำกับคำที่ใช้อักษรต่ำ จะมีเสียงไม่ตรงกับรูป
วรรณยุกต์ที่ปรากฏอยู่
ฝึกอ่านและสังเกต

เสียงวรรณยุกต์ อักษร	สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
อักษรต่ำ	เพลง พรหม คลอง แคลว ทอ โนน ลา รอย		เพลง พรม คล่อง แคล้ว ท้อ โน้น ล่า ร่อย	เพ็ล้ง พรั้ม คล็อง แคล้ว ท้อ โน้น ล้า ร่อย	

๖. คำที่มีตัว ร และ ล หากเขียนสลับกันแล้วความหมายจะเปลี่ยนไป

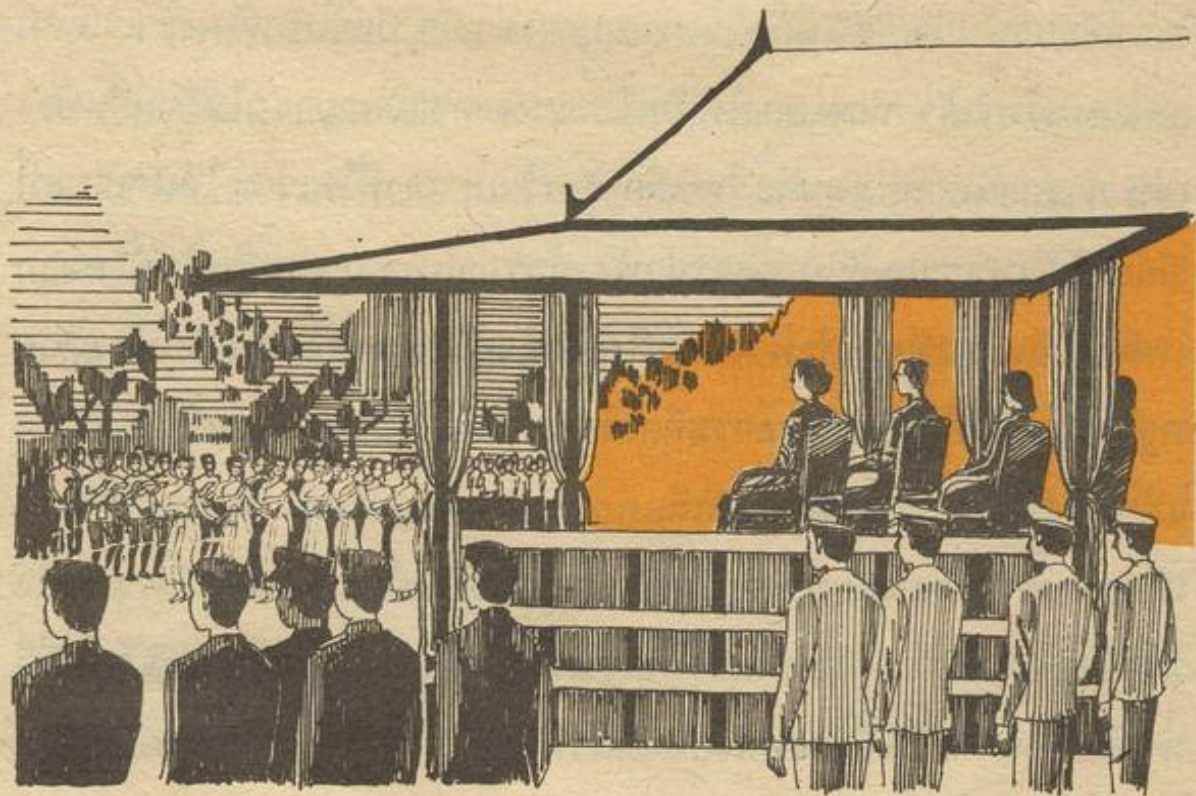
ฝึกอ่านและสังเกต

ตั้งใจเรียนอย่าเวียนล้อเลียนเพื่อน
 อยู่บนเรือนอย่าลืมหันเลื้อนเปื้อนหมันนุ
 ของขึ้นราต้องลาไกลไม่น่าดู
 รักจะอยู่อย่าลักของของเขาไป
 เป็นครั้งแรกอยากแลกเงินเกินกำลัง
 รกรุงรังจะใส่ลังไว้ที่ไหน
 เราคนเก่งเก่งทำไมไร้ชื่อกำไล
 ทั้งผ้าลายเรียงรายไว้ห่อให้ดี

บทที่ ๓

พระมหากษัตริย์คุณ

ข่าวแพร่สะพัดไปทั่วตลอดจนถึงจังหวัดใกล้เคียงว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินยกขบวนผ้าพระอัฐกโบสถ์หลังใหม่ของวัดหลวงประจำจังหวัด และจะประทับที่ศาลากลางจังหวัดเพื่อทรงเยี่ยมราษฎร พสกนิกรต่างรู้สึกชื่นชมยินดีที่จะได้เข้าเฝ้า ฯ แทบพระยุคลบาทอย่างใกล้ชิด ทางราชการก็เตรียมการรับเสด็จ ฯ อย่าง

แข็งขัน และมีหมายกำหนดการว่าตอนกลางคืนหลังจากพระองค์เสวยพระกระยาหารแล้ว จะมีการแสดงเล็ก ๆ น้อย ๆ เฉพาะพระพักตร์พอเป็นที่สำราญพระราชหฤทัย

ครูใหญ่แจ้งให้ครูและนักเรียนทราบว่า โรงเรียนได้รับคัดเลือกให้จัดรายการแสดงร่วมกับโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอหนึ่งรายการ จึงเชิญครูทุกคนมาประชุมปรึกษาหารือ พวกครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปหลายอย่าง บางคนเห็นว่าควรจะต้องจัดการแสดงประเภทร่ายรำที่เคยฝึกซ้อมไว้จนคล่องแล้วเพื่อไม่ให้เสียเวลาเรียนของนักเรียน บางคนเห็นว่าควรจัดการแสดงแปลก ๆ จะได้ไม่น้อยหน้าอำเภออื่น ครูไพลินออกความเห็นว่ “ดิฉันคิดว่า การแสดงต่าง ๆ ประเภทฟ้อนรำเราเคยแสดงมามากแล้ว น่าจะลองให้นักเรียนแสดงความสามารถในด้านอื่นบ้าง เช่น การอ่านทำนองเสนาะ โดยเลือกบทร้อยกรองที่ไพเราะ ให้นักเรียนที่มีน้ำเสียงเพราะ ๆ อ่าน คงจะน่าฟัง การอ่านทำนองเสนาะให้ทั้งความเพลิดเพลินและมีคุณค่าทางการศึกษาด้วย” ครูหลายคนเห็นพ้องด้วย ครูใหญ่ให้คนอื่น ๆ แสดงความคิดเห็นอีก เมื่อไม่มีใครเสนอความเห็นอื่นแล้ว จึงให้อภิปรายกันว่าจะเลือกการแสดงแบบใดดี ที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามข้อเสนอของครูไพลิน ครูใหญ่จึงตั้งกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเพื่อคัดเลือกบทร้อยกรอง และให้ครูประจำชั้นทุกชั้นคัดเลือกนักเรียนที่มีน้ำเสียงไพเราะไว้ชั้นละหนึ่งคน แล้วจึงจะคัดเลือกคนที่เสียงไพเราะที่สุดเป็นผู้อ่านทำนองเสนาะ

ครูประจำชั้นนำเรื่องที่ประชุมมาเล่าให้นักเรียนฟัง และให้ช่วยกัน
คัดเลือกผู้ที่สมควรจะไปอ่านทำนองเสนาะเฉพาะพระพักตร์ ห้อง ป. ๖/๑
ต่างเห็นพ้องต้องกันว่าจันทรเป็นผู้ที่เหมาะสมที่สุดเพราะเสียงของจันทร
แจ่มใส สำเนียงหวานมีกังวานไพเราะเป็นที่สุด เพื่อน ๆ พวกกันปรบมือ
สนับสนุนจันทรด้วยความชื่นชอบ มานีสะกิดให้จันทรลุกขึ้นแสดงความ
ขอบใจเพื่อน ๆ ตอนแรกจันทรตื่นตกใจจนใบหน้าขาวซีด มิรู้ที่จะทำ
อย่างไร พอมานีสะกิดจึงระงับใจได้ ลุกขึ้นยืนยิ้มแย้ม แล้วกล่าวขอบใจ
เพื่อน ๆ อย่างกระอ้อมกระแอ้ม

พอเลิกเรียน มานี ชูใจและจันทรเดินกลับบ้านด้วยกัน จันทร
ปรารภว่า “ฉันภูมิใจมากที่ได้รับเกียรติในครั้งนี้ แต่ฉันไม่สบายใจเลย
ที่เพื่อน ๆ เลือกฉันเป็นคนอ่านทำนองเสนาะ”

“ทำไมล่ะจ๊ะ จันทร” มานี้ถาม จันทรถอนใจยาวพลางตอบว่า
 “เธอไม่ดูรูปร่างหน้าตาของฉันบ้างหรือจ๊ะ อັปลักษณ์ออกกอย่างนี้ จะให้
 ฉันสะเออะไปแสดง พวกเธอไม่รู้สึกทุเรศบ้างหรือ” มานี้กับชูใจอุทาน
 เกือบพร้อมกัน “โธ่ถึง!”

“ไม่มีใครรังเกียจเธอเลยจันทร รูปธรรมนามธรรมทำอะไรไม่ได้
 และความพิการของเธอก็มีแต่คนเห็นใจ อย่างมองตัวเองเป็นคนมีปมด้อย
 ซี้จ๊ะ” ชูใจปลอบ จันทรมองเพื่อนทั้งสองด้วยแววตาแสดงความรักใคร่
 “เธอสองคนดีต่อฉันเหลือเกิน เพื่อนรัก ฉันเป็นคนโชคดีที่ได้เธอเป็นเพื่อน”

“เธอต้องตั้งใจฝึกซ้อมอ่านทำนองเสนาะ พยายามเป็นตัวจริงให้ได้
 นะจ๊ะจันทร พวกเราจะดีใจมาก ถ้าเธอได้ไปอ่านถวายพระเจ้าอยู่หัว”
 มานี้พูด จันทรพยักหน้ารับคำอย่างหนักแน่น ผลปรากฏว่า จันทรได้รับ
 คัดเลือกให้เป็นผู้อ่านทำนองเสนาะจริง ๆ

บทร้อยกรองที่กำหนดให้อ่าน คือ “โคลงสยามานุสสติ” ซึ่งเป็น
 พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ มีข้อความดังนี้

รักราชจงจิตน้อม	ภักดี ท่านนา
รักชาติกอบภณีย์	แนวไว้
รักศาสน์กอบบุญตรี	สุจริต ถ้วนเทอญ
รักศักดิ์จงจิตให้	โลกช่องสรรเสริญ
ยามเดินยืนนั่งน้อม	กมล
รำลึกถึงเทศน	อยู่ยัง

เป็นรัฐมณฑล

ควรถนอมแน่นตั้ง

ใครรานใครรุกด้าว

ไทยรบจนสุดใจ

เสียเนื้อเลือดหลังไหล

เสียชีพไปเสียสิ้น

หากสยามยังอยู่ยัง

เราก้เหมือนอยู่คง

หากสยามพินาศลง

เราก้เหมือนมอดม้วย

ไทยอยู่ สราญฮา

อยู่เพียงอวสาน

แดนไทย

ขาดดิน

ยอมสละ สิ้นแล

ชื่อก้องเกียรติงาม

ยืนยง

ชีพด้วย

ไทยอยู่ ได้ฤฯ

หมดสิ้นสกุลไทย

ครูใหญ่ให้จันทร์ฝึกร้องเพลง “ความฝันอันสูงสุด” ซึ่งเป็นเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชด้วย มีเนื้อร้องดังนี้

ขอฝันใฝ่ในฝันอันเหลือเชื้อ

ขอทนทุกข์รุกรโรมโหมกายใจ

จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด

จะรักชาติจนชีวิตเป็นผุยผง

จะยอมตายหมายให้เกียรติดำรง

จะปิดทองหลังองค์พระปฐมมา

ไม่ทอดอวยคอยสร้างสิ่งที่ควร

ไม่เคืองแค้นน้อยใจในโชคชะตา

ขอสู้ศึกทุกเมื่อไม่หวั่นไหว

ขอฝ่าฟันผองภัยด้วยใจทะนง

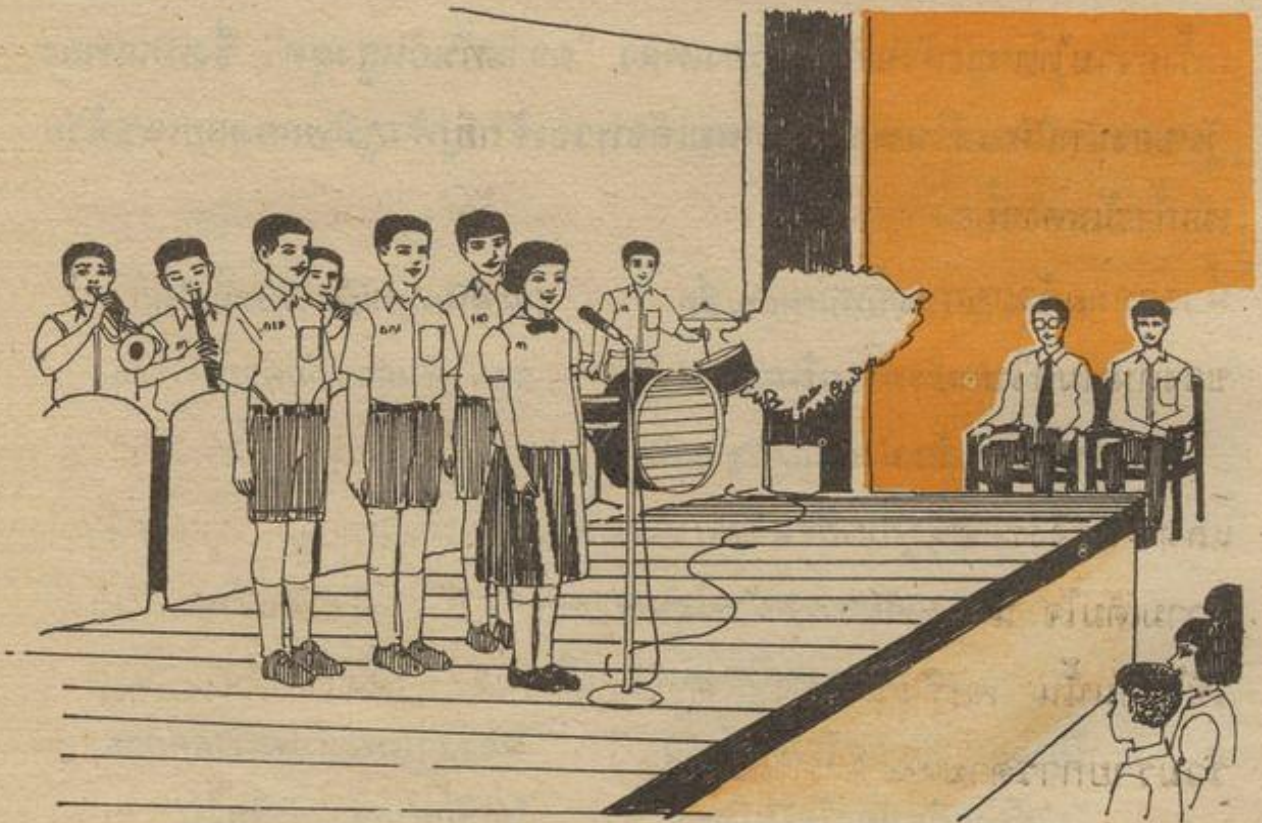
ไม่เรรวนพะว้าพะวังคิดกังขา

ไม่เสียดายชีวาถ้าสิ้นไป

นี่คือปณิธานที่หาญมุ่ง
 หมายผดุงยุติธรรมอันสดใส
 ถึงทศทุกข์ทรमानานเท่าใด
 ยังมั่นใจรักชาติองอาจครัน

โลกมนุษย์ย่อมจะดีกว่านี้แน่ เพราะมีผู้ไม่ยอมแพ้แม้ถูกหยัน
 คงยืนหยัดสู้ไปใฝ่ประจัญ ยอมอาสัจก็เพราะป้องเทิดผองไทย

จันทร์ฝีกซ้อมอ่านทำนองเสนาะและร้องเพลงได้อย่างชำนาญ
 พอจนจะถึงวันที่จะต้องไปแสดงเฉพาะพระพักตร์พระเจ้าอยู่หัว ครูใหญ่
 จัดให้จันทร์ซ้อมใหญ่โดยให้นักเรียนทั้งโรงเรียนได้ฟัง

การแสดงเริ่มต้นด้วย จันทรอ่านโคลงสยามานุสสติสองบทเป็น
ทำนองเสนาะ ส่วนสองบทหลังร้องเป็นทำนองเพลงมาร์ช โดยมีนักเรียน
ชายโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอมาร่วมร้องด้วยสามคน และมีวงดนตรี
บรรเลงด้วย

ตอนที่จันทรอ่านทำนองเสนาะโคลงสยามานุสสติและร้องเพลง
ความฉันทันสูงส่งนั้น ภายในห้องประชุมเงียบกริบ ได้ยินแต่เสียงหวาน
แจ่มใส ชัดเจน ก้องกังวานไพเราะ บทร้อยกรองและเนื้อเพลงมีเนื้อความ
โน้มน้าวให้รำลึกถึงความเป็นชาติ กอปรกับน้ำเสียงที่แผ่ด้วยอารมณ์
ของผู้ขับทำนอง ทำให้ผู้ฟังทุกคนนั่งนิ่งประหนึ่งถูกสะกดด้วยมนต์ขลัง
บังเกิดความซาบซึ่งซาบเข้าไปทั้งกายและใจ เพลงมาร์ชสยามานุสสติ
มีทั้งความไพเราะด้วยเสียงหวานแหลมของจันทร ประสานกับเสียงห้าว
ทุ้มของนักเรียนชายสามคน และความคึกคักฮึกหาญของจังหวะดนตรี
พอการแสดงจบลง ทุกคนก็ปรบมือดังกึกก้องด้วยความชื่นชมยินดี จันทร
น้ำตาคลอด้วยความตื้นตันใจ ความรู้สึกอับอายในรูปร่างอัปลักษณ์
ของตนหมดไปอย่างสิ้นเชิง

จันทรขอร้องให้ครูใหญ่พามานีไปเป็นเพื่อนตนด้วยในวันที่จะไป
แสดง ครูจึงขออนุญาตต่อพ่อแม่ของมานี พ่อแม่ของมานีก็อนุญาตด้วย
ความเต็มใจ น้ำของจันทรสนับสนุนจันทรมากถึงกับตัดเสื้อผ้าชุดใหม่ให้
ใช้ในวันนั้น พอถึงวันแสดง ครูใหญ่ก็พาเด็กทั้งสองไปที่จังหวัดเพื่อ
ร่วมรายการตามหมายกำหนดการ

ตอนเช้า หลังจากวันที่ไปร่วมงานที่จังหวัด เมื่อเชษฐภคินีขึ้น
 สู้ยอดเสาและสวดมนต์แล้ว ครูใหญ่ออกมายืนเบื้องหน้าแถวนักเรียน
 แล้วกล่าวด้วยเสียงสั่นเครือมีน้ำตาคลอเบ้าตาว่า “นักเรียนที่รักทั้งหลาย
 ครูขอแจ้งข่าวดีที่สุดให้นักเรียนทราบว่า จันทรได้รับพระมหากรุณาธิคุณ
 โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้แพทย์หลวงรับตัวไปรับการผ่าตัดขาที่
 กรุงเทพฯแล้ว ไม่ช้าจันทรก็จะกลับมาและเดินได้เป็นปรกติหายจาก
 ความพิการ”

แบบฝึก

๑. คำที่ใช้ตามหลังจำนวนของคน สัตว์ สิ่งของ นั้น จะใช้แตกต่างกันตามลักษณะของคำนาม ที่นำหน้าจำนวนเลข หรือจะใช้ตามหลังคำนามก็ได้

ฝึกอ่านและสังเกต

แม่ซื้อผ้า ๒ ชิ้น มาตัดเสื้อ ๒ ตัว
 จันทรอ่านโคลงสยามานุสสติ ๒ บท
 ครูจัดแบ่งนักเรียนออกเป็น ๒ แถว
 ครูหลายคนเห็นฟ้องด้วย
 เทียนเล่มนี้ทำด้วยขี้ผึ้งแท้
 รองเท้าคู่ที่มานี้ใส่เก่ามากแล้ว
 ครูใหญ่ตั้งกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง

๒. คำบางคำตัดทอน ย่อ หรือขยายมาจากคำอื่น ๆ ต้องคำนึงถึงคำเดิม จึงจะเข้าใจความหมายได้ง่าย

ฝึกอ่านและสังเกต

รักษาดิগوبกรณีย์ แน่วไว้ (กอบ มาจาก ประกอบ หมายถึง การกระทำ)

รำลึกถึงเทศน์ อยู่ยั้ง (เทศ มาจาก ประเทศ หมายถึง ถิ่นที่อยู่)
 “โธ่ถึง!” มานี้กับชูใจอุทานเกือบพร้อมกัน (โธ่ถึง มาจาก
 พุทโธ พุทธัง)

นักเรียนที่มีน้ำเสียงไพเราะอ่านคงจะน่าฟัง (ไพเราะ มาจาก เพราะ)

๓. การอ่านบทร้อยกรองที่เป็นคำประพันธ์ประเภทโคลง ฉันท์ กาพย์
 กลอน จะให้รู้เรื่องดี ละเอียดถี่ถ้วนและถูกต้องนั้น จะต้องเข้าใจ
 ความหมายของคำยากหรือคำที่ย่อจากคำเดิม แล้วเรียบเรียงเป็น
 ประโยคความเรียงที่สมบูรณ์

รักราชจงจิตน้อม

ภักดี ท่านนา

รักชาติกอบกรณีย์

แนวไว้

รักศาสน์กอบบุญตรี

สุจริต ถ้วนเทอญ

รักศักดิ์จงจิตให้

โลกซ้องสรรเสริญ

- ๓.๑ แปลคำยากและทำความเข้าใจกับคำที่ย่อจากคำเดิม

คำ

ความหมาย

จงจิต

ตั้งใจ

น้อม

อ่อนน้อม นอบน้อม

ภักดี

ซื่อตรง

ท่าน

ในที่นี้หมายถึง พระมหากษัตริย์

ชาติ

กำเนิด ในที่นี้หมายถึงประเทศ

กอบ

ทำ

คำ	ความหมาย
กรณีย์	สิ่งที่ควรทำ
แน่ว	แน่วแน่ ตรงดิ่ง ไม่วอกแวก
ศาสน์	คำสั่งสอน
ตรี	สาม ในที่นี้หมายถึง กาย วาจา ใจ
สุจริต	ประพฤติซื่อตรง ทำความดี
ถ้วน	ครบ เต็มบริบูรณ์
เทอญ	เกิด
ศักดิ์	อำนาจ ความสามารถ กำลัง ฐานะ
ช้อง	ร้องพร้อม ๆ กัน ทำพร้อม ๆ กัน
	ร้องสรรเสริญ
สรรเสริญ	ยกย่อง

๓.๒ เรียงคำเป็นประโยค เต็มประธาน (นาม สรรพนาม)
กริยาหรือกรรม

รักราชจงจิตน้อม รักดี ท่านนา
เรารักพระมหากษัตริย์ก็จงตั้งใจอ่อนน้อมและซื่อตรงต่อ
พระองค์ท่าน

รักชาติกอบกรณีย์ แน่วไว้

เรารักประเทศชาติก็ต้องตั้งใจให้แน่วแน่ที่จะกระทำในสิ่งที่
ดีงามตลอดไป

รักศาสน์กอบบุญตรี สุจริต ถ้วนเทอญ
 เรา รักจะให้ศาสนาอยู่อย่างมั่นคงก็ต้องทำสิ่งที่ เป็นบุญ
 กุศลด้วยใจจริงและซื่อสัตย์

รักศักดิ์จงจิตให้ โลกช่องสรรเสริญ
 เรา รักศักดิ์ศรีของเรา ไม่ชอบให้ใครดูหมิ่น ก็ต้องตั้งใจทำ
 แต่สิ่งที่ดีงามให้คนทั้งหลายกล่าวยกย่องสรรเสริญ

๓.๓ เรียบเรียงประโยคให้กะทัดรัดและตรงตามความหมายของ บทร้อยกรอง

เรา รักพระมหากษัตริย์ เราต้องจงรักภักดีต่อพระองค์
 เรา รักชาติ เราต้องตั้งใจปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม
 เรา รักที่จะให้ศาสนาอยู่อย่างมั่นคง เราก็ต้องทำแต่สิ่งที่
 ดีงามด้วยความซื่อสัตย์ทั้งกาย วาจา ใจ
 เรา รักศักดิ์ศรีของเราก็ต้องทำแต่ความดีงาม เพื่อไม่ให้
 ใครดูหมิ่น

๔. การสนทนาโต้ตอบกัน ต้องคำนึงถึงบุคคลที่สนทนาด้วย และเลือก ใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องเหมาะสม

ฝึกอ่านและสังเกต

ผู้ถาม

คำถาม

คำตอบ

นายอำเภอ อาการเป็นอย่างไรบ้าง (ชาย) มีอาการดีขึ้นมาก
แล้วครับ

(หญิง) มีอาการดีขึ้นมาก
แล้วค่ะ

พระบาท- อาการเป็นอย่างไรบ้าง (ชาย) เตะพระบารมี
สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ปกเกล้าปกกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้ามี
อาการเป็นปกติ
แล้วพระพุทธเจ้าข้า
ขอรับใส่เกล้าใส่
กระหม่อม

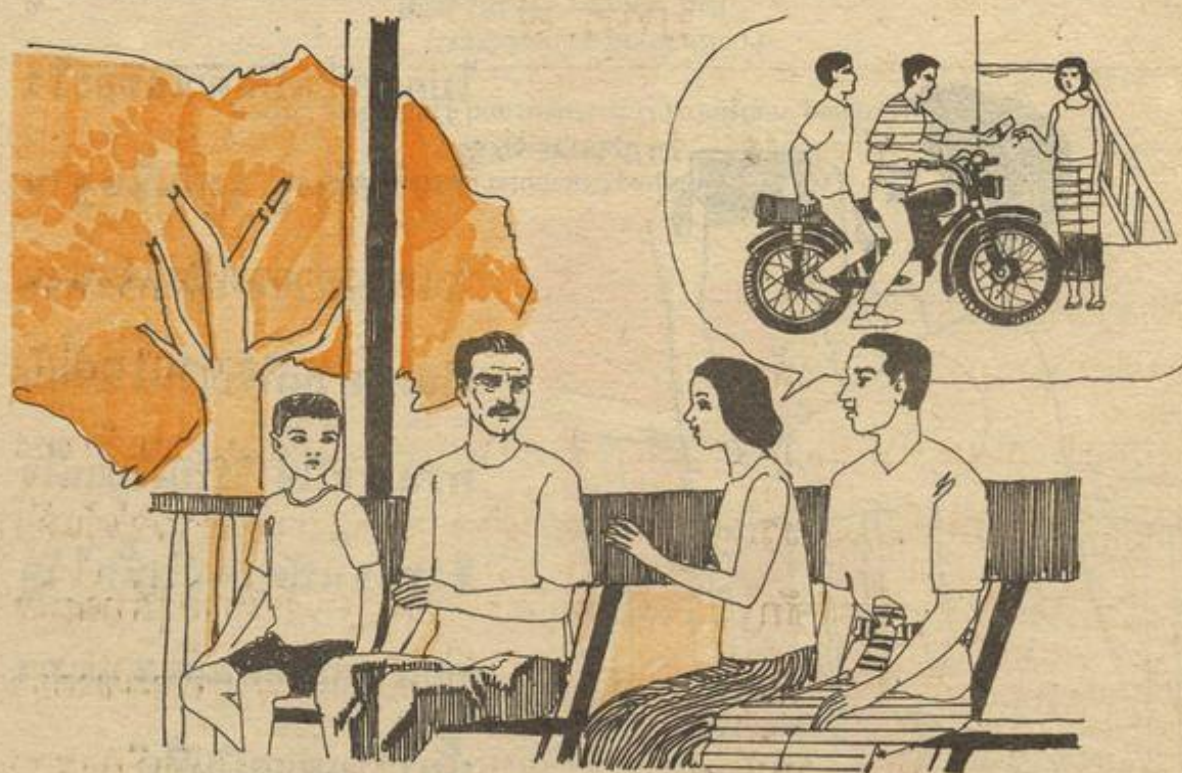
(หญิง) เตะพระบารมี
ปกเกล้าปกกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้ามี
อาการเป็นปกติ
แล้วเพคะ ขอรับใส่
เกล้าใส่กระหม่อม

บทที่ ๘

เพื่อนของเพชร

เวลาประมาณ ๐๑.๔๕ น. พ่อกับแม่ของเพชรวิ่งกระหืดกระหอบ มาปลุกลุงของวีระ แล้วบอกว่าเพชรไปโรงเรียนแต่เช้าจนป่านนี้ยังไม่กลับบ้าน เขาไปเที่ยวหาตามร้านอาหารทุกร้าน ได้สอบถามเจ้าของร้านดูก็ไม่มีใครเห็นเพชรเลย และแะแะใจความที่สถานีตำรวจไว้แล้ว ลุงกับป้าจตุตะเกียงแล้วชักใช้ไล่เสียงจนวีระตื่นขึ้น พอรู้เรื่องก็รู้สึกตกใจมาก นานแล้วที่วีระไม่ได้เล่นหัวใกล้ชิดกับเพชรเหมือนเดิม เพราะเขาต้องเรียนและศึกษาค้นคว้าหนักขึ้น วีระลุกจากที่นอนมานั่งฟังเรื่องราวอยู่ด้วย แม่ของเพชรเอาแต่ร้องไห้สะอึกสะอื้น ตอนหนึ่งนางเล่าว่า เมื่อตอนก่อนเพลเล็กน้อยมีชายสองคนขี่รถจักรยานยนต์นำเงินมาให้นาง ๓๐๐ บาท บอกว่าลูกชายฝากมาให้ พอนางซักถามถึงเพชร ชายสองคนนั้นก็รีบขึ้นรถจักรยานยนต์ขับหนีไป

แม่ของเพชรหยิบธนบัตรฉบับละร้อยบาทสามฉบับจากชายพกชูขึ้นให้ดู วีระรับธนบัตรมาส่องดูกับแสงตะเกียง แล้วบอกให้ลุงกับป้าดูลักษณะของธนบัตร พ่อกับแม่ของเพชรเข้ามาดูด้วย ทุกคนก็ไม่เห็นว่าธนบัตรทั้งสามฉบับจะมีลักษณะแปลกผิดสังเกตแต่อย่างใด ลุงถามถึงร้านอาหารที่เพชรไปรับจ้างล้างจาน พ่อของเพชรเล่าว่า เป็นร้านอาหารที่มาตั้งใหม่และใหญ่โตหรูหรามากกว่าร้านอื่น ๆ ลูกของเจ้าของร้านเพิ่ง

ไปเข้าเรียนชั้นเดียวกับเพชรเมื่อต้นปีนี้ จึงรู้จักสนิทสนมเป็นเพื่อนกัน และชักชวนให้เพชรไปล้างจานที่ร้านของเขา เจ้าของร้านใจดีมาก บางทีให้ค่าจ้างถึงร้อยสองร้อยบาท

วีระพลิกธนบัตรดูอย่างละเอียดก็เห็นฉบับหนึ่งมีตัวเลขเขียนไว้ ตัวเล็ก ๆ เป็นสามแถว ดังนี้

๓๕-14-๗

๓๖-22-๓๔

๓๕-2-๗

เขารู้สึกแปลกใจมากแต่ก็ดู
ไม่ออกว่าเป็นตัวเลขอะไร
วีระชี้ให้ลุงดู ลุงสันนิษฐาน
ว่าเพชรอาจจะเขียนจำนวน
เงินหรือวันที่รับเงินไว้เตือน
ความจำก็ได้ วีระยังไม่แน่ใจ
จึงขอธนบัตรฉบับนั้นไว้ดู
ก่อน และจดตัวเลขสามแถว
นั้นไว้ในสมุดบันทึก

เช้าวันรุ่งขึ้น วีระรีบไปที่บ้านของเพชรแต่เช้า ปรากฏว่าเพชรยังไม่กลับมา แม่ของเพชรยังร้องไห้ไม่หยุด ส่วนพ่อของเพชรไปฟังข่าวที่สถานีตำรวจ น้องทุกคนก็เป็นทุกข์ถึงเพชร เมื่อวีระไปโรงเรียน เขาแวะไปเล่าเรื่องนี้ให้เกษตรอำเภอและครูไพลินฟัง พร้อมกับมอบธนบัตรเพื่อขอให้ไปตรวจสอบดูว่าเป็นธนบัตรปลอมหรือไม่ จากนั้นเขาไปหาปิติมานีและชูใจที่โรงเรียนเดิม แล้วเล่าเรื่องของเพชรให้ฟัง ทุกคนตกใจมาก ก่อนวีระจะไปโรงเรียนของเขา ปิติมายกจดตัวเลขสามแถวไว้ดูด้วย

พักกลางวัน หลังจากรับประทานอาหารแล้ว ปิติมานีและชูใจชวนกันไปนั่งเล่นที่ใต้ต้นจามจุรี เด็กทั้งสามต่างครุ่นคิดถึงเรื่องของเพชร และปริศนาตัวเลขสามแถว พวกเขารู้จักเพื่อนของเพชรดี เพราะเรียนอยู่

ชั้นเดียวกับเพชร เมื่อเข้าก่อนเข้าเรียน พอรู้เรื่องของเพชรจากวีระก็รีบไปถามเพื่อนของเพชรทันที เขาปฏิเสธว่าไม่รู้เรื่อง และแสดงความทุกข์ร้อนที่เพชรหายไป พวกเขาทราบว่าขณะนี้ครูใหญ่และพ่อของเพชร กำลังช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบหาเพชรอยู่

“๓๔ - ๓๕ - ๓๖ เอ! ตัวเลขอะไรหนอ เขียนเป็นเลขไทยก็มี เลขอารบิกก็มี แถมมีวรรณยุกต์ เอก โท เสียด้วย” ปิติรำพึง

“วรรณยุกต์ เอก โท เออ จริงด้วยนะ ตรงท้ายบรรทัดที่สองมีวรรณยุกต์เอก ท้ายบรรทัดที่สามมีวรรณยุกต์โท ฉันคิดว่า มันน่าจะเป็นตัวเลขที่เพชรเขาซ่อนอะไรไว้แน่ ๆ” มานีพูด

“ถ้ามีวรรณยุกต์ ก็น่าจะมีตัวหนังสือ” ชูใจพูดขึ้นลอย ๆ ปิติตาลุก “ถ้าตัวเลขเป็นตัวพยัญชนะ ดูซิว่ามันตรงกับพยัญชนะตัวอะไรบ้าง”

“พญัญชนะตัวที่สามสิบสี่....ตรงกับตัวอะไร” มานีนั่งคิดอยู่ ประเดี๋ยวก็ร้องขึ้นอย่างตื่นเต้น “พญัญชนะตัวที่สามสิบสี่ ตรงกับตัว ย สามสิบห้าตัว ร สามสิบหกตัว ล เออ... แล้วตัวเลขอารบิกล่ะ”

“ตัวหนังสือเป็นคำ ๆ ก็ต้องประกอบด้วย พญัญชนะ สระ ตัวสะกด และวรรณยุกต์” ชูใจพูด

“ถ้าตัวเลขไทยเป็นพญัญชนะ สมมติว่าตัวเลขอารบิกเป็นสระ ดูซิว่าจะประสมเป็นคำได้ไหม” ปิตีก้มลงพิจารณาตัวเลขสามแถวที่จดไว้ อย่างพินิจพิเคราะห์

“สระตัวที่สิบสี่ ตรงกับสระ...เดี๋ยวดูก่อน ว่า...จำไม่ได้” มานีครุ่นคิด ชูใจรีบวิ่งไปที่ห้องเรียน คว่ำสมุดภาษาไทยลงมาเปิดดู “สระโอ” ชูใจร้องอย่างตื่นเต้น

“เลขเจ็ดไทย ตรงกับตัว ง.... ร-โ-ง โรง ได้คำหนึ่งแล้ว ไชโย!” ปิติเปลือร้องด้วยความดีใจ

“ไหนดูบรรทัดที่สองซิ ปิติอย่าเสียงดังซี เดียวใคร ๆ สงสัย” มานีจู้ปากเบา ๆ พลังชะงักหันามองดูตัวเลข “สระตัวที่ยี่สิบสอง สระอะไรหนอ ดูซิ ชูใจ เร็วเข้า..ฉันตื่นเต้นจนแทบจะระงับไม่ไหวแล้ว” ชูใจก้มลงดูที่สมุดแล้วตอบเบา ๆ “สระเอือ จ๊ะ”

“พญัญชนะตัวที่สามสิบหกตรงกับตัว ล ตัวที่สามสิบสี่ตรงกับตัว ย ล-เอือ-ย เลือย เอก เลือย...โรงเลือย!” ปิติกระซิบ ไปหน้าขาวซีดด้วยความตื่นเต้นสุดขีด

“บรรทัดที่สาม สรรดัวที่สองตรงกับสรรอา” มานีบอก

“พยัญชนะตัวที่สามสิบห้าตรงกับตัว ร พยัญชนะตัวที่เจ็ดตรงกับตัว ง” ชูใจกระซิบกระซาบ ตาจ้องเขม็งดูตัวเลขแถวที่สาม

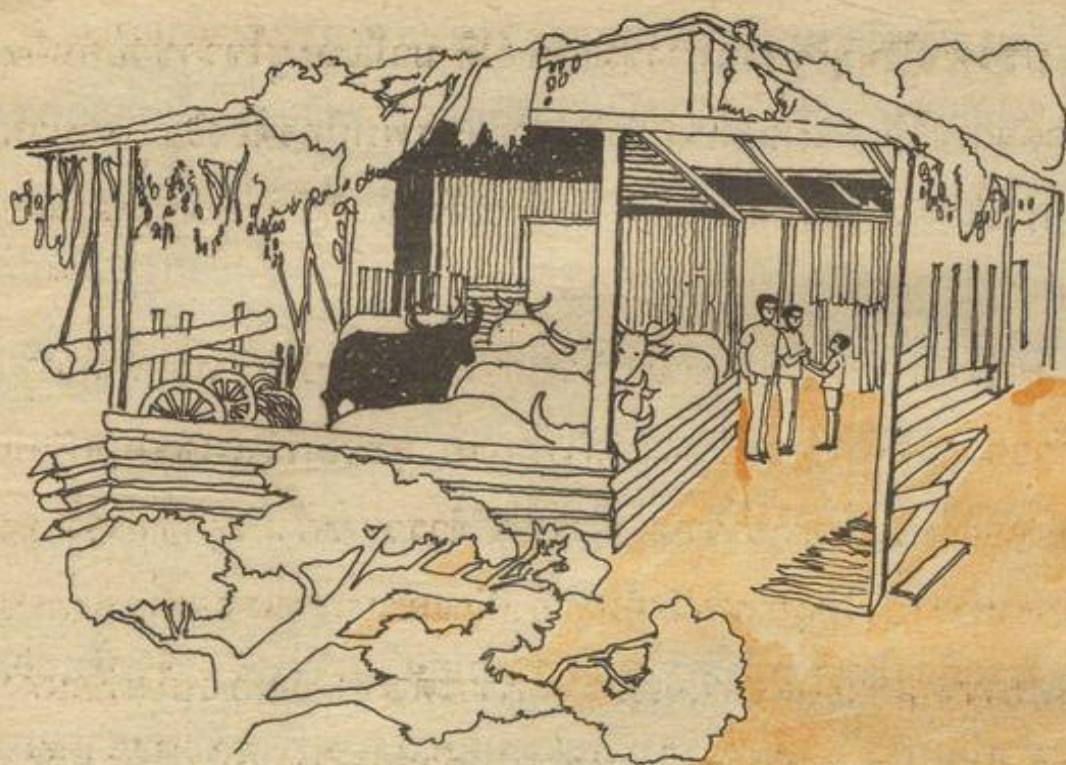
“ร-า-ง ราง โท ร้างโรงเลื่อยร้าง! โรงเลื่อยร้างอยู่ที่ไหนหนอ” ปิติรู้สึกว่าการหัวใจของเขาเต้นไม่เป็นสำ ความลึบเงื่อนงำที่เพชรเขียนเป็นปมปริศนาตัวเลขบนธนบัตรคลี่คลายแล้ว!

“เราจะทำอย่างไรดี” มานีถาม

“ไปบอกตำรวจ” ชูใจเสนอ

“เราต้องไปเรียนให้ครูใหญ่ทราบก่อน” มานีพูด “เร็วเข้าเถอะเดี๋ยวจะช้าเกินการ” เด็กทั้งสามรีบนำแผ่นกระดาษที่จดตัวเลขสามแถวไปพบครูใหญ่ทันที

เมื่อเด็กทั้งสามเล่าเรื่องให้ฟังโดยละเอียดแล้ว ครูใหญ่ก็รีบชุดไปที่สถานีตำรวจทันที ตลอดเวลาตอนบ่ายวันนั้น ปิติ มานีและชูใจเรียนหนังสือไม่รู้เรื่องเลย ผ้าคอยจ้องดูที่ประตูหน้าโรงเรียนก็ไม่เห็นครูใหญ่กลับมา พอเลิกเรียนทั้งสามรีบตรงไปยังบ้านของเพชร พบลุงกับป้าอาเชย อาสะไ้ เกษตรอำเภอ แม่ของเพชร และกำนันกำลังสนทนากันอยู่ พอทั้งสามคนไปถึงก็ได้ทราบรายละเอียดจากเกษตรอำเภอว่า พบตัวเพชรแล้ว โดยครูใหญ่และตำรวจสองนายไปที่โรงเลื่อยร้างห่างจากตัวอำเภอไปทางทิศเหนือประมาณสามกิโลเมตร โรงเลื่อยแห่งนี้ทิ้งร้างไว้นานหลายปี เพราะเจ้าของหมดสัมปทานการทำป่าไม้ และไม่มี

ผู้ใดเข้าไปกล่าวกรายแถวนั้น จนเถาว์ลยขึ้นคลุมกรงรังไปหมด พวก
 มิจฉาซีพกลุ่มหนึ่งได้ยึดเอาสถานที่นี้เป็นที่กักขังวัวควายของชาวบ้าน
 ที่ไปขโมยมาได้ เจ้าของร้านอาหารสมรู้ร่วมคิดด้วย ลูกชายเจ้าของร้าน
 ล่อลวงเพชรให้ไปเฝ้าวัวควายไว้ จนกว่าจะมีรถของพวกเขามาขนวัวควาย
 เหล่านั้นไปที่อื่น และเพชรก็ถูกนำตัวไปขังอยู่ที่นั่น เพชรแสร้งทำเป็น
 พอใจในงานที่เขาจะต้องทำ จนพวกเหล่าร้ายตายใจ ก่อนที่พวกนั้นจะกลับ
 ไปที่ตัวอำเภอ เขาขอร้องให้ช่วยนำเงินที่เขาได้เป็นค่าจ้างสามร้อยบาทมา
 ให้แม่ของเขา โดยเพชรแอบเขียนปริศนาตัวเลขไว้ที่ธนบัตร ขณะนี้
 ตำรวจจับเหล่ามิจฉาซีพกลุ่มนี้ได้เกือบหมดทุกคนแล้ว ส่วนเพชรยังต้อง
 ให้ปากคำอยู่ที่สถานีตำรวจ เมื่อเสร็จธุระแล้วพ่อของเขาก็จะพากลับ
 มาบ้าน

บรรดาผู้ใหญ่ทุกคนต่างชมเชย ปิติ มานีและชูใจว่าช่วยกันคิด
ปริศนาตัวเลขได้ มิฉะนั้นกว่าจะหาเพชรพบก็คงต้องใช้เวลา
นอกจากจะได้ตัวเพชรคืนมาแล้ว ยังช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจจับเหล่าร้าย
ได้ด้วย

พอดีเพชรกับพ่อของเขาและวีระเดินทางกลับบ้านเข้ามา ทุกคนชักถาม
เพชรด้วยความตื่นเต้นจนเสียงแซ่ดไปหมด ลุงบอกว่าเพชรคบเพื่อน
ไม่ดีจึงเป็นอย่างนี้ เพชรเล่าว่าทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจะส่งตัวลูกชายเจ้าของ
ร้านขายอาหารไปไว้ที่สถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางที่กรุงเทพฯ
เขาขอโทษทุกคนที่ต้องเดือดร้อนวุ่นวายเพราะตัวเขา และขอบใจเพื่อนทั้ง
สี่คน คือ วีระ ปิติ มานีและชูใจ ที่ช่วยให้ตำรวจติดตามไปได้ถูกต้อง
และในชีวิตนี้เขาจะหาเพื่อนเช่นนี้คงไม่ได้อีกแล้ว แล้วเพชรก็เข้าไป
กอดแม่พลางร้องไห้เบา ๆ

วีระส่งกระดาษแผ่นหนึ่งให้เพชร เพชรรับมาดูมีข้อความดังนี้

“มิตร”

พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖

ผู้ใดเป็นผู้มีมิตร
มีความยินดีปรีดา
แม้มีสิ่งใดที่ขัดข้อง
ช่วยทำให้สมอารมณ์ปอง
เต็มใจปรึกษาหารือ

จิตคิดต้องกันहरษา
ยิ่งกว่ามีสินเงินทอง
มิตรช่วยกำจัดที่ขัดข้อง
กิจการทั้งผองช่วยคิด
ไม่ถือเกินกว่าคำผิด

สู้คัดค้านโทษนิตย
 สิ่งใดควรหย่อนผ่อนตาม
 แม้เห็นสิ่งไรไม่ดี
 การใดจะได้เกิดผล
 เป็นที่เชื่อใจไว้วาง
 ยามดีสรรเสริญเป็นยอ
 ที่ควรดำเนินไป
 ไม่เป็นเพื่อนกินสิ้นผลาญ
 จงจ้องมองดูชูค่า
 หามิตรเช่นนี้เหลือยาก
 เอาใจไว้อย่าดูแคลน
 อดสำหรับรักษาน้ำจิต
 คงจะไม่มีอนาทร

ผูกจิตมิตรไว้ด้วยไมตรี
 ผ่อนให้ทุกยามถึงที่
 ช่วยชี้ช่องธรรมนำทาง
 ไม่คิดถึงตนก็คขวาง
 มิได้อำพรางสิ่งใด
 แต่จะสอพลอกก็หาไม่
 มิให้มิตรไซ้ร่เพื่องพล้า
 ยามจนไม่พาลช่วยกระหน่ำ
 อุปถัมภ์ทำขอบตอบแทน
 หาได้ลำบากยากแสน
 รักมั่นพี่น้องร่วมอุทร
 ให้สนิทสามัคคีสโมสร
 ไม่มีเดือดร้อนสักเวลา

เพชรอ่านแล้วก็เงยหน้าขึ้นมองเพื่อนทั้งสองด้วยความรัก นัยน์ตาทั้งสองข้างของเขามีน้ำตาคลอ

“เพื่อนรัก ฉันจะหาเพื่อนที่ดีอย่างพวกเธอไม่ได้อีกแล้วในโลกนี้”

แบบฝึก

๑. คำที่ออกเสียงมาตราตัวสะกดแม่กด มีตัวสะกดหลายตัว เช่น จ ช ฦ ฦ ฐ ฑ ฒ ด ต ถ ท ฐ ศ ษ ส นอกจากจะจำเป็นคำ ๆ ตามความหมายแล้ว อาจจำเป็นบทร้อยกรองที่มีเสียงสัมผัสคล้องจองช่วยให้จำได้ง่ายและจำได้นาน

ฝึกอ่านและสังเกต

- ๑.๑ คำที่สะกดด้วย จ

พินิจมิจณาชีพ	ตำรวจรีบเร่งตรวจตรา
สำรวจเท็จจิจณา	จับมัจฉาเดรัจฉาน
ธุรกิจจอนิจจา	ปัจจามิตรคิดเผด็จการ
รังเกียจพวกเกียจคร้าน	มัจจุราชอำนาจดี
สมเด็จเสด็จพลัน	ปัจจุบันปัจจุยมี
พจนานุกรมนี	ช่วยสำเร็จประโยชน์หลาย

- ๑.๒ คำที่สะกดด้วย ษ

พิษ พิเศษ กระดาษ ประทุษร้าย มนุษย์
สันโดษ ศิษย์ เศษ สัมภาษณ์ วิทยา

๑.๓ คำที่สะกดด้วย ศ

พินาศ ทิศ นิราศ นิเวศ ปราศจาก
รัศมี ประเทศ ทศ พิศวาส เทศน์

๒. คำภาษาต่างประเทศที่นำมาใช้ในภาษาไทย

ฝึกอ่านและสังเกต

๒.๑ คำไทยที่มาจากภาษาต่างประเทศ และยังไม่ได้คิดคำไทย
ขึ้นแทน จำเป็นต้องเขียนภาษาไทยเป็นสำเนียงใกล้เคียง
ภาษาต่างประเทศที่นำมาใช้

พลาสติก เลขอารบิก สวิทช์ไฟ ไอศกรีม ฟุตบอล ไมโครโฟน
เต็นท์ เสื้อเชิ้ต นอต ปลั๊กไฟ ก๊อกน้ำ เช็ค

๒.๒ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ และมีคำไทยใช้แทนแล้ว ก็ควร
ใช้คำไทย

รถจักรยานยนต์	มาจาก	รถมอเตอร์ไซด์
ธนาคาร	"	แบงก์
แถบบันทึกเสียง	"	เทป
แถบขาว	"	สก็อตเทป
ถังเก็บน้ำ	"	แทงค์น้ำ

๒.๓ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ และมีคำไทยใช้แทนแล้ว ในภาษาพูดยังนิยมใช้ตามภาษาเดิม แต่ไม่ควรนำมาใช้ในภาษาที่เป็นทางการ

ดวงตราไปรษณียากร	มาจาก	แสตมป์
รถประจำทาง	"	รถเมล์
ได้เปล่า ให้เปล่า	"	ฟรี
แผ่นป้ายโฆษณา	"	โปสเตอร์
สนับสนุน	"	เชียร์

๓. การเรียบเรียงถ้อยคำจากบทร้อยกรองให้ได้ใจความตรงกัน

ฝึกอ่านและพิจารณา

๑. คนใดเป็นผู้มีมิตร จิตคิดต้องกันहररा
(ใครมีเพื่อนที่รู้จักก็จะมีความสุข)
มีความยินดีปรีดา ยิ่งกว่ามีสินเงินทอง
(ความสุขที่ได้รับมีค่ายิ่งกว่ามีเงินมีทอง)
๒. เพื่อนกินสินทรัพย์แล้ว แหนงหนี
(เพื่อนที่คอยหวังประโยชน์จากเรา เมื่อเราไม่มีเงินทองก็จะไม่เป็นเพื่อนกับเราอีก)
หาจ่ายหลายหมื่นมี มากได้
(เพื่อนชนิดนี้หาได้ง่าย ก็หมื่นก็แสนคนก็หาได้)

เพื่อนตายถ้ายาแทนซี - วาอาตม์

(เพื่อนตายที่รักเรา ตายแทนเรานั้น)

หายากฝากผีไว้

ยากแท้จักหา

(จะหาไว้ฟังพาอาศัยยามเราลำบากก็แสนยาก)

๔. ถ้าบางคำมีความหมายหลายอย่าง จะสังเกตและรู้ความหมายได้จาก หน้าที่ของคำในประโยคหรือวลี

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. ขน

ทำหน้าที่เป็นคำนาม หมายถึง ผมหหรือขนที่ขึ้นตามผิวหนัง

ปิติลูบขนหัวเล่น (ขนที่ขึ้นบนหนังหัว)

ทำหน้าที่เป็นกริยา หมายถึง เคลื่อนไป ย้ายไป

ขโมยขนหัวขึ้นรถ (ขนคือบรรทุก จูง)

๒. ตำหนิ

ทำหน้าที่เป็นคำนาม หมายถึง รอยซึ่งเป็นเครื่องหมาย

เขามีตำหนิเป็นแผลเป็นที่หลังมือ

ทำหน้าที่เป็นกริยา หมายถึง ตีเตียน

ลุงตำหนิเพชรว่าคบเพื่อนไม่ดี

๕. การพูดหรือเขียนอธิบายเรื่องราว เหตุการณ์ หากรู้จักใช้คำมาขยายคำต่าง ๆ จะทำให้ข้อความชัดเจนขึ้น คำขยายนี้ เรียกว่า "คำวิเศษณ์"

ฝึกอ่านและสังเกตความแตกต่าง

พ่อกับแม่ของเพชรวิ่งกระหืดกระหอบมาปลุกลุงของวีระ
พวกเขาชนวัวควายเหล่านั้นไปที่อื่น
โรงเลื่อยแห่งนี้ทิ้งร้างไว้นานหลายปี
เพชรอ่านแล้วก็เงยหน้าขึ้นมองเพื่อนทั้งสี่คนด้วยความรัก
นัยน์ตาทั้งสองข้างของเขามีน้ำตาคลอ

๖. การอ่านเครื่องหมายให้ถูกต้อง

ฝึกอ่านและสังเกต

- ๖.๑ เวลา ๐๖.๕๐ น. ให้อ่านว่า หก นา ลี กา ห้า สิ บ นา ที่
ไม่อ่านว่า หก จุ ด ห้า สุน นอ
๖.๒ "๓๕ - 14 - ๗" อ่านว่า สามสิบห้า สิ บ สี่ เจ็ด ไม่อ่านว่า
สามสิบห้า ชิด สิ บ สี่ ชิด เจ็ด

เครื่องหมาย - (ยัติภังค์)

ในคณิตศาสตร์ อ่านว่า ถึง เช่น ๕ - ๖ อ่านว่า ห้าถึงหก
ในภาษาไทยไม่ต้องอ่านเครื่องหมายนี้ เขียนไว้ให้รู้ว่
ยังไม่จบคำหรือให้เว้นวรรค ใช้ในบทร้อยกรอง เช่น

เจ้าพระยาผู้พี่

นามจก - รินา

๗. การอ่านในใจให้เร็วและจับใจความหรือเข้าใจความคิดของเรื่องได้ดี
นั้น ต้องรู้จักอ่านข้ามคำที่ไม่จำเป็น คำที่มีความหมายซ้ำซ้อนกัน
หรือคำที่เพิ่มเติมมาเพื่อความไพเราะ

ฝึกอ่านและสังเกต

ตัดคำคล้องจอง เสียงสัมผัส หรือกลุ่มคำ อ่านเพียงคำเดียว
หรือสองคำ

ชักไข่ไล่เสียง	อ่าน	ชัก หรือชักไข่	ก็รู้ความหมาย
สะอึกสะอื้น	อ่าน	สะอื้น	ก็รู้ความหมาย
ปรึกษาหารือ	อ่าน	ปรึกษา	ก็รู้ความหมาย
สรรเสริญเยินยอ	อ่าน	สรรเสริญ	ก็รู้ความหมาย
ลำบากยากแค้น	อ่าน	ลำบาก	ก็รู้ความหมาย

๘. กลุ่มคำที่มีเสียงสัมผัส

ฝึกอ่านและสังเกต

- ๘.๑ คำที่มีเสียงพยัญชนะเดียวกัน หากเขียนหรือพูดเข้าคู่กัน
เรียกว่า เสียงสัมผัสพยัญชนะ เช่น

ไล่เสียง ครึกครื้น ตื่นเต้น คลี่คลาย

เงื่อนงำ ล่อลวง ชมเชย ผลุนผลัน

ปราดเปรียว เกรี้ยวกราด กระชิบกระชาบ

สะทกสะท้าน ประเดี้ยวประด้าว เฉลียวฉลาด

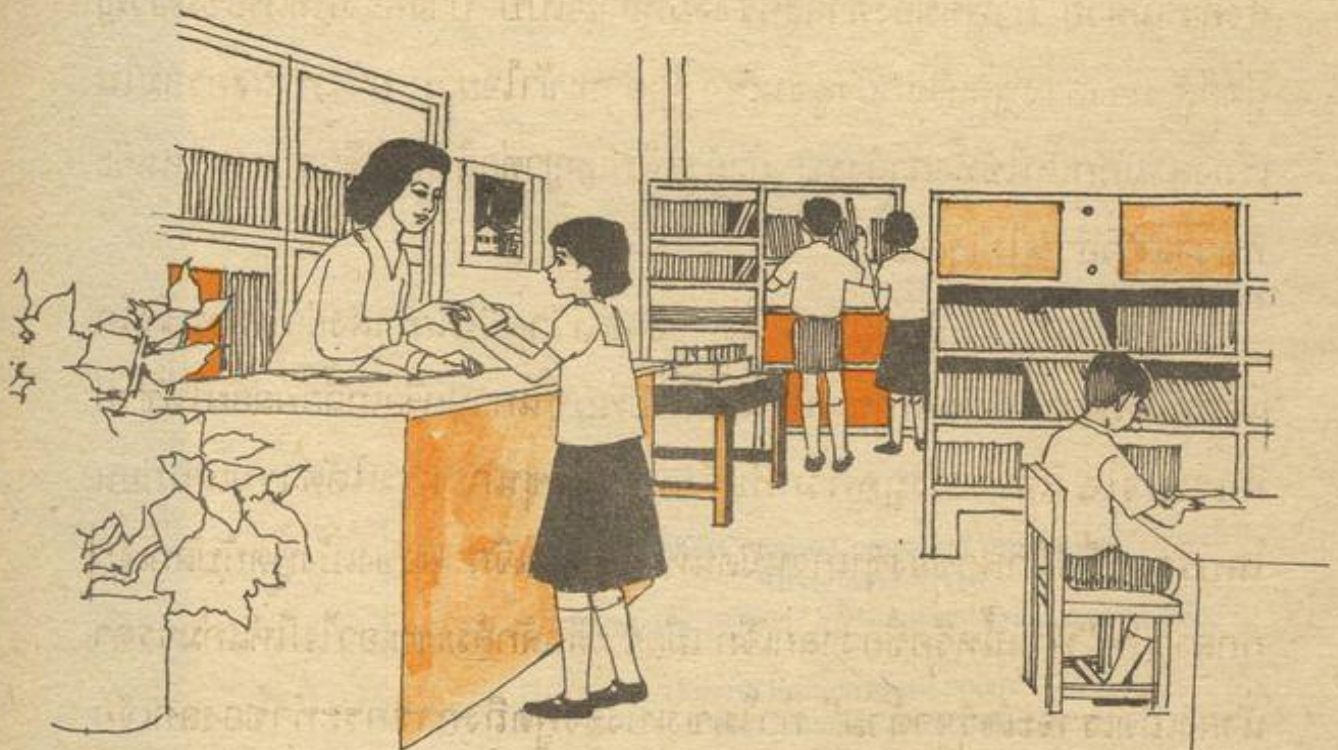
๘.๒ คำที่มีเสียงสระเหมือนกัน และมีตัวสะกดอยู่ในมาตราเดียวกัน
หรือไม่มีตัวสะกดเรียกว่า เสียงสัมผัสสระ เช่น

ชุมนุม สอพลอ ทุกข์สุข อ่างว้าง เข้าเฝ้า
ปรึกษาหารือ ชักไข่ไล่เสียง-ยินดีปรีดา
ลำบากยากเย็น

บทที่ ๕

สำคัญที่คำพูด

ดวงแก้วชอบอ่านหนังสือวรรณคดี เขาอ่านจบไปหลายเรื่องแล้ว ส่วนใหญ่เป็นหนังสือประเภทร้อยกรอง ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์แนะนำว่าควรอ่านประเภทร้อยแก้วด้วย จะได้ตัวอย่างการใช้สำนวนภาษา และโวหารต่าง ๆ เช่น เรื่อง สามก๊ก ดวงแก้วจึงขอยืมหนังสือเรื่องสามก๊ก ไปอ่าน พออ่านเข้าก็รู้สึกติดใจสำนวนภาษา บางตอนก็ใช้คารมคมคาย

บางตอนใช้ข้อความอุปมาอุปไมยทำให้เห็นจริงเห็นจัง นอกจากนั้นยังแฝงความคิดที่ลึกซึ้งแยบยลไว้ด้วย ข้อความบางตอนดวงแก้วอ่านไม่เข้าใจ เพราะยากเกินความสามารถของเขาที่จะตีความได้ แต่ถึงกระนั้นดวงแก้วก็ยังได้รับความบันเทิงไม่น้อย เขานึกนิมิตบุษยาควีที่สร้างสรรค์วรรณคดีอันทรงคุณค่ามหาศาล ไว้เป็นมรดกสำหรับลูกหลานรุ่นหลังให้ได้ศึกษาหาความรู้ความเพลิดเพลิน

“เรื่องสามก๊กสนุกไหมดวงแก้ว” ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ถาม

“สนุกค่ะ แต่บางตอนอ่านแล้วไม่เข้าใจ รู้สึกว่าตัวละครใช้คำพูดเข้าใจยาก”

“เรื่องสามก๊กเป็นเรื่องแปล และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำสงครามด้วย คำพูดของตัวละครจึงมีหลายแบบ บางครั้งพูดเพื่อข่มขวัญคู่ต่อสู้ บางครั้งพูดเพื่อหยั่งดูชั้นเชิง จึงอ่านเข้าใจยาก การทำสงครามในเรื่องสามก๊กนั้นใช้ทั้งกำลังรบ กำลังสติปัญญาต่อสู้กันทีเดียว ตอนไหนที่จะที่ดวงแก้วอ่านไม่เข้าใจ”

ดวงแก้วอีกอักอยู่คนเดียว จึงตอบว่า “ฉันกำลังอ่านตอนโจโฉแตกทัพเรือค่ะ ถึงตอนที่ขงเบ้งจะเข้าไปพบซุนกวนเพื่อเกลี้ยกล่อมให้ช่วยกันรบโจโฉ แต่ขงเบ้งถูกพวกที่ปรึกษาของซุนกวนรุมได้คารมเสียก่อน ในบรรดาที่ปรึกษาของซุนกวนมีคนหนึ่งชื่อลกเจ็ก พอขงเบ้งพูดกับลกเจ็กก็กล่าวว่า “ท่านนี้หรือชื่อว่าลกเจ็ก เมื่อยังเด็กลักขโมยเอาไปให้แก่มารดา น้องลงเถิดเราจะเจอจาด้วย” ทำไมขงเบ้งจึงพูดถึงการกระทำของลกเจ็ก

เมื่อยังเป็นเด็กอยู่ละคะ แล้วต่อมาก็ไม่เห็นว่าการลักลัมของลกเจ็กจะมา
มีผลเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เลย”

ครูหัวเราะเบา ๆ “นี่แหละคำพูดข่มขวัญละ ขงเบ้งพูดกับลกเจ็ก
อย่างนี้ เพื่อปรามให้ลกเจ็กรู้ว่า ลกเจ็กยังเด็กอยู่ แม้แต่เรื่องที่เขาเคยทำ
เมื่อยังเล็กขงเบ้งยังรู้เลย ฉะนั้นไม่บังควรที่ลกเจ็กจะมาประการมกับ
ผู้มีอาวุโสและคงแก่เรียนอย่างขงเบ้ง โดยที่ขงเบ้งไม่ต้องพูดตรง ๆ พูด
เป็นนัยแค่นี้ลกเจ็กก็ขยาดแล้ว”

“คำพูดนี้สำคัญมากนะคะ” ดวงแก้วเสริม

“จ๊ะ คำพูดสำคัญมาก ลกเจ็กเอง ก็เป็นคนพูดจาคมคายมาแต่เด็ก
ครูเคยอ่านเกร็ดเกี่ยวกับประวัติของลกเจ็ก”

“คุณครูจะกรุณาเล่าให้ฟังได้ไหมคะ” ดวงแก้วพนมมือไหว้ขอร้อง
ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์จึงเล่าว่า “ราวพุทธศักราช ๗๑๑
ประเทศจีนเกิดยุคเข็ญจลาจล โจรโจกผ้าเหลืองเที่ยวปล้นสะดมเมือง
น้อยใหญ่ หัวเมืองต่าง ๆ พากันแข็งเมือง ซึ่งความเป็นใหญ่ ต่อมาระหว่าง
ปีพุทธศักราช ๗๖๓ ถึง ๘๐๒ ก็แตกแยกออกเป็นสามก๊ก เรียกระยะนี้
ว่าสมัยสามก๊ก

กาลครั้งนั้นมีเด็กน้อยผู้หนึ่ง ชื่อ ลกเจ็ก อายุ ๖ ขวบ เป็นผู้ที่มีสติ
ปัญญาเฉียบแหลมและเพียบพร้อมด้วยความกตัญญูกตเวที วันหนึ่งลกเจ็ก
ติดตามอาของเขาไปพบอ้วนสุด เจ้าเมืองกังเคา เจ้าของบ้านจัดสำเภาใส่
ตะลุ่มออกมารับรองตามประเพณี เมื่อลกเจ็กรับประทานแล้วก็นึกถึง
มารดา ใคร่จะให้นางได้รับประทานด้วย จึงถือโอกาสหยิบส้ม ๒ ผล
ใส่ซองไว้ในแขนเสื้อเพื่อเอาไปฝากนาง

ถึงเวลากลับบ้านลกเจ็กเข้าไปสู่กายลาอ้วนสุด บังเอิญส้มที่ซ่อนไว้
หล่นลงบนพื้น อ้วนสุดเห็นก็ยิ้มแล้วพูดสัพยอกว่า “กุมารผู้มาแต่ตระกูล
สูงเอ๋ย เธอเป็นอาคันตุกะที่อายุเยาว์ ไฉนจึงแอบลักส้มของข้าพเจ้า” ลกเจ็ก
ก้มลงคำนับแล้วกล่าวว่า “มารดาของข้าพเจ้านิยมนรสสัมชชนิดนี้ยิ่งนัก
จึงตั้งใจจะเอาไปฝาก เมื่อมารดาได้รับประทานก็นับว่าท่านได้เลี้ยงแขกเพิ่ม
ขึ้นอีกคนหนึ่ง” อ้วนสุดได้ฟังดังนั้นก็นิยมนว่าเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที
ดียิ่งนัก ออกปากชมว่า “พูดจาคมคาย ต่อไปภายภาคหน้าจะได้เป็นขุนนาง
มีชื่อเสียงอย่างแน่แท้” ลกเจ็กก้มลงเก็บส้มแล้วลาตามอากลับบ้าน

มารดาของลกเจ็กเมื่อได้รับสั้มจากบุตร นางให้รู้สึกฉงนสนเท่ห์
จึงถามถึงการที่ได้สั้มนั้นมา เมื่อทราบเรื่องแล้วก็ให้โอวาทว่า “การที่
ระลึกถึงแม่นั้น นับว่าเป็นจิตที่งดงามก็จริงอยู่ แต่ถ้าประสงค์จะเอามาฝาก
ก็ควรขอเจ้าของเสียก่อน ตอนนี้ไปจะหยิบฉวยข้าวของของผู้ใด ต้องได้รับ
อนุญาตจากเจ้าของแล้วจึงค่อยถือเอา” โอวาทนี้ ลกเจ็กถือปฏิบัติอย่าง
เคร่งครัดจนชั่วชีวิต

กาลต่อมา เมื่อลกเจ็กเจริญวัย ศึกษาวิทยาการเชี่ยวชาญแล้ว
มารดาบอกว่า อันลักษณะของขุนกวนนั้นเป็นผู้มีบุญ ไม่ช้าคงได้เป็น
กษัตริย์ ให้ไปอาสาทำการอยู่ด้วย ลกเจ็กจึงฝากฝังมารดาให้ภริยาดูแล

ปรนนิบัติ แล้วไปสมัครทำการกับขุนทวน ต่อมาไม่ช้าได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรีการาชการ

“ครูคะ ลกเจ็กพูดคมคายอย่างไรคะ” ดวงแก้วถาม

“อ้าว! ก็ที่เขาบอกกับเจ้าของบ้านว่า เมื่อมารดาของเขาได้รับประทานสั้ม ก็นับว่าเจ้าของบ้านได้เลี้ยงแขกเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่งไงล่ะ คือแทนที่จะเป็นเรื่องไม่ดีในการที่เขาหิบบั้มไป กลับพูดให้เป็นเรื่องดีที่เจ้าของบ้านจะได้มีโอกาสแสดงความเอื้อเฟื้อมากยิ่งขึ้น” ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์อธิบาย ดวงแก้วหัวเราะ “ลกเจ็กนี่ขี้ตู่แท้ ๆ นะคะ”

“โชคดีที่เจ้าของบ้านเป็นนักปราชญ์ เข้าใจความหมายของคำพูดของลกเจ็ก ถ้าเป็นคนที่ฟังแล้วไม่รู้จักคิด ก็อาจจะโกรธเคืองลกเจ็กก็ได้ คำพูดนั้นสำคัญ จะพูดกับใครต้องรู้จักพิจารณาให้ดีว่าจะใช้คำพูดอย่างไร จึงจะเหมาะสมและเป็นประโยชน์ ถ้าพูดไม่ถูกกาลเทศะและนิสัยใจคอของคนฟังแล้ว นอกจากจะไม่เกิดประโยชน์แล้วยังอาจจะทำให้เกิดความเสียหายหรือเดือดร้อนด้วย เหมือนอย่างเรื่องของเจ้าสายน้ำผึ้งกับนางสร้อยดอกหมาก”

“คุณครูมีเกร็ดเยอะดีจัง จะรบกวนมากไหมคะ ถ้าฉันจะขอความกรุณาให้เล่าเรื่องเจ้าสายน้ำผึ้งกับนางสร้อยดอกหมาก” ดวงแก้วพูดพร้อมกับแสดงท่าทางเกรงใจ ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ยิ้ม พลงสายตีสระ

“ไม่รบกวนหรอก ตอนนี้ครูว่าง ยินดีเล่าให้เธอฟัง”

“เป็นพระคุณค่ะ ฉันจะได้ไปเล่าต่อให้เพื่อน ๆ ฟังด้วย”

“ดีมาก เรื่องเจ้าสายน้ำผึ้งกับนางสร้อยดอกหมากเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องการใช้คำพูดโดยไม่พิเคราะห์ดูอารมณ์หรือจิตใจของผู้ฟัง แล้วเกิดโศกนาฏกรรมขึ้น” แล้วครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ก็เล่าว่า

เรื่องเจ้าสายน้ำผึ้งกับนางสร้อยดอกหมากเป็นตำนานการสร้างวัดพนัญเชิง หรือบางแห่งเรียกวัดพระเจ้าแพนงเชิงก็มี วัดพระนางเชิงก็มี เป็นวัดสำคัญมาแต่โบราณของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่ไม่ปรากฏว่าใครสร้าง มีผู้สันนิษฐานว่าสร้างก่อนกรุงศรีอยุธยา และนิยายพื้นเมืองว่าพระเจ้าสายน้ำผึ้งเป็นผู้สร้าง เรื่องของเจ้าสายน้ำผึ้งกับนางสร้อยดอกหมากมีดังนี้

กาลครั้งหนึ่ง เมืองไทยกำลังว่างผู้ปกครองแผ่นดิน และไม่มีรัชทายาทที่จะสืบราชสมบัติต่อ ดังนั้นบรรดาสมณชีพราหมณ์จึงพร้อมกันกระทำพิธีเสี่ยงเรื่อสุวรรณหงส์เอกชัย บรรทุกเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ครบถ้วน เพื่อเสาะหาผู้มีบุญวาสนามาเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เรื่อเล่นไปถึงสถานที่แห่งหนึ่ง ที่ริมฝั่งมีเด็กเลี้ยงโคกำลังชุมนุมเล่นกันอยู่ เรื่อสุวรรณหงส์หาได้เล่นต่อไปไม่ แม้ฝืนพายจะพายเท่าไรก็ไม่เขยื้อน พราหมณ์เห็นเช่นนั้นก็สังหรณ์ใจ จึงเข้าไปในกลุ่มเด็กเลี้ยงโคนั้น เห็นเด็กคนหนึ่งท่าทางฉลาด พูดจาได้ตอบฉะฉาน ชะรอยจะเป็นผู้มีบุญวาสนา จึงได้เชิญเด็กคนนั้นมาราชากิษะกเป็นพระเจ้าแผ่นดิน และถวายพระนามว่า พระเจ้าสายน้ำผึ้ง

พระเจ้าสายน้ำผึ้งรักษาบ้านเมืองเป็นปรกติสุข และพระองค์ก็ทรง
เจริญวัยเป็นหนุ่มใหญ่ อยู่มาครั้งหนึ่งพระองค์เสด็จประพาสเมืองจีนด้วย
เรือพระที่นั่งโดยลำพังพระองค์เอง การเดินทางเรียบร้อยจนชาวจีนเห็น
เป็นอัศจรรย์ จึงทูลพระเจ้ากรุงจีนว่า พระเจ้าแผ่นดินไทยองค์นี้มี
บุญญาธิการมาก พระเจ้ากรุงจีนทอดพระเนตรเห็นอภิเษการก็ทรงโสมนัส
จึงอัญเชิญให้พระเจ้าสายน้ำผึ้งอภิเษากับพระนางสร้อยดอกหมาก
พระธิดาของพระองค์

พระเจ้าสายน้ำผึ้งพาพระนางสร้อยดอกหมากเสด็จกลับมาเมือง
ไทย พอถึงปากน้ำพระองค์ก็รีบเสด็จเข้าพระนครก่อนแล้วจึงจัดขบวนแห่
ให้สมเกียรติไปรับพระนาง แต่พระเจ้าสายน้ำผึ้งทรงมีราชกิจยุ่งอยู่ ไม่ได้

เสด็จไปรับด้วย พระนางสร้อยดอกหมากทรงน้อยพระทัย ไม่ยอมเสด็จขึ้น
 จากเรือ พระเจ้าสายน้ำผึ้งต้องเสด็จไปรับเอง เมื่อไปถึงก็ทรงกล่าวสัพยอก
 ว่า “เมื่อไม่ยากขึ้นก็จงอยู่ที่นี้เถิด” พระนางสร้อยดอกหมากทรงน้อย
 พระทัยเป็นทุนอยู่แล้ว เมื่อได้ฟังรับสั่งของพระเจ้าสายน้ำผึ้งเช่นนั้น
 จึงทรงกลั่นใจตายด้วยความโทมนัสเป็นที่ยิ่ง พระเจ้าสายน้ำผึ้งทรงเสีย
 พระทัยมาก จึงโปรดเกล้าฯ ให้เชิญพระศพของพระนางขึ้นมาพระ-
 ราชทานเพลิง และทรงสร้างวัดขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ ชื่อว่า “วัดพระ-
 นางเชิญ” แล้วเพี้ยนเป็น “วัดพนัญเชิง” หรือ “วัดพระนางเชิง”

“โธ! คำพูดเพียงประโยคเดียวแท้ ๆ ฆ่าคนได้” ดวงแก้วอุทาน

“ก็นี่แหละที่ครูบอกว่าเป็นตัวอย่างการพูดต้องพิเคราะห์ดูอารมณ์ของคนฟังอย่างไรล่ะ พระนางสร้อยดอกหมากพลัดบ้านพลัดเมืองมาก็ว่าเหวอยู่แล้ว หวังพึ่งพระเจ้าสายน้ำผึ้งเท่านั้น เมื่อมาถึงเมืองไทย พระเจ้าสายน้ำผึ้งก็รีบเสด็จเข้าพระนครก่อน พระนางสร้อยดอกหมากก็คงจะทรงคิดไปต่าง ๆ นานาว่า พระเจ้าสายน้ำผึ้งอาจจะมึนเมาหรือนางสนมกำนัลในที่โปรดปราน พอมาถึงก็ต้องรีบเสด็จไปหา มินหน้าซ้ำจัด ขบวนแห่มารับก็ไม่เสด็จมารับเสียอีก พระนางก็ต้องทรงน้อยพระทัยยิ่งได้ฟังรับสั่งของพระเจ้าสายน้ำผึ้งก็ยิ่งต้องทรงน้อยพระทัยเป็นทวีคูณ”

“เพื่อน ๆ ของฉันหลายคนโกรธกันเพราะพูดไม่คิด พูดไม่นึกถึงคนฟังบ่อย ๆ ค่ะ” ดวงแก้วเสริม ขณะนั้น เสียงสัญญาณบอกเวลาเข้าเรียนดังขึ้น

“ฉันกราบขอบพระคุณครูเป็นอย่างยิ่งค่ะ ที่กรุณาเล่าเรื่องสนุกมีทั้งความรู้และข้อคิดให้ฟัง” ดวงแก้วพนมมือไหว้

“ไม่เป็นไร ถ้าอยากฟังอีกก็มาหาครู จะเล่าให้ฟัง รีบไปเข้าเรียนเถอะ”

“ค่ะ วันหลังฉันจะชวนเพื่อน ๆ มาฟังครูเล่าเกร็ดสนุก ๆ ให้ฟังอีกค่ะ”

แบบฝึก

๑. การพูดเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจถูกต้องนั้น จะต้องออกเสียงให้ถูกต้อง
ชัดเจนทุกพยางค์

ฝึกอ่านและสังเกต

๑.๑ คำที่ออกเสียงตัวสะกดพยางค์หน้าเป็น อะ กิ่งเสียง
อุปมา อุปไมย สัพยอก สกปรก

๑.๒ คำที่มีรูปคำคล้ายกัน แต่ออกเสียงต่างกัน

ปรกติ	อ่านว่า	ปรก-กะ-ติ
-------	---------	-----------

ปกติ	"	ปะ-กะ-ติ
------	---	----------

ภரிய	"	พะ-รี-ยา
------	---	----------

ภรรยา	"	พัน-ยา หรือ พัน-ระ-ยา
-------	---	-----------------------

มรรยาท	"	มัน-ยาด
--------	---	---------

มารยาท	"	มา-ระ-ยาด
--------	---	-----------

๒. กลุ่มคำที่สร้างขึ้นให้มีความหมายลึกซึ้ง ต้องแปลหรือตีความหมาย
ให้ถูก อธิบายให้ชัดเจนจึงจะเข้าใจความหมายถูกต้องเรียกว่า
สำนวนภาษา

ฝึกอ่านและสังเกต

หยิ่งดื้อชั้นเชิง หยิ่ง - วัด คะเน กะ

ชั้นเชิง - ท่าที ความสามารถ

ความหมาย กระทำการเพื่อคะเนความสามารถ เช่น
ตัวละครพูดเพื่อหยั่งดูชั้นเชิง

คงแก่เรียน คง - มียู่
แก่เรียน - เรียนมามาก เรียนมานาน

ความหมาย มีความรู้มาก เรียนมามาก เช่น
ลกเจ๊กประคารมกับผู้คงแก่เรียนอย่างขงเบ้ง

แตกทัพ แตก - กระจาย แยก
ทัพ - กองทหาร

ความหมาย ทัพแตก พ่ายแพ้ทั้งกองทัพ เช่น
โจโฉแตกทัพเรือ

ถือโอกาส ถือ - จับ ยึด ยึดเอา
โอกาส - ที่ว่าง ช่อง ทาง เวลาที่เหมาะสม

ความหมาย ทำสิ่งที่ต้องการจะทำทันทีเมื่อมีโอกาส เช่น
พอไม่มีใครมองเขาก็ถือโอกาสหยิบของนั้นมา

แข็งเมือง แข็ง - กล้า ไม่อ่อน
เมือง - จังหวัด ประเทศ

ความหมาย แข็งข้อ กลับตั้งเป็นอิสระ ไม่ยอมเป็นเมืองขึ้น เช่น
หัวเมืองต่าง ๆ พากันแข็งเมืองชิงความเป็นใหญ่

๓. คำพูดแสดงความหมายโดยนัย ใช้เพื่อให้รู้เรื่องดี เฉพาะคนที่มีส่วน
เกี่ยวข้องกับเท่านั้น หรือไม่พูดถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรงแต่ก็ทำให้
ผู้ฟังเข้าใจได้

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. ขงเบ้งพูดว่า “ท่านนี้หรือชื่อว่าลกเจ็ก เมื่อยังเด็กลักส้มเขาเอาไปให้แก่มารดา....” เป็นคำพูดข่มขวัญแสดงเป็นนัยว่าตนคงแก่เรียนกว่าอย่ามาสู่กรรม
๒. คำอื่น ๆ ที่ชอบพูดกันในชีวิตประจำวัน เช่น “ฉันทาน้ำร้อนมาก่อน” หมายความว่า เกิดมาก่อน มีประสบการณ์มากกว่า

๔. จำนวนเปรียบเทียบทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายลึกซึ้ง เข้าใจเรื่องได้แจ่มชัดขึ้น เพราะมักจะนำความเป็นจริง เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่รู้จักกันทั่วไปมาอ้างอิงยกตัวอย่าง เรียกว่า อุปมา

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. เหมือนลูกไก่อยู่ในกำมือ จะบีบก็ตายจะคลายก็รอด
๒. เหมือนหมูแม่ลงเม่ากำลังถลาร้อนเข้าสู่กองไฟอันร้อนแรงที่ไหนจะเหลือรอดกลับไป

๕. การพูดหรือเขียนเพื่อให้ผู้ฟังรับรู้หรือปฏิบัติตาม จะต้องเลือกใช้คำและประโยคให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

ฝึกอ่านและสังเกต

๕.๑ คำสั่ง

ห้ามเดินลัดสนาม

อย่านำอาหารและเครื่องดื่มเข้าห้องสมุด

๕.๒ ขอร้อง

โปรดช่วยกันรักษาความสะอาด

“ครูกรุณาเล่าประวัติของลูกเจี๊ยกให้ฉันฟังได้ไหมคะ”

ดวงแก้วขอร้อง

๕.๓ สอน ตักเตือน และให้ข้อคิด

“การที่ระลึกถึงแม่นั้น นับว่าเป็นจิตที่งดงามก็จริงอยู่ แต่ ถ้าประสงค์จะเอามาฝาก ก็ควรขอเจ้าของเสียก่อน ต่อนี้ไป จะหยิบฉวยข้าวของของผู้อื่น ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของ แล้วจึงค่อยถือเอา”

๕.๔ ขอโทษ

“ฉันขอโทษที่มารบกวนครูค่ะ” มานีพูด

“ฉันขอโทษนะที่แกล้งไม่ไปโดนเธอ ฉันไม่เจตนาเลย เสียใจจริง ๆ” ปิติพูด

๕.๕ ขอบคุณ ขอบใจ

“ฉันกราบขอบพระคุณคุณครูเป็นอย่างยิ่งค่ะ” ดวงแก้วพูด

“ฉันขอบใจเพื่อนทุกคนที่ให้งำล้งใจค่ะ” จันทราพูด

๖. การถาม ต้องเลือกใช้คำและใช้วิธีถามให้ถูกต้อง จึงจะได้คำตอบ ตรงตามที่ต้องการ และการตอบก็ต้องตอบให้ตรงกับที่ผู้ถาม ต้องการรู้

ฝึกอ่านและสังเกต

๖.๑ ใคร

ถาม ใครลักส้ม ลักส้มของใคร ลักส้มไปให้ใคร
(คำถามที่ต้องการคือชื่อคนที่แสดงกิริยา)

ตอบ ลกเจ็กลักส้ม ส้มของอ้วนสุด ลักส้มไปให้มารดา

๖.๒ อะไร

ถาม ลกเจ็กลักอะไร (ต้องการทราบคำนามที่เป็นสิ่งของ)

ตอบ ลกเจ็กลักส้ม

๖.๓ ที่ไหน

ถาม ลกเจ็กลักส้มที่ไหน (ต้องการทราบคำนามที่เป็นสถานที่)

ตอบ ลกเจ็กลักส้มที่บ้านของอ้วนสุด

ถาม ลักส้มไว้ที่ไหน (ต้องการทราบคำนามที่เป็นสถานที่)

ตอบ ลักส้มซ่อนไว้ในแขนเสื้อ

๖.๔ เมื่อไร

ถาม ลกเจ็กลักส้มเมื่อไร (ต้องการทราบเวลา)

ตอบ ลักส้มตั้งแต่ยังเป็นเด็ก

๖.๕ ทำไม

ถาม ไฉนจึงลักส้ม ทำไมจึงลักส้ม ลักส้มทำไม (ต้องการทราบเหตุผล)

ตอบ เพราะเอาสัมไปให้มารดา

เพราะความรักมารดา

เพราะความกตัญญู

เพราะ.....

๖.๖ อย่างไร

ถาม ลักอย่างไร (ต้องการทราบวิธีการ)

ตอบ ลักโดยเอาซ่อนไว้ในแขนเสื้อ

บทที่ ๑๐

สังข์ศิลป์ชัย

มานี้มาถึงโรงเรียนแต่เช้า เห็นนิพัทธ์เพื่อนนักเรียนชายนั่งหน้าเสาอยู่ที่โต๊ะในห้องเรียนเพียงคนเดียว มานี้รู้สึกเห็นใจเขามาก เพราะพ่อกับแม่ของนิพัทธ์หย่าร้างแยกกันอยู่หลายเดือนแล้ว นิพัทธ์อยู่กับแม่ ส่วนน้องสาวของเขาต้องไปอยู่กับพ่อที่ต่างจังหวัด ตั้งแต่พ่อกับแม่แยกกันนิพัทธ์ก็เหงาหงอย เรียนหนังสือเลวลง ครูประจำชั้นและเพื่อน ๆ คอยปลอบใจอยู่เสมอ

มานี้เปิดกระเป๋าหนังสือหยิบหนังสือเล่มเล็ก ๆ ออกมาเล่มหนึ่ง แล้วเดินไปหานิพัทธ์

“กินข้าวเช้าหรือยังจะนิพัทธ์”

นิพัทธ์หันมาพยักหน้า “กินแล้วจะ ขอบใจมานี้มาก”

“ตอนนี้ยังเข้าอยู่ อีกนานกว่าโรงเรียนจะเข้า เธอลองอ่านหนังสือเล่มนี้ดูไหมจะนิพัทธ์ รับรองว่าสนุกจริง ๆ”

“หนังสือเรื่องอะไรจะ” นิพัทธ์เอื้อมมือมารับหนังสือแล้วพลิกดูหน้าปก “อ้อ เรื่องสังข์ศิลป์ชัย ชื่อแปลกดี ขอบใจมาก เธอขอยืมมาจากห้องสมุดใช่ไหม”

“ใช่จะ แต่ยังมีเวลาอีกสองวันจึงจะหมดกำหนด เธออ่านเถอะ” ว่าแล้วมานี้ก็เดินออกไปจากห้อง

นิพัทธ์จึงเปิดหนังสืออ่าน ตอนแรก ๆ จิตใจของเขาไม่เป็นปรกติ จึงไม่รู้สึกละสนุก แต่พออ่านต่อไปก็ลืมความเศร้าหมองเสียสิ้น เรื่องสังข์ศิลป์ชัย มีดังนี้

สังข์ศิลป์ชัยเป็นโอรสท้าวเสนากุฎกับนางปทุม นางปทุมมีพี่สาวหกคน และเป็นมเหสีของท้าวเสนากุฎทุกคน ท้าวเสนากุฎต้องการมีโอรสเป็นรัชทายาท จึงให้มเหสีทั้งเจ็ดและบรรดานางสนมกำนัลบวงสรวงขอลูก นางไกรสรซึ่งเป็นสนมมีลูกก่อน แต่ลูกนั้นเกิดมาเป็นราชสีห์หาเป็นมนุษย์ไม่ มีชื่อว่า สิงหรา มเหสีทั้งเจ็ดมีโอรสเป็นมนุษย์ โอรสของมเหสีองค์ที่หนึ่งชื่อ ศรีสันต์ มีนิสัยเลวทรามมาก ส่วนโอรสของ

นางปทุมมเหสีองค์ที่เจ็ดชื่อ สังข์ศิลป์ชัย ถึงแม้จะเป็นมนุษย์ แต่มีความ
มหัศจรรย์ต่างจากคนอื่น ๆ คือมีสังข์ ครกกับพระขรรค์เป็นคู่บุญมาด้วย
นางทั้งหกเห็นน้องสาวได้ราชกุมารมีบุญญาธิการผัดกับลูกของตนก็คิด
ริษยา จึงตีสินบนโหรให้พยากรณ์ว่าสังข์ศิลป์ชัยกับสิงหราเป็น
กาลกิณี ให้ขับออกไปเสียจากเมืองทั้งแม่และลูก ท้าวเสนากฎถูกแรงยุ
ก็เชื่อ จึงขับไล่นางทั้งสองไปพร้อมกับโอรส นางปทุมและนางไกรสร
จึงพาโอรสซัดเซพเนจรไปตามยถากรรม สังข์ศิลป์ชัยเป็นผู้มี
บุญญาธิการ พระอินทร์จึงลงมาเนรมิตเมืองที่มั่งคั่งสวยงามให้อยู่

ตั้งแต่ท้าวเสนากุญยังไม่มืมหะสี มีน้องสาวอยู่คนหนึ่งชื่อนางเกสร
 สุมณฑา ถูกพระยาอภัยลักพาตัวไปเป็นมเหสี ท้าวเสนากุญโกรธมาก
 เก็บความกั้งแค้นไว้ในอก พอโอรสทั้งหกเจริญวัยขึ้น จึงให้ออกติดตาม
 หานางเกสรสุมณฑา กุมารทั้งหกมาพบสังข์ศิลป์ชัยกับสิงหราช จึงลง
 ให้ไปช่วยพวกตนตามหาอา สังข์ศิลป์ชัยกับสิงหราชจึงลามารดาทั้งสอง
 ไปกับกุมารทั้งหก การเดินทางไปเมืองอภัยมีความลำบากมากเพราะ
 เต็มไปด้วยอันตราย กุมารทั้งหกกลัวอันตรายไม่กล้าไป สังข์ศิลป์ชัย
 จึงไปคนเดียว ให้กุมารทั้งหกคอยอยู่ที่ฝั่งทะเลโดยให้สิงหราชอยู่เป็นเพื่อน
 สังข์ศิลป์ชัยดั้นด้นผจญภัยติดตามไปจนได้นางเกสรสุมณฑาและธิดา
 กลับมาที่ฝั่งทะเล กุมารทั้งหกริษยาสังข์ศิลป์ชัยคิดจะฆ่าเสีย วันหนึ่ง
 สิงหราชออกไปหาอาหาร ศรีสันทจึงออกอุบายลวงฆ่าสังข์ศิลป์ชัย
 คำกลอนตอนนี้มีว่า

เมื่อนั้น
พาเที่ยวเลี้ยวเลียบเวียนวง
หยิบศิลามาทิ้งลงไปดู
ชะโงกตามลงไปใจทึกทิก
จึงร้องเรียกพระสังข์ศิลป์ชัย
ว่าพลางพรั่งพร้อมเข้าล้อมตัว
ทำซีไว้ซีไว้ด้วยเล่ห์กล
ตรงมือนั้นแน่นแลแววแวว
ต่างเข้ายืนเคียงเคียงเขม้น
จึงผลักพระสังข์ศิลป์ชัย

ศรีสันท์ครั้นเห็นพระสังข์หลง
พบเหวตั้งประสงคฺ์จำนนึก
เอียงหูคอยฟังไม่ดังกึก
แลลึกเป็นหมอกมืดมัว
มาคุเหวใหญ่มิใช่ชั่ว
อย่ากลัวเลยพื่ออยู่นี้แล้ว
ลางคนหลอกลวงว่าดวงแก้ว
เห็นแล้วหรือยังถอยหลังไย
ครั้นเห็นวงงลงหลงไหล
ตกลงลงไปไหน

แล้วกุมารทั้งหกคนจึงพานางเกสรสุมณฑาและธิดาไปเฝ้าท้าว
 เสนาภุญ และทูลว่าพวกตนทั้งหกคนเป็นผู้ไปพาามาได้ ท้าวเสนาภุญ
 ชื่นชมยินดีมาก แต่นางเกสรสุมณฑาทูลคัดค้านว่า

เมื่อئั้น

เออช่างกระไรไม่โลเลียง
 น้องจะขอลาหนีความหลัง
 ที่ชื่อนางปทุมনারี
 พระพี่รู้จักนางบ้างหรือไม่
 อันลูกนางปทุมแจ่มจันทร์
 อีกเจ้าสิงหราลูกไกรสร
 บอกว่าบิดาบัญชาใช้
 เจ้าชักรวงศ์พงศ์พันธุ์ให้รู้จัก
 อันโอรสหมดแล้วหรือยังมี

ฟังเอยฟังความ
 อันปทุมนั้นเมียของพี่ยา
 ลูกคลอดผิดคนทั้งแผ่นดิน
 อัจฉริยะไกรสรทาสีนั่น
 โหรเฒ่าเชื่อว่าอุบาทว์เมือง
 อ้อ อ้ายลูกอ๊ปปทุมมา
 แล้วถามโอรสเล่าตามเค้าเงื่อน
 พ่อหลับตาว่าเจ้าเฝ้าชมเชย

นางเกสรสุมณฑาก็กุลเถียง
 เมื่อความจริงแท้เที่ยงอยู่เช่นนี้
 แต่ข้ายังไปอยู่ด้วยยักษ์
 กับไกรสรเทวีทั้งสองนั้น
 เขาว่าอรไทอยู่ไพรสณฑ์
 นามนั้นชื่อว่าสังขศิลป์ชัย
 ทั้งสองทรงฤทธิ์รอนจะหาไหน
 ให้ไปรับเข้ามาธานี
 จึงแจ้งว่าหลานรักทั้งสองศรี
 พระพี่จงรำลึกตรีกตรา

เะงามจะจริงเหมือนเจ้าว่า
 อยู่ด้วยกันมาจนมีครรภ์
 มือถือสังขศิลป์แลพระขรรค์
 ลูกมันชั่วจริงเป็นสิงหรา
 พี่แค้นเคืองขับไล่ไปเสียป่า
 มันไปรับขนิษฐาไม่รู้เลย
 จริงเหมือนอาว้าหรือลูกเอ๋ย
 ไม่บอกให้รู้เลยแต่เดิมที

ศรีสันท์ก็เถียงว่าไม่เป็นความจริง นางเกสรสุมณฑาค้านเคืองมากจึงจะพาธิดาหนีไปอยู่กับนางปทุมและนางไกรสร ท้าวเสนากุญจึงต้องพาไปเพื่อพิสูจน์ความจริงด้วย

กล่าวถึงสังข์ศิลป์ชัย เมื่อตกลงไปในเหวแล้ว สิงหราชกลับจากหาอาหารมาไม่พบก็เที่ยวตามหา เมื่อไม่พบจึงกลับไปยังบ้านเมือง และเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้มารดาทั้งสองคนฟัง นางปทุมและนางไกรสรเสียใจมากถึงแก่สิ้นสติสมประดี พอฟื้นขึ้นมาเห็นสังข์ศรีและพระขรรค์ยังอยู่ จึงคิดว่าสังข์ศิลป์ชัยคงไม่เป็นอันตราย เหตุการณ์ก็เป็นไปตามที่ทั้งสองนางคาดคิดไว้ พระอินทร์ลงมาช่วยสังข์ศิลป์ชัยขึ้นมาจากเหวและพาไปส่งถึงเมือง มารดาทั้งสองคนพอทราบเรื่องราวต่าง ๆ จากสังข์ศิลป์ชัยจึงเตือนลูกทั้งสองให้ระมัดระวังอันตรายจากกุมารทั้งหกคน

เมื่อวันที่ท้าวเสนากุญกับนางเกสรสุมณฑาและธิดาออกมาตามหาที่อยู่ของนางปทุมนั้น สังข์ศิลป์ชัยก็ชวนสิงหราชามารดาทั้งสองคนออกไปเที่ยวป่า ในที่สุดก็ได้พบกับนางเกสรสุมณฑาและท้าวเสนากุญเมื่อพบกับลูกรู้จักกัน ทุกคนก็มีความยินดีเป็นอันมาก ท้าวเสนากุญทราบความจริงทั้งหมดแล้ว จึงขอให้สังข์ศิลป์ชัยและสิงหราชพาไปรับนางปทุมและนางไกรสรกลับบ้านเมือง แต่สังข์ศิลป์ชัยและสิงหราชไม่แน่ใจว่ามารดาหายไกรธพระบิดาแล้ว จึงกลับไปดูลาดเลาก่อน โดยให้ท้าวเสนากุญกับนางเกสรสุมณฑาพร้อมทั้งธิดารออยู่นอกเมืองก่อน สังข์ศิลป์ชัยกับสิงหราชกลับไปหามารดาทั้งสองคนแล้วพยายามวิงวอน ดังคำกลอนกล่าวว่า

“ถ้าแม่นพระพ้อม้างอน	มารดรจะดีด้วยหรือไม่
จะมีนตึงซึ่งโกรธกันทำไม	ลูกยาจะใคร่ให้คิดกัน
ไม่คิดสงสารข้ากำพร้าพ่อ	มีแต่หัวร่อเย้ยหยัน
ลูกทุกซรีนอนนอนละเมอไม่เว้นวัน	เห็นจะอาสัจเสียเที่ยงแท้
นิจจาเอ๋ยแต่กำเริบเกิดมา	มิได้เห็นบิดาว่าหนุ่มแก่
ลูกไม่แกล้งว่าสาระแน	พระแม่ทั้งสองจงตรองดู”

นางปทุมกับนางไกรสรโกรธเคืองเป็นอันมาก ยืนยันว่าเป็น
ตายร้ายดีอย่างไรก็จะไม่ขอคืนดีกับท้าวเสนากุฎอย่างแน่นอน สังขศิลป์ชัย
กับสิงหราชณปัญญามิรู้ที่จะทำอะไรจึงใช้วิธีสุดท้าย

ว่าพลางทางชักพระขรรค์แก้ว จะเชือดคอเสียแล้วให้ลับชื่อ
สิงหราชว่าเชือกที่ผูกมือ จะป็นขึ้นบนชื่อผูกคอตาย

ทั้งสองนางตกใจ

ว่าพลางนางยุตพระขรรค์ไว้ สังขศิลป์ชัยทำว่าอย่าจู้จี้
นางกลัวลูกตายวายชีวี จึงว่าแม่จะคิดด้วยบิดา

สังขศิลป์ชัยกับสิงหราชใจ รีบกลับออกไปเชิญพระบิดาเข้ามาในเมือง
ท้าวเสนากุญจึงอ้อนวอนขอคืนดีกับนางทั้งสอง

อนิจจาเจ้าปทุมของผัวเอ๋ย	มาเชื่อนเฉยผินหลังนั่งนิ่ง
เมื่อตะกี๊พี่แปลกเจ้าจริงจริง	ด้วยงามยิ่งกว่าเก่าเป็นเท่าไร
อันโทษตัวผัวผิดเป็นต้นพัน	เพราะเชื่อคนยุยงหลงไหล
เจ้าจงเงี้ยวคงคอยใจ	อย่าได้ถือโกรธคุมโทษทัณฑ์
บัดนี้ผัวกลับมารับเจ้า	จงคืนเข้านิเวศน์เขตขัณฑ์
อีกคนชั่วตัวร้ายเหล่านั้น	ทั้งเจ็ดชั่วโคตรมันจะบรรลัย

ในที่สุดเหตุการณ์ก็แจ่มใส นางทั้งสองยอมคืนดีด้วย ท้าวเสนากุญ
จึงพานางทั้งสี่คนและโอรสทั้งสองกลับไปยังบ้านเมือง เมื่อไปถึงก็ให้น่า
กุมารทั้งหกคนและมเหสีทั้งหกคนมาสอบสวนจนได้ความจริง ท้าวเสนากุญ
จึงสั่งให้ประหารชีวิตเสีย รวมทั้งโหรผู้รับสินบนด้วย แต่นางปทุมและ
สังขศิลป์ชัยไม่คิดพยาบาทจองเวร จึงขอร้องโทษให้ ทั้งหมดจึงรอดชีวิต
และกลับตัวเป็นคนดี ทุกคนก็อยู่ด้วยกันอย่างเป็นสุขสืบมา

วันนั้นนิพัทธ์เรียนหนังสือด้วยจิตใจที่ผ่องแผ้ว เขาเรียนหนังสือรู้เรื่องดีกว่าทุก ๆ วัน พอว่างเขาก็ครุ่นคิดหาวิธีที่แบบยลจะให้พ่อกับแม่คืนดีกัน น้องสาวของเขาที่ไปอยู่กับพ่อเขียนจดหมายมาแล้วให้เขาฟังว่า พ่อยังคิดถึงแม่อยู่เสมอและยังไม่คิดจะแต่งงานใหม่ นิพัทธ์เองก็สังเกตเห็นว่าแม่ก็ยังรักอาลัยและคิดถึงพ่ออยู่เช่นกัน แต่ต่างคนต่างมีทิว

พ่อเลิกเรียนนิพัทธ์เอาหนังสือไปคืนให้มานี้ “ขอบใจมากนะจะมานี้ เรื่องสังข์ศิลป์ชัยสนุกมาก” มานี้ยิ้ม “สนุกมากหรือจะ”

“จะ แล้วฉันขอบใจมานี้เป็นพิเศษอีกด้วยที่ทำให้ฉันได้ความคิดอะไรดี ๆ หลายอย่าง ก่อนนี้ฉันคิดอะไรไม่ออกเลย รู้สึกอัดอั้นตันใจไปเสียทุกอย่าง ได้แต่กลุ้มอกกลุ้มใจอยู่คนเดียว”

“ฉันดีใจที่เธอได้ความคิด หวังว่าเธอคงแก้ปัญหาได้นะจะนิพัทธ์ฉันเอาใจช่วย ขอให้เธอทำได้สำเร็จ”

แบบฝึก

๑. คำบางคำมีความหมายอย่างเดียวกัน บางคำมีความหมายใกล้เคียงกัน ต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องตามความหมาย เหมาะกับกาลเทศะและบุคคล

ฝึกอ่านและสังเกต

ตาย - ถึงแก่กรรม มรณภาพ อาสัญ สวรรคต ฯลฯ

กิน - รับประทาน ฉันท เสวย

พูดไม่จริง - พูดปด พูดเท็จ พูดหลอกลวง โกหก

- ทาย - เคา คาคะเน ทำนาย พยากรณ์
 โกรธ - ชัดเคื่อง โมโห เคียดแค้น
 เลว - ชั่ว ตำซ้ำ ไม่ดี ทราม อุบาว์

๒. คำบางคำที่นำมาใช้ในบทร้อยกรอง บางครั้งต้องการให้เสียงไพเราะ
 มีเสียงสัมผัส มีพยางค์ครบตามบังคับ อาจแปลความหมายหรือไม่
 แปลก็ได้

ฝึกอ่านและสังเกต

- ยา - ใช้ต่อท้ายคำในคำราชาศัพท์ เช่นพระเจ้าลูกยาเธอ ...
 พระเจ้าน้องยาเธอ ... หมายถึง เจ้านายที่เป็นชาย
 - มักใช้ต่อท้ายในคำประพันธ์ว่า พี่ยา น้องยา ลูกยา ทำให้ฟัง
 ไพเราะ เช่น

จะมีนตึงขี้งโกรธกันทำไม ลูกยาจะใคร่ให้ดีกัน

- อา - ปกติหมายถึงน้องของพ่อ แต่เมื่อใช้ต่อท้ายคำในคำประพันธ์
 อาจไม่ต้องแปลความหมาย เช่น

ดีแล้วแก้วแม่อา

นา - เสียรู้เร่งดำรง	ความสัตย์ ไฉนา
นอ - ขุนศึกจอมทแกล้ว	ประเทศ ไทยนอ
แล - ล้วนแต่สุจริตไฟ	บุลย์เลิศ เหลือแล
แฮ - ทัพอะแซห่วนก็	มารอน รานแฮ
เอย - อายุท่านจอมเดช	แม่ทัพ พม่าเอย

๓. การใช้คำพ้องเสียงต้องพิจารณาเลือกความหมายให้ตรงกับเรื่องราวที่ต้องการ

ฝึกอ่านและสังเกต

- นาค - หมายถึงสัตว์ในนิยาย เป็นงู มีหงอน
- นาก - สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่ง เทียบหาปลากินในน้ำ
- ต้นโพธิ์ - ต้นไม้ที่พระพุทธเจ้าได้ประทับภายใต้แล้วได้ตรัสรู้
- ต้นโพ - ต้นไม้ชนิดหนึ่ง มีลักษณะเดียวกับต้นโพธิ์
- ขัณฑ์ - เขตแดน
- ขรรค์ - มีด

๔. การใช้คำซ้ำ บางครั้งไม่ใช่บ่อยมาก แต่เขียนคำนั้นซ้ำอีก

ฝึกอ่านและสังเกต

๔.๑ ในร้อยกรองไม่ใช่บ่อยมาก

เมื่อตะก็พี่แปลกเจ้าจริงจริง

ตรงมือนั้นแน่นแลแววแวว

ชะงอกตามลงไปใจทึกทึก

๔.๒ นานา เป็นคำเดียวกัน จะใช้บ่อยมากไม่ได้ เช่น

ต่าง ๆ นานา ต้นไม้ นานาพันธุ์ ฯลฯ

๔.๓ การเขียนคำซ้ำเพื่อเน้นความรู้สึก ไม่ต้องใช้ไ้มยมก

ใช้ไ้มยมก

ไม่ใช้ไ้มยมก

- ใจเต้นตึก ๆ (อ่านติดกัน) - ใจเต้นตึก... ตึก
- เจ้านิลเดินดั่งกုပ်กับ ๆ - เจ้านิลเดินดั่ง... กုပ်กับ... กုပ်กับ
- เสียงน้ำตกดังซ่า ๆ - เสียงน้ำตกดังซ่า... ซ่า

๕. การผูกประโยคให้ได้ความชัดเจน ต้องใช้คำมาต่อโยงคำหรือกลุ่มคำให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ทำให้รู้ว่าคำที่ตามมาข้างหลังนั้นเกี่ยวข้องกับคำข้างหน้า คำชนิดนี้เรียกว่า คำต่อหรือคำบุพบท

ฝึกอ่านและสังเกต

๕.๑ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำกับคำ

วีระอยู่กับลุง

เขาให้เงินแก่ลูก

- ฉันรักมานี่ เขาดีต่อฉัน

ฉันถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ

๕.๒ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำและกลุ่มคำในประโยค

โอรสของมเหสีองค์ที่หนึ่ง

นิพัทธ์ลื้มความเศร้าหมองตั้งแต่อ่านเรื่องสังข์ศิลป์ชัย

นางปทุมและนางไกรสรเสียใจมากถึงแก่สิ้นสติสมประดี

ขุนดาบผู้เกรียงไกรแห่งลุ่มน้ำน่าน

หนังสืออ่านนอกเวลา

หนังสือส่วนนี้เป็นส่วนที่ให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียน นักเรียนจะใช้เวลาว่างตอนใดอ่านก็ได้ จะอ่านจบในคราวเดียวหรืออ่านหลายครั้งจึงจบก็ได้ เมื่ออ่านจบแล้วให้ทำกิจกรรมท้ายเรื่องด้วย

การให้นักเรียนอ่านหนังสือนอกเวลานี้ก็เพื่อให้ได้อ่านเรื่องที่สนุกสนานเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน นักเรียนจะได้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าเดิม และฝึกฝนตนเองให้สนใจอ่านหนังสืออยู่เสมอ แม้เมื่อการศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนเสร็จสิ้นไปแล้วก็จะได้มีนิสัยรักการอ่านติดตัวอยู่ เพราะการอ่านทำให้มีความรู้ ความคิด มีความเฉลียวฉลาดทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้ตนเองมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ นักเรียนจึงต้องฝึกฝนตนเองให้รักการอ่านจนติดเป็นนิสัย

บทละครพูดคำกลอน

เรื่อง

พระร่วง

องก์ที่ ๒ ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒

บทนำเรื่อง

บทละครพูดคำกลอนเรื่องพระร่วงนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นใหม่เพื่อให้สมาชิกเสือป่าและผู้ที่ไม่เคยฝึกหัดรำละครแบบเก่าเล่นได้ เพราะบทพระราชนิพนธ์ที่เคยทรงไว้ก่อนนั้น เป็นบทสำหรับการเล่นละครรำแบบเก่า

บทละครพูดเรื่องพระร่วงนี้เป็นบทพระราชนิพนธ์ที่กล่าวถึงความเฉลียวฉลาดและความสามารถของพระร่วงพ่อเมือง เมืองละโว้ (เมืองลพบุรีในปัจจุบัน) จนภายหลังได้เป็นกษัตริย์ครองกรุงสุโขทัย และมีกษัตริย์สืบพระวงศ์เป็นลำดับมาจนเปลี่ยนราชธานีเป็นอยุธยา และรัตนโกสินทร์อยู่ทุกวันนี้

เพื่อให้นักเรียนอ่านบทละครพูดคำกลอนเรื่องพระร่วงเข้าใจได้ชัดเจน นักเรียนควรได้ทราบความเป็นมาของเรื่องพระร่วงตามตำนานและการสันนิษฐานทางโบราณคดีด้วยดังนี้

เมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๗๘๐ แผ่นดินที่เป็นประเทศไทย
ปัจจุบันนี้นั้น ตอนใต้เป็นอาณาเขตของขอม เมืองละโว้เป็นเมืองส่วย
ขึ้นต่อประเทศขอม ในเมืองละโว้มีทะเลสาบแห่งหนึ่ง น้ำจืดใสบริสุทธิ์
พวกพราหมณ์ขนานนามว่าทะเลชุบศร ตามลัทธิในศาสนาพราหมณ์
ถือกันว่า เมื่อพระนารายณ์อวตารลงมาเป็นพระรามนั้น หากจะแผลงศร
ผลาญศัตรูเมื่อใด จะชุบคมพระแสงศรในห้วงน้ำที่ใกล้เสียก่อนแล้วจึง
แผลง บรรดาห้วงน้ำที่พระรามได้ชุบพระแสงศรต่อมาจึงเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์
ทุก ๆ แห่ง และทะเลชุบศรแห่งนี้เป็นแห่งหนึ่งที่ว่ากันว่า เป็นห้วงน้ำอันศักดิ์สิทธิ์
เมื่อน้ำในห้วงน้ำเหล่านี้ถือว่าศักดิ์สิทธิ์เป็นสิริมงคลดังกล่าว พระเจ้า
แผ่นดินขอมจึงได้ทรงกำหนดให้พ่อเมืองละโว้ตักน้ำทะเลชุบศรส่งไปยัง
พระนครธม นครหลวงราชธานีของประเทศขอม เพื่อใช้ในราชพิธี
สำคัญต่าง ๆ โดยมีพระราชกำหนดบังคับไว้ให้ส่งน้ำมาถวาย ๓ ปี
ต่อ ๑ ครั้ง ถ้าไม่ส่งก็แสดงว่าไม่ยอมอ่อนน้อมต่อพระราชอำนาจ จะต้อง
ทำการปราบปรามและเอาโทษฐานกบฏ

หมายเหตุ

เสือป่า หมายถึงผู้ช่วยพลรบ ซึ่งฝึกหัดการสอดแนมเพื่อช่วยเหลือ
กองทหาร รัชกาลที่ ๖ เป็นผู้ทรงจัดตั้งกองเสือป่าขึ้น

ความโดยย่อ องค์ที่หนึ่ง

เมื่อพระร่วงได้ครองเมืองละโว้เป็นพ่อเมืองสืบต่อกับบิดาแล้ว
ในระยะนั้นเป็นปีที่ดินฟ้าอากาศแห้งแล้ง พืชพรรณธัญญาหารฝืดเคือง

ชาวเมืองละโว้ได้รับความเดือดร้อนมาก บังเอิญประจวบกับปีนั้นเป็นปีครบกำหนดต้องส่งส่วยน้ำให้แก่ขอม พระร่วงจึงมีความวิตกกังวลมาก ในขณะที่พระร่วงกำลังนั่งคิดรำพึงอยู่นั้น หลวงเมืองได้เข้ามาบอกข่าวว่า นักคຸ້ມมาทวงส่วยน้ำแล้ว พระร่วงจึงสั่งให้จัดการต้อนรับเลี้ยงดูนักคຸ້ມ นายทหารขอมและไพร่พลอย่างเต็มที่ แม้นักคຸ້ມจะตัดทอนไม่ให้เลี้ยง เพราะเห็นว่าบ้านเมืองแห้งแล้ง พระร่วงไม่ยินยอม บอกกับนักคຸ້ມว่า “เป็นธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ” หลังจากนั้นพระร่วงได้เจรจาเรื่องส่งส่วยน้ำ ในขั้นต้นของดส่งน้ำในปีนั้น นักคຸ້ມไม่ตกลง พระร่วงจึงขอร้องให้ทหารขอมขนน้ำไปเองโดยที่ชาวไทยไม่ต้องขนไปให้อย่างเคย นักคຸ້ມพูดจาบ่ายเบี่ยงโดยอ้างว่าคุมพลมาเพียง ๑๐ เล่มเกวียน แต่น้ำที่เมืองละโว้จะส่งไปนั้นมีจำนวนถึง ๒๐ เล่มเกวียน พระร่วงตอรองขอให้ขนไปให้โดยจะพยายามบรรจุน้ำจำนวน ๒๐ เล่มเกวียนเต็มอัตรา ให้พอใน ๑๐ เล่มเกวียน นักคຸ້ມประมาทว่า พระร่วงคงทำไม่ได้ จึงยอมรับขนไปให้ พระร่วงจึงได้ประชุมพวกรบการเมืองเพื่อบอกอุบายให้ทราบ และให้จัดคนเป็นหมู่เป็นพวกเข้าป่าตัดไม้ไผ่ให้ได้จำนวนมาก นำมาสานเป็นรูปชะลอมขนาดกระบุงตาถี่เหมือนกระจาด แล้วเอาชันยา เรียกว่ากะละออม ภาชนะใหม่นี้ใช้ใส่น้ำแทนตุ่ม ถึงจะวางซ้อนกันเป็นจำนวนมากก็ไม่แตก และสามารถขนน้ำตามต้องการลงใน ๑๐ เล่มเกวียน พระร่วงคิดว่านักคຸ້มคงไม่เสียเวลา และจะต้องยอมขนไปแน่นอน

คำแนะนำในการอ่าน

๑. อ่านในใจตั้งแต่ต้นจนจบครั้งหนึ่งก่อน เพื่อจับใจความและสังเกตคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจความหมาย
๒. นำคำศัพท์มาศึกษาเพื่อหาคำอ่านและความหมาย โดยดูจากคำอธิบายท้ายบท หรือจากพจนานุกรม
๓. อ่านในใจอีกครั้งหนึ่งเพื่อจับใจความ หากอ่านไม่จบในคราวเดียว ให้แบ่งอ่านเป็นตอน ๆ พยายามอ่านและจับใจความให้ได้เร็วขึ้นตามลำดับ
๔. ชวนเพื่อน ๆ อ่านโดยสมมติเป็นตัวละครในเรื่องเหมือนแสดงละคร อ่านแบบร้อยแก้ว และอ่านทำนองเสนาะ
๕. ควรหาหนังสืออ่านกวีนิพนธ์ เรื่อง พระร่วง พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖ ของกระทรวงศึกษาธิการ อ่านเพื่อจะได้ทราบเรื่องละเอียด แล้วนักเรียนจะได้รับ ความสนุกสนานมาก

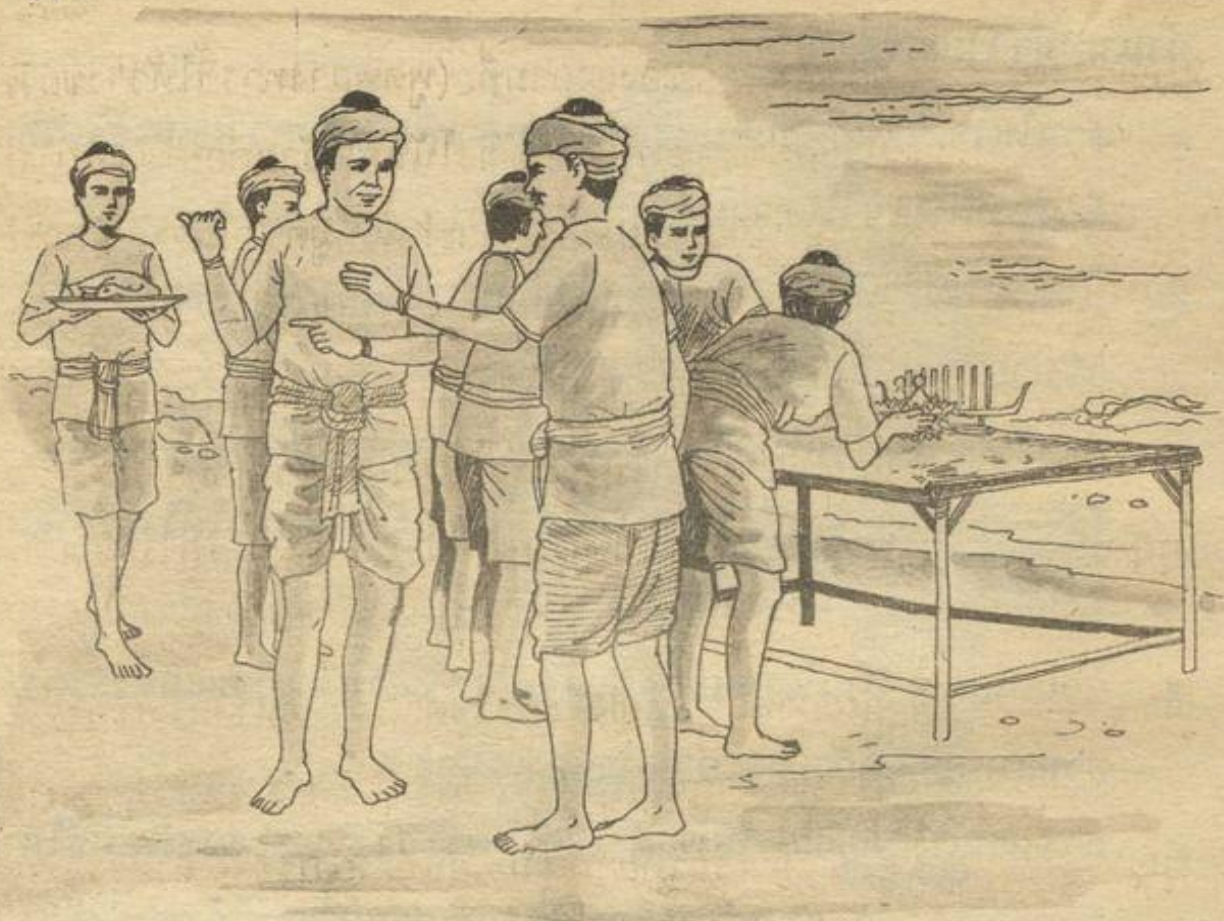
องก์ที่ ๒

ตอนที่ ๑

จาก

ริมฝั่งทะเลชুবศร มีแคร่อันหนึ่งสำหรับตั้งเครื่องสังเวทเวทดา; มีเสื่อลาดบนแคร่เสร็จแล้ว.

(เมื่อเปิดม่าน, นายมีกำลังกำกับไพร่ให้จัดที่แคร่)

มี เฮ้ย! ไว ๆ เข้าเถิดพวกเราทั้งหลาย, ประเดี๋ยวเจ้านาย
ก็จะเสด็จมา; อย่าชักช้า ปูเสื่อเข้าสิ.

ไพร่คน ๑ ปูแล้ว.

มี นี่นายบุญยังไม่มาหรือ?

ไพร่ มาโน่นแล้ว

มี เดินช้าราวกับเป็นขุนนางผู้ใหญ่! (ตะโกน) บุญ! ไว ๆ,
จวนเวลาแล้ว.

(นายบุญออก, นำไพร่ผู้ยกหัวหมุ, เป็ด, ไก่, และ
บายศรี.)

- บุญ อย่าช้า, วางของลงตามที. (พูดพลางทางชี้ให้วางของ)
 บายศรีตั้งตรงกลาง. ข้างโน้นสิ, อ้ายถ่อย! เขยิบไป
 ข้างขวาอีกหน่อย-เออ! ดีละ! หัวหมูตรงนั้น-นั่นแหละ!
 เปิดไก่อเคียง บายศรี- ราวรูปเทียนวางตรงหน้า
 บายศรี- ดีละ, พวกสุไปนั่งพักเสียก่อนเถอะ
- มี นี่แน่พ่อบุญทำไมจึงมาล่าช้า; จนจวนเวลาแล้ว.
- บุญ พวกผู้หญิงเขาเย็บบายศรีพื้งจะแล้ว; ฎไปเร่งเร้า
 เขาก็ดำให้.
- มี สู้ได้อย่างไร, หญิงจึงพอใจล่าช้า; จนชั้นเมียของตน
 ก็ไม่เว้นล่าตน.
- บุญ สูอย่าเข้าเสียให้ยากเลย; วันนี้ไม่โกรธใคร, เพราะฎ
 ปลื้มใจเต็มประดา, ที่เห็นพ่อเจ้าหน้าตาชื่นมื่น; ตั้งแต่
 ตื่นก็ยิ้มแฉ่งราวกับแสงอรุณ.
- มี จริงอยู่เมื่อเจ้าขุนมูลนายท่านสบายใจ, เราผู้เป็นไพร่
 ก็พลอยสบาย.
- บุญ ช้านานมาแล้วไม่ได้เห็นพ่อเจ้าเบิกบานปานเวลานี้
 ท่านกำชับสั่งว่าการพิธีให้จัดเต็มที่ เช่นแต่ก่อนกาล;
 หมู เปิด ไก่ สุราบาน, ท่านกำชับว่าอย่าให้ขาดแคลน.
 เวลานี้หรือก็แค้นแค้นเต็มประดา, ฎต้องเที่ยววิ่งหา
 เสียเจียนจะตาย.

มี

จริงสิ! พวกขอมผู้เป็นนายมานั่งกินนอนกิน, จนหมู
เปิดไถ่แทบจะหมดสิ้นเมืองละโว้. มันกินจุ อักโข-

บุญ

ราวกับผีทะเล! ไม่ว่าอะไรกินได้ทั้งเพ, ส่งเข้าไปให้
ก็ไม่เหลือหลอ; เลี้ยงเท่าไรมันก็ไม่พอ, ขอเติมอีก
รำไป. ครั้นจะไม่จัดหาให้, มันอดอยาก, ก็จะลากเอา
ลูกเต้าของเราไปหักคอกินเสียเท่านั้น, เพราะมันคล้าย
อสุระยักษ์มากกว่าคนเรา!

มี

เออก็เครื่องสังเวทเหล่านี้เอามารอดได้อย่างไร, ไฉน
ทหารขอมไม่ยื้อแย่งเสียกลางทาง.

บุญ

(หัวเราะ) ฎต้องใช้อุบายอำพรางหลอกมัน, ว่าของ
เหล่านั้นฎจะเอาไปให้นักคุ้ม; พวกทหารขอมที่กลุ้มรุม
กำลังจะยื้อเครื่องสังเวท, ก็เลยต่างคนต่างหลีกเลียงไป.

มี

เจ้าประคุณขอให้พ่อเจ้าไทยได้สมความปรารถนา,
จะได้รอดพ้นจากอ้ายพวกยักษ์ไปที่หนึ่ง.

บุญ

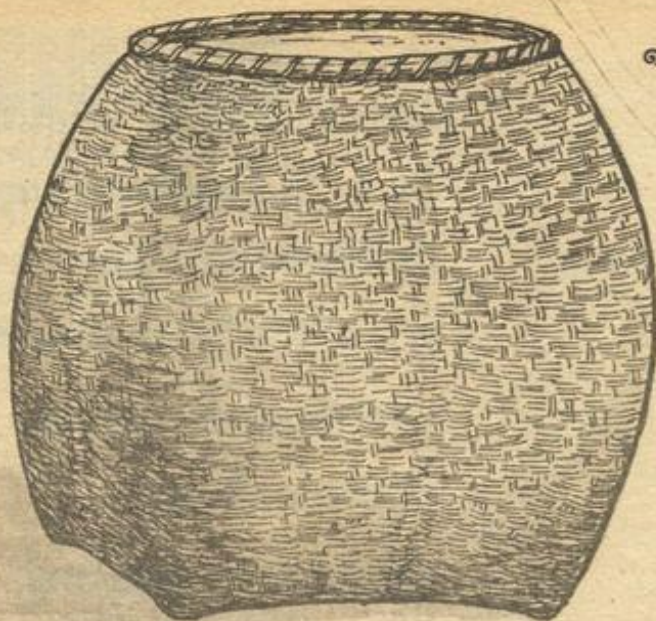
สุอย่าพูดอิงให้มากไป! ฎเข้าใจว่ามีพวกอ้ายขอม
ปลอมตัวตามฎมา; แต่ว่าไม่เป็นไร, ในที่นี้, มันทำไม
เราไม่ได้ดอก, เป็นแต่จะเก็บความไปบอกอ้ายตัวนาย,
ก็อาจจะให้ร้ายแก่ตัวเรา.

มี

ว่าแต่ชะลอมของพ่อเจ้านั้นจะเป็นอันใส่น้ำไม่รั่วหรือ
ฉุนใด?

บุญ

ฎเข้าใจว่าคงใส่อยู, ดูเขาเอาขันยาแน่นหนาดีไม่มีรูรั่ว

ไหล. นึก ๆ ก็น่าประหลาดใจ ที่มีได้มีใครเคยคิดทำ
ของเช่นนี้ขึ้นได้, เคยใช้ก็แต่กะโหลกกะลาสำหรับตักน้ำ
น้อย ๆ, หรือถ้าจะเก็บน้ำไว้ใช้สอยก็ใส่ตุ่มและโอ่ง
ดินเผา. แต่ชะลอมของพ่อเจ้าทั้งเบาทั้งจุน้ำ.

มี

เมื่อทำขึ้นพวกขอมมันว่าอะไร?

บุญ

มันมีใครจะได้เห็นได้หน เพราะพวกเราต่างคนต่าง
แบ่งรับเอาไปลอบทำในเรือนในซาน.

มี

แต่ถึงพวกอ้ายมารจะเห็นก็คงไม่รู้ว่าเป็นของอะไร.

บุญ

จริงอยู่, เพราะเป็นของใหม่ไม่เคยมีมาแต่ก่อนเก่า.

มี

นั่นแน่พ่อเจ้าท่านมาแล้วละ, ประเดี๋ยวคงจะได้ดูกัน.

(หลวงว้างออก)

หลวงว้าง

พ่อเจ้าจะถึง ณ บัดนี้;

การพิธีเตรียมเสร็จหรือไหน?

บุญ

ได้เตรียมเสร็จพร้อมพรังดังสั่งไว้, ไม่บกพร่องสิ่งใด.

หลวงว้าง

เรียบร้อยดี!

(พระร่วงออก, พร้อมด้วยหลวงเมืองและกรรมการ
อื่น ๆ, กับมีพลเมืองหาบกะละออมที่ทำใหม่ตามมาด้วย.)

พระร่วง

วันนี้วันดีเป็นศรีวัน,

พระสุริยันเรืองรองผ่องศรี;

ประกอบฤกษ์งามยามดี,

เห็นที่จะสมจินดา.

ดูก่อนกรรมการน้อยใหญ่,

อีกทวยไทยละไว้ทั่วหน้า,

จงพร้อมกันบำบวงเทวา

ขออานุภาพช่วยด้วยไมตรี.

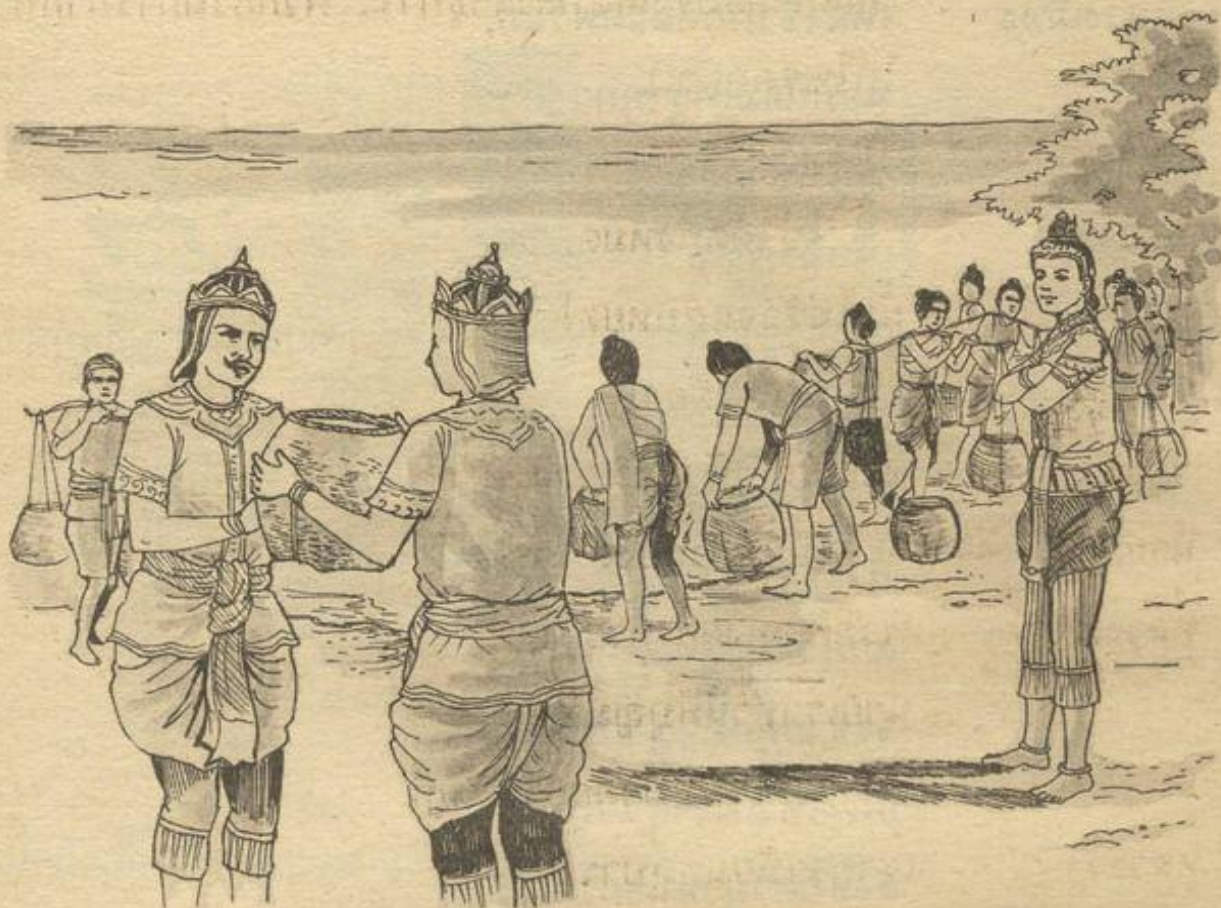
หลวงเมือง

เหล่าข้าภักดีมีจิตพร้อม,
 นอบน้อมเทวาทุกราศี;
 ขอให้ช่วยอวยชัยในวันนี้,
 เพื่อกิจพิธีเสร็จด้วยพลัน.

(พระร่วงขึ้นนั่งบนแคร่และจุดธูปเทียน, และผู้อื่นก็นั่ง
 ประนมมือ.)

พระร่วง

ข้าขอเคารพนบไหว้
 พระไตรสรณะยึดมั่น,
 สามรัตนะคุณอนันต์
 จงช่วยคุ้มกันสรรพภัย,
 อนึ่งไหว้เทवासुरาฤทธิ์,
 สิงสถิตวิมานน้อยใหญ่;
 พระจักรีมีฤทธิ์เกรียงไกร,
 ปรมेश্বরเป็นใหญ่และพรหมา;
 เสือเมืองทรงเมืองเรืองศักดิ์,
 หล้าเมืองอารักษ์เมืองข้า,
 อีกท้าวจตุโลกपालา
 ผู้รักษาสีทศฤทธิรอน.
 ตูข้ามุ่งจิตคิดให้-
 ทวยไทยเป็นสุขสมเอย,
 เป็นไทยได้สมนามกร,

พันร่อน, พันปวงอันตราย
 ตูข้านี้มีความคิด,
 ขอให้สัมฤทธิ์สมหมาย;
 ขอเทพศักดิ์สิทธิ์ฤทธิ์ขจาย
 ให้ข้าทั้งหลายสมคิด.
 ยามเอาชะลอมเหล่านี
 จ้วงดักวาริจงอยู่ติด,
 อย่ารั่วไหลไปแม้แต่สักนิด;
 เทพช่วยประสิทธิ์สมปอง.

(พิณพาทย์บรรเลงเพลงสาธุการ; พวกกรรมการกำกับ
ให้ไพร่ตักน้ำ.)

หลวงเมือง

เป็นอย่างไร?

หลวงนา

ใช้ได้ดีทั้งหมด,
น้ำไม่รั่วจนสักหยด!

หลวงวัง

เต็มทั้งผอง!

นายบุญ

ชะลอมตักน้ำได้?

นายมี

เปี่ยมทั้งกอง!

หลวงเมือง

พวกเราทั้งผองควรยินดี!

นายเราท่านมีบุญมาก,
กล่าวอะไรสมปากอย่างเต็มที่.

หลวงวัง

เราควรนิยมชมบารมี!

หลวงนา

บัดนี้จงให้!

พลเมือง

ชโย, ชัย!

พระร่วง

ดูราประชาชาวละโว้,
บุญมากอีกไซห้าน้อยไม่;
กุศลเกษมเปรมใจ
เห็นชาวไทยบุญมีโชคดีครัน.
ทหารขอมต้องยอมตามกฎ,
ขนน้ำสู่निเวศน์เขตขัณฑ์;

ได้ลั่นวาจาเช่นนั้น,
 ถ้าแม้บิดเบี่ยงกันก็ต้องอาย.
 หลวงเมือง ถ้ามิยอมต้องพร้อมกันบังคับ!
 หลวงวัง ต้องเอายับเอายิบฉิบหาย!
 หลวงนา มันบังอาจประมาทเจ้านาย,
 แม้เสียสัตย์ต้องวายชีวัน!
 พระร่วง มาเถิดอย่าช้า, พากันไป
 ที่ในบุรีรมีขม้น;
 แม้ขอมมิยอมตามคำมัน,
 ก็จะได้เห็นกันในวันนี้! (พากันโห่ร้องเข้าโรง.)

ตอนที่ ๒

ฉาก ลานหน้าคຸ້ມพระร่วง, เมืองละโว้.
 (เสียงชาวละโว้โห่กันมาไกล ๆ; นักคຸ້มออก.)
 นักคຸ້ม เอะ! นี่วันนี้เป็นไฉน
 ชาวไทยส่งเสียงอึงมี?
 สงเกตกิริยาท่าที่
 หมู่นี้ดูกระหยิ่มกันอย่างไร.
 เฮ้ย, ไพร!
 (ทหารขอมคน ๑ ออกมา)
 รีบไปดูนักแก้ว,

เขากลับมาแล้วหรือไหน? (ทหารเข้าโรง.)

ชาวละโว้ดูกระหึ่มอยู่ไซ้,

น่าจะมีอะไรเป็นมั่นคง.

(นักแก้วออกมา.)

นักแก้ว

ข้าเพิ่งกลับมา.

นักคุ่ม

เออ, ว่ากระไร?

นักแก้ว

ข้าได้สืบความตามประสงค์,

ปลอมแปลงตนไปดั่งโจง,

คงได้ความมาอย่างน่ารู้.

นักคุ้ม

นักแก้ว

เออ, จงเล่าเรื่อง.

พ่อเมืองนี้

มีผู้นิยมมากอยู่;

เขาสื่อว่าชื่อดังตราฐ,

อีกกว่าเป็นผู้เรื่องฤทธิ์.

ชาวละโว้จงรักภักดี,

จนกล่าวว่ามิวจาสิทธิ;

จะบัญชาว่าไรได้เป็นนิตย,

คนทำตามจิตทุกเมื่อไป.

บัดนี้เขาคิดสานชะลอม

พรั่งพร้อมมากมายหาน้อยไม่,

เขานำชะลอมนี้ไป

ตักน้ำมาได้ดังจินดา.

เขาจะเอาชะลอมน้ำนั้น ๆ

มาบรรทุกเกี่ยวนพลัน-

นักคุ้ม

อย่าพูดบ้า!

เอาชะลอมตักน้ำผิดตำรา;

นำเรื่องอะไรมาเล่าสู่กัน?

ชาวละโว้ไ้อวดหังการ,

ไฉนท่านเชื่อได้อย่างไรนั้น?

จงตรองดู-

นักแก้ว

ข้ารู้มาเช่นนั้น,
ก็มาเล่าสู่กันเพื่อทราบไว้;
แต่ว่าผู้ใดดูได้รู้เห็น
กล่าวว่า เป็นความจริงไม่สงสัย
ชะลอมของพ่อเมืองที่ทำใหม่
ขังน้ำอยู่ได้เป็นแน่นอน.

นักคุ่ม

เมื่อยังไม่เห็นชัดเจนตา,
ดูข้าสงสัยไม่เชื่อก่อน.

นักแก้ว

ถ้าแม้จริงเหมือนว่า-

นักคุ่ม

อย่าทุกข์ร้อน;
จะยอกรกราบงามสักสามลา!
จะชมข้าด้วยคำอันอ่อนหวาน,
ว่าตัวท่านช่างสืบเป็นนักหนา;
แต่ถ้าไม่จริงเหมือนเล่ามา
จะให้ข้าทำอย่างไร?

นักแก้ว

ตามใจนาย!
ข้าเล่าความให้ตามที่เสาะหา,
ได้ความมากลับเป็นโทษ?

นักคุ่ม

อย่าโกรธง่าย!

นักแก้ว

พระร่วงนี้มีปัญญา, อย่าดูตาย,
ประมาณเขาง่าย ๆ จะเสียที.

นักคุ่ม

ข้าก็เป็นทหารรู้การอยู่,
จะดูถูกศัตรูไม่ควรที่;
แต่จะเอาชะลอมตักวารี
ได้จริงก็มีแต่เทวัญ.
ถึงพระร่วงจะมีฤทธิ์รุกร,
ก็เป็นเพียงมนุษย์เป็นแม่มนั่น,
จะวิเศษปานใด?

นักแก้ว

ไม่ข้าพหลัน
ก็จะได้เห็นกันอย่างแน่ใจ.
(ชี้) โนนแน่พื่อเมืองเรืองยศ
จรจรดมาสู่เรือนใหญ่,
กับพวกพลเมืองชาวไทย
หาบอะไรกันมา? ข้าบอกแล้ว
ว่าเขาเก่ง.

นักคุ่ม

เฟ่ง ๆ ดูของนั้น,
ออกอัสจรรย่นะนักแก้ว.
อะไรหือ?

นักแก้ว

คือชะลอมที่กล่าวแล้ว!
ดูเถิด, หาบเป็นแถว.

นักคุ้ม

พิกุลนั้ก!

ถ้ามีวาริเต็มอยู่ไ้ไร,

เหตุไ้ในดูหาบมิไ้ไรหนั้ก.

จำจะรอขอดูเสียสักพั้ก

ไ้ประจักษ์จริงแท้แกไ้.

(พระร่วงและหลวงเมืองออก, กับมีคนหาบกะละออม
มาด้วย ๒-๓ คน.)

พระร่วง

ดูราเสนานายทหาร,

ขอท่านจงรับน้ำใส

นักคุ้ม

พระร่วง

ซึ่งชาวพาราตักมาให้,
จากทะเลสาบใหญ่ตามตำรา.

อันภาชนะที่ใส่,
คือสิ่งอันใด? แปลกนักหนา.

นี้ชะลอมซึ่งชาวประชา
สานขึ้นใส่ธาราในครานี้,
เพื่อให้เป็นภาชนะเบา,
จะได้เอาบรรทุกเต็มที
ในเกวียนสิบเล่มของเสนี,
ตามมีวาจาสัญญากัน.

นักคุ่ม

ขออุสัถไป.

พระร่วง

ได้สิท่าน!

กรมการ, จงยกชะลอมนั้น
ให้เสนี.

นักคุ่ม

ท่านนี้ฉลาดครัน!

ของนี้อัจฉรย์เหลือใจ! (พิจารณาดูชะลอม.)

นักแก้ว

(พูดกับนักคุ่ม) ชะลอมสานใสน้ำอยู่เต็มแปล้,
แน่นแท้ไม่มีที่รั่วไหล!

นักคุ่ม

(พูดกับนักแก้ว) พ่อเมืองคนนี้นี่กระไร;

ปัญญาไวช่างตริริทำ! (พิจารณาชะลอมต่อไปอีก.)

หลวงเมือง

(พูดกับพระร่วง) ดูเถิดเจ้าข้า, เสนาขอม

ตื่นชะลอมนักหนา, แสนน้ำข้า,

ตามองไม่พอนอายังข้า

เอามือคลำ!

หลวงวัง

น่าขันเป็นพันไป!

พระร่วง

(พูดกับนักคุ่ม) พวกเรารู้จักน้ำมาแล้วนี่

จริงตามวาทีแล้วหรือไม่?

จะบรรทุกเกวียนสิบเล่มไซ้

คงไม่ยากปานใดละคราวนี้.

ว่าอย่างไร? จะให้บรรทุกหรือ?

นักคุ่ม

พิกลหือ! อันชะลอมทั้งหลายนี้,
จะใส่น้ำไปเช่นนี้

จะไม่มีรั่วบ้างหรืออย่างไร?

พระร่วง

ไม่รั่วแน่, ถึงแม้จะซึมบ้าง
ก็ไม่หมดกลางทาง, อย่าสงสัย.

นักคุ่ม

ถ้าฉะนั้นก็จงลองให้
บรรทุกทีในเกวียนพลัน.

พระร่วง

หลวงเมือง, จงจัดขนชะลอม
พรั่งพร้อมบรรทุกในเกวียนนั้น.

นักคุ่ม

นักแก้ว, ไปกำกับจับพลัน.

หลวงเมือง

เชิญมาด้วยกันอย่ารอช้า.
(หลวงเมืองกับนักแก้วเข้าโรง.)

พระร่วง

ตัวเราต้องขอขอบคุณ,
ที่ท่านการุญเราหนักหนา
ด้วยว่าแต่ไหนแต่ไรมา
เคยต้องขนธารวไปส่งเอง.
ครานี้พวกท่านจะขนแทน,
เราแสนยินดี!

นักคุ่ม

ท่านนี้เก่ง
กว่าพ่อเมืองไทยในเมื่อเพรง,
ไม่ยำเียงย่นย่อต่อโพบภัย.

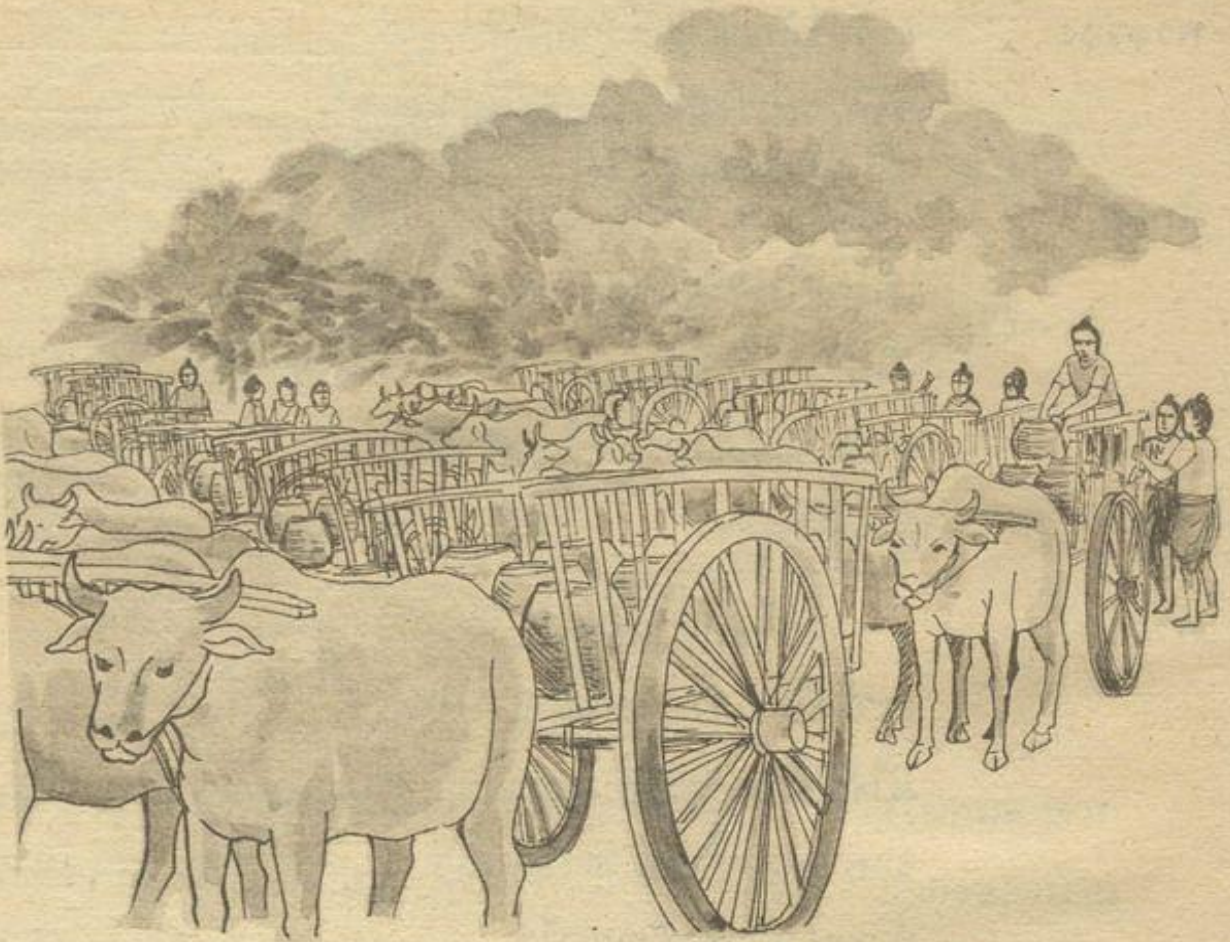
พระร่วง เรามีได้ทำผิดคิดร้าย,
 จะต้องเกรงอันตรายแต่ไหนไหน?

นักคุ้ม อันที่คิดบิดเบี่ยงเลียงวินัย,
 เพื่อจะไม่ส่งส่วยคราวนี้
 เป็นพยานว่าคิดจะแข็งขึ้น
 ฝ่าฝืนอานุภาพพระทรงศิรัษ;
 ฉะนั้นไฉรั-

พระร่วง ฉันใดกล่าวดังนี้?
 เราได้หาวิธีมาตามใจ,
 มิได้มีทานตัดขัดบัญชา.
 จะพาลเลิกสัญญาหรือไฉน?
 ถ้าจะคืนวาจาสัญญาไว้,
 ก็ขอให้รู้ตรง ๆ จงว่ามา
 (หลวงเมืองกับนักแก้วกลับออกมา; หลวงวัง, หลวงนา
 มาด้วย.)

หลวงเมือง อันน้ำบรทุกแล้วพร้อม,
 ทุกชะลอมพร้อมพรั่งเหมือนดังว่า
 พอเต็มสิบเล่มนั้นเทียวหนา. (ถามนักแก้ว)
 ถูกหรือไม่เสนา?

นักแก้ว ถูกเช่นนั้น.

นักคู้ม

(พูดรำพึง) ตัวกูครานี้เสียทีพลาด,
เพราะประมาทพระร่วง, ทรวงแทบลั่น!

เสียใจ, เสียรู้อดสูครัน;
แต่ได้ลั่นวาจาก็จำใจ.

จะคืนคำก็เสียเกียรติยศ,
ผิดพจน์ชาวไทยจะติได้.

(พูดกับพระร่วง) ดูก่อนพระร่วงปญญาไว,
เรารับขนน้ำไปตามสัญญา.

(นักคู้มกับนักแก้วเข้าโรง)

หลวงเมือง พวกขอมครานี้เสียที่เรา!
โกธไม่เบา.

หลวงวัง บ่นกราวราวกับบ้า!

หลวงคลัง "ไพร่ขอมดูชะลอมกันทั่วหน้า,
จนพวคนายโกธามากมาย.

พระร่วง จริงอยู่เช่นว่า, ณ ครานี้;
 เราได้เปรียบเต็มที่สมมุ่งหมาย;
 แต่อย่าประมาทชาติขอมร้าย,
 เจ็บอายคงคิดมาแก้แค้น.

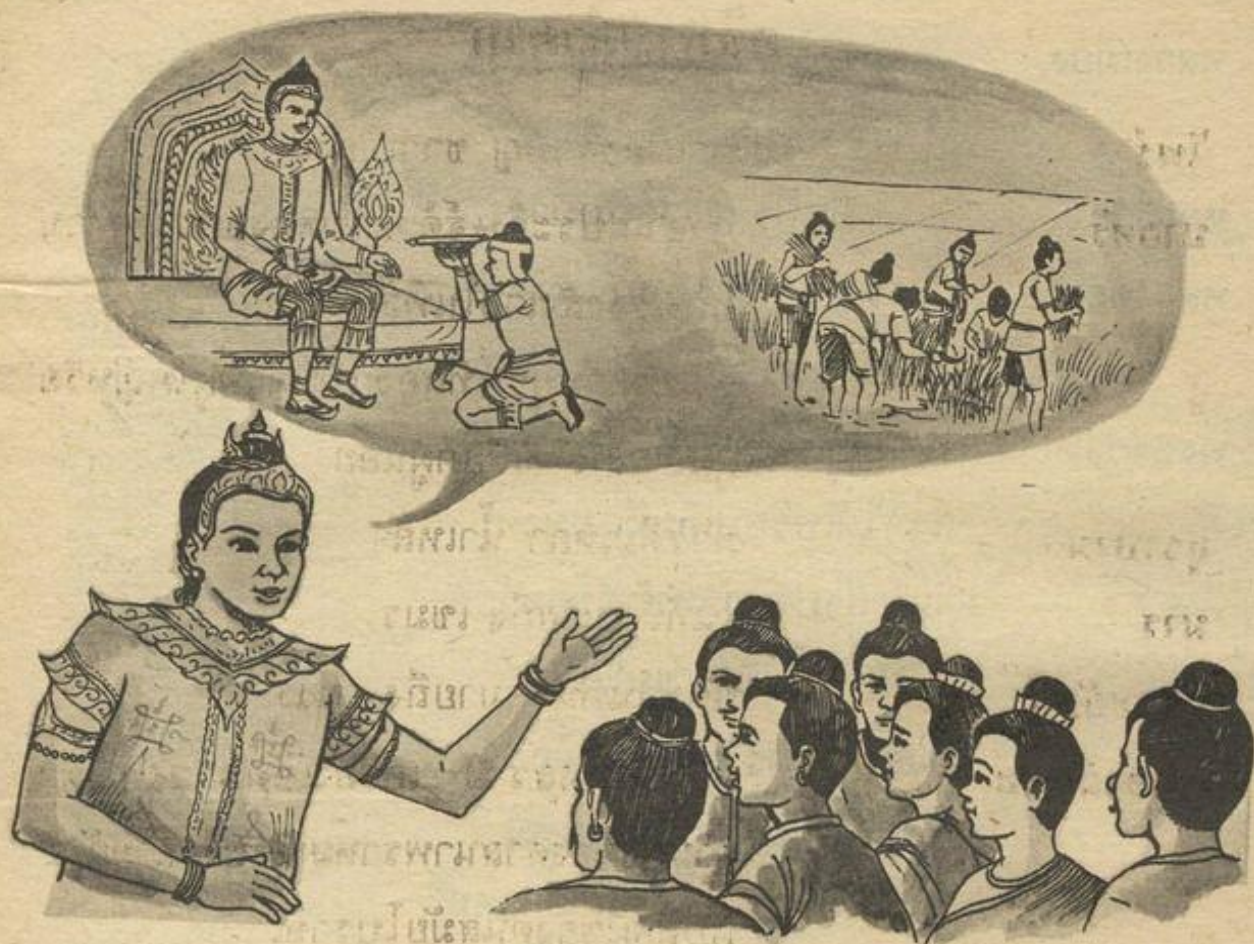
ตอนนี้ไปชาวไทยจำจะต้อง
 คัดป้องกันเมืองที่หวงแหน,
 หาไม่ยอมจะกระหน่ำยาแด่น
 และทำความคับแค้นทั่วไป.

ละไว้จำเป็นจะต้องคิด
หาสัมพันธมิตรเมืองใหญ่
จำเราจะส่งทูตไป
ชักชวนสุโขทัยเป็นไมตรี.
ท่านทั้งหลายจะเห็นประการใด?

หลวงเมือง ชาวไทยต้องเตรียม!

หลวงว้าง อย่างเต็มที!

หลวงนา ควรเริ่มรวมรัฏฐาสาสลิ
แต่บัดนี้ขึ้นยังเรื่อย ๆ ไป.

พระร่วง

ถูกแล้ว. จำต้องหาเสบียง
ไว้ให้พอเพียง, เป็นข้อใหญ่.
แต่บัดนี้เราควรจะรีบไป
ส่งทหารขอมให้ถูกตำรา.
แล้วจึงค่อยกลับมาประชุม,
ชุมนุมกันเพื่อปรึกษา
กิจการงานร่างสารา
ลักษณ์ถึงกรุงสุโขทัย.
(พระร่วงและกรมการพากันเข้าโรง.)

อธิบายคำยาก

ไพร่	พลเมืองสามัญ ชาวเมือง
บายศรี	ภาชนะประดิษฐ์ด้วยใบตองอย่างงดงาม ใส่เครื่องสังเวทในพิธีทำขวัญ
สุ	สรรพนามบุรุษที่สอง เป็นคำที่ผู้ใหญ่หรือ ผู้มีอำนาจใช้เรียกผู้น้อย
สุราบาน	การดื่มเหล้า น้ำเหล้า
มาร	ในที่นี้หมายถึง เขมร
อสุระยักษ์	ยักษ์ในที่นี้ หมายถึง เขมร
เครื่องสังเวท	เครื่องบวงสรวง เครื่องเซ่นสรวงเทวดา ตามพิธีของศาสนาพราหมณ์ หรือตามลัทธิ นับถือผีของคนสมัยโบราณ
ชัน	ยางไม้สำหรับยาเรือ
สุริยัน	พระอาทิตย์
บ่าบวง	บนบาน เซ่นสรวง บูชา
ราตี	แหล่งที่อยู่ของเทวดาบนท้องฟ้า
พระไตรสรณะ	ที่พึ่งทั้งสาม คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
รัตนะ	แก้ว
เทवासुरาฤทธิ์	เทวดาผู้มีฤทธิ์เข้มแข็ง

วิมาน	ที่อยู่ของเทวดา
พระจักรี	ผู้มีจักร พระนารายณ์
ปรเมศวร์	พระอิศวร
พรหมา	พระพรหม
เสือเมือง	เทวดารักษาเมือง ถือกันว่าเป็นเชื้อกษัตริย์ มาแต่โบราณ
ทรงเมือง	เทวดาที่คุ้มครองเมือง
หลักเมือง	เทวดาซึ่งสิงอยู่หลักเมือง
อารักษ์	เทวดาที่คอยป้องกันรักษา
ท้าวจตุโลกपाल	เทวดาผู้รักษาโลกประจำทิศทั้ง ๔
ดู	ตัว ฉัน เรา ข้า
ขจาย	กระจาย
ฉันท	ภาค ตอน ส่วน เขตแดน
แม้เสียสัจย์ต้องวายชีวัน	ถ้าหากไม่ปฏิบัติตามที่ตกลงไว้ก็ต้องตาย (จากคติพจน์ของเสือป่า "เสียชีพอย่าเสีย สัตย์")
ตราขู	เครื่องขังที่มีที่ขัง ๒ ข้าง
สามลา	สามหน สามครั้ง
กร	มือ
เทวัญ	ชาวสวรรค์ หมู่เทวดา
ฤทธิรุทร	มีฤทธิ์มาก

ธारा	หยาดน้ำ
เพรง	ก่อน เก่า
วินัย	ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ
พจน์	คำพูด ถ้อยคำ
สัมพันธมิตร	เพื่อนที่มีความผูกพันกัน
ธัญญาสาลี	ข้าวเปลือก
สาราลักษณา	หนังสือ จดหมาย

กิจกรรม

๑. หาคำยากที่นักเรียนยังไม่ทราบความหมายแล้วเปิดพจนานุกรมดูคำอธิบาย
๒. ช่วยกันอภิปรายเพื่อตอบคำถามต่อไปนี้
 - ๑) การที่กะละออมตกน้ำแล้วไม่รั่วเป็นเพราะความมีวาล์ว
ศักดิ์สิทธิ์ของพระร่วงใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด
 - ๒) ทำไมในตอนแรกนักคู้มจึงไม่เชื่อเรื่องที่นักแก้วเล่าเกี่ยวกับชะลอม
ตกน้ำแล้วไม่รั่ว
 - ๓) นักคู้มเต็มใจที่จะขนน้ำแทนพระร่วงหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - ๔) ทำไมพระร่วงจึงคิดที่จะทำสัมพันธไมตรีกับกรุงสุโขทัย
๓. ช่วยกันคิดสำนวนเปรียบเทียบ ดังตัวอย่าง

ยี่มแน่นราวกับแสงอรุณ กินจुरาวกับผีทะเล

หน้าบานเป็นจานเชิง

ดำเป็นตอตะโก

อ้วนเป็นหมุดอน

สวยเหมือนนางฟ้า

ขาวเหมือนสำลี

ฯลฯ

ช่วยกันอภิปรายความหมาย และลองเขียนเป็นประโยคที่สมบูรณ์

๔. นึกถึงประเพณีของท้องถิ่นของนักเรียนเองที่มีการบูชาเช่นสรวง และช่วยกันอภิปรายถึงประโยชน์ที่จะได้จากพิธีกรรมนั้น ๆ
๕. ชาวไทยเราใช้ใบตองและดอกไม้ในการประดิษฐ์ของสวย ๆ งาม ๆ หลายอย่าง นอกจากบายศรีแล้ว ยังมีอะไรอีกที่ใช้ดอกไม้และใบตองมาประดิษฐ์ทำเป็นของใช้
๖. หาคำที่ขึ้นต้นด้วย “เสีย...” ในบทละครพูดคำกลอนเรื่องพระร่วง องค์กรที่ ๒ ตอนที่ ๑ ตอนที่ ๒ เช่น เสียใจ เสียสัตย์ ฯลฯ ให้หมดทุกคำ แล้วนำมาแต่งประโยค ๕ ประโยค
๗. เขียนเรื่องย่อบทละครพูดคำกลอนเรื่องพระร่วงตอนที่อ่าน
๘. เขียนเล่าถึงอุปนิสัยของ พระร่วง และนักคุ้ม
๙. เขียนแสดงความคิดเห็น เรื่องพระร่วงคิดทำกะละออมดักน้ำ
๑๐. อ่านบทเจรจาโต้ตอบกันระหว่าง “บุญ” กับ “มี” กับเพื่อน แล้วสังเกตว่าบทเจรจาดอนนี้ไม่ใช่ร้อยกรอง แต่เป็นร้อยแก้วที่มีสัมผัส

ระบำดอกฝิ่น

บทนำเรื่อง

บทละครเรื่องนี้เด็กหญิงกัลยาณี ยุกตะเสวี นักเรียนโรงเรียน
สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นผู้เขียนเรื่อง
ส่งเข้าประกวดและได้รับรางวัลที่ ๑ ของคณะกรรมการจัดการ
ประกวดบทละครต่อต้านยาเสพติด บทละครเรื่องนี้นอกจากจะแสดงถึง
ความสามารถของนักเรียนหญิงคนหนึ่ง ในด้านการประพันธ์บท
ละครสมัยใหม่ ใช้ภาษาสำนวนอ่านเข้าใจและได้ความหมายที่ดี อันจะเป็น
ตัวอย่างให้นักเรียนผู้อ่านอื่น ๆ ได้ลองหัดเขียนบ้าง เนื้อเรื่องบทละคร
เรื่องนี้ยังเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะยาเสพติดที่มาจากฝิ่นในรูป
ของมอร์ฟินและเฮโรอีน หรือที่เรียกกันว่าผงขาว ซึ่งเป็นตัวการสำคัญ
ที่ทำให้เยาวชนไทยจำนวนมากตกเป็นทาสของมัน

ปัญหายาเสพติดนี้กลายเป็นปัญหาสำคัญที่จะเป็นภัยเงียบหรือ
ภัยมืด ทำลายประเทศไทยให้ย่อยยับพินาศไปได้ นักเรียนทุกคนจึงควร
มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้เพื่อจะได้ระมัดระวังอันตรายหรือพิษภัยอัน
ร้ายกาจของมัน เพราะทำอันตรายแก่สุขภาพ ผู้เสพยาสิ่งนี้จะมีความรู้สึก
ครึ่งหลับครึ่งตื่น ลืมหมดทุกอย่างแม้แต่ตัวเอง สมองและสุขภาพจะเสื่อม
โทรมลง เมื่อเสพยาติดนานเข้าจะเกิดอาการต้องการยาอย่างรุนแรง เมื่อ
ไม่อาจหามาได้จะมีอาการทรมานทรมาย ขาดความยั้งคิดและทำทุกอย่าง

เพื่อให้ได้ยามา แม้จะต้องทำสิ่งผิดกฎหมาย ก่อคดีอาชญากรรม เช่น การลักเล็กขโมยน้อย การจี้ปล้น การฆ่าทารุณ เป็นต้น นอกจากนี้เมื่อร่างกายเสื่อมโทรมลงมากในที่สุดก็เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้

ฝิ่น เป็นพืชที่ปลูกในที่ดอนเขาหรือที่สูง ชอบอากาศหนาว ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด ปลูกยาก เมื่อต้นเจริญเติบโตจนผลิดอกและออกผล ในระยะเวลาพอสมควรแล้วจึงจะกรีดยางได้ ยางฝิ่นเรียกว่า ฝิ่นดิบ นำไปเคี้ยวก็จะได้ฝิ่นออกมา เมื่อนำไปสกัดจะกลายเป็นมอร์ฟินและเฮโรอีน ซึ่งมีฤทธิ์ร้ายแรงตามลำดับ ฝิ่นที่สกัดแล้วนี้ทางการแพทย์นำไปใช้ในการรักษาโรคได้ นับว่าฝิ่นมีทั้งคุณและโทษ แต่ถ้าผู้ใช้ไม่ถูกต้องฝิ่นก็เป็นสิ่งอันตราย ทำร้ายผู้ใช้ได้ดังเรื่องในบทละครเรื่องนี้ นับว่าฝิ่นมีทั้งคุณและโทษ

คำแนะนำในการอ่าน

๑. อ่านในใจหนึ่งครั้งเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง เพื่อจะตอบคำถามว่า เป็นเรื่องอะไร เกิดที่ไหน ระหว่างใคร ทำสิ่งใด ทำอย่างไร เพราะอะไร หรือเพื่อจะสรุปเรื่องสั้น ๆ ได้ว่าใครสนิทกับใคร เรื่องอะไร เกี่ยวโยงไปถึงใคร เพราะอะไรจึงเกิดเหตุการณ์ขึ้น
๒. อ่านในใจอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ในการอ่านครั้งนี้จะต้องสังเกตว่า
 - ๑) ผู้เขียนเขียนเรื่องในลักษณะอะไร
 - ๒) ผู้เขียนใช้คำ ประโยคและสำนวนภาษาอย่างไร อ่านเข้าใจง่ายหรือต้องให้คิดจึงจะเข้าใจ แสดงความรู้สึกได้ดีหรือไม่

๓) ผู้เขียนต้องการบอกสิ่งใดแก่ผู้อ่าน นักเรียนเข้าใจทันทีขณะ
อ่านหรือต้องคิดอีกทีหนึ่งหลังจากอ่านจบ

๔) รายละเอียดต่าง ๆ ที่ประกอบเป็นไปได้ใหม่ และมีส่วนช่วย
ให้นักเรียนพบสิ่งที่ผู้เขียนต้องการบอกหรือไม่

๓. อ่านจบแล้วทำกิจกรรมท้ายเรื่อง

ระบำดอกฝิ่น

ฉากที่ ๑ เป็นทุ่งฝิ่น

ผู้แสดง

๑. ฝิ่นแต่งตัวสีขาวและแดงประมาณ ๒๐ คน
๒. ลมแต่งตัวสีขาวใช้ผ้ามันพลีว เวลาแสดงใช้พัดลมเป่าให้พลีว เวลาขึ้นเวทีใช้ไฟส่อง

ฉากที่ ๒ เป็นกระท่อม

ผู้แสดง

๑. ลมแต่งชุดเดิม
๒. พ่อเฒ่าชาวเขา

ฉากที่ ๓ เป็นทุ่งฝิ่น

ผู้แสดง

๑. ฝิ่นแต่งตัวสีขาวและสีแดงประมาณ ๒๐ คน
๒. ลมแต่งตัวสีขาวใช้ผ้ามันพลีว เวลาแสดงใช้พัดลมเป่าให้พลีว เวลาแสดงใช้ไฟส่อง

เริ่มเรื่อง

ฉากที่ ๑ ในทุ่งฝิ่น

ลม

“ทำไมเธอช่างใจร้ายนักล่ะ แม่ดอกฝิ่น”

ดอกฝิ่นสีแดง

“ทำไมเธอจึงว่าพวกฉันใจร้ายเล่าจ๊ะ”

ลม

“ก็เมื่อวานฉันเห็นคนตายเพราะพวกเธอละ”

ดอกฝิ่นสีแดง

“เฮ้ยทำไมเป็นอย่างนั้นล่ะ พวกเราไม่เคยคิดร้ายใครเลยนี่จ๊ะ” “ว่าไง พวกเราไปทำอะไรหรือ จึงทำให้คนถึงกับตาย” หันไปพูดกับดอกฝิ่นด้วยกัน

ดอกฝิ่นสีขาว

ลม

“เปล่านี้ ไม่มีใครไปทำอะไรพวกคนเลย”

“เธออาจไม่ทราบ เพราะพวกเธอไม่ได้ทำให้พวกคน
ตายในทันที”

ดอกฝิ่น

ลม

“มันยังไวกันจะลม”

“ตอนแรกพวกเธอจะทำให้ประสาทและระบบสมอง
ของพวกคนทำงานไม่ปกติรวมทั้งระบบการหายใจ
อีกด้วยจะ”

ดอกฝิ่น

“แล้วยังไวกอีกจะ”

ลม

“ต่อมาร่างกายของพวกคนก็จะทรุดโทรม และในที่สุดก็จะตาย”

ดอกฝิ่น

“แล้วพวกเราไปทำอย่างไรจึงทำให้พวกคนเป็นอย่างนั้น”

ลม

“พวกคนเขาเก็บผลฝิ่นไปใช้รับประทานหรือชงน้ำดื่ม นะซี ไม่น่าเชื่อเลย”

ดอกฝิ่น

“คนเขาไม่รู้หรือว่ามันจะมีโทษกับเขา ช่างโง่จริง”

ลม

“เขารู้ซิ เขาฉลาดมากเชียวละ”

ดอกฝิ่น

“เขากลลาด เขารู้ แล้วทำไมจึงทำเล่า”

ลม

“เขากลลาดซี เขานำผลฝิ่นมาสกัดเป็นมอร์ฟีนและยังนำมอร์ฟีนมาสกัดเป็นเฮโรอินได้อีกด้วย”

ดอกฝิ่น “จะสกัดทำไมให้มันยุ่งยาก”

ลม “ก็เฮโรอีน มีฤทธิ์แรงกว่าฝิ่น ๓๐ - ๘๐ เท่า”

ดอกฝิ่น “ก็ยิ่งร้ายขึ้นไปอีกนะซิ”

ลม “ใช่”

ดอกฝิ่น “อ้อ แล้วทำไมเขาจึงเสพเข้าไปล่ะ”

ลม “พอสกัดเป็นมอร์ฟีนและเฮโรอีนแล้ว เขาก็ทำเป็นเม็ด เป็นผง แล้วล่อหลอกให้คนเสพ พอติดแล้วก็ต้องนำ เงินมาซื้อ คราวนี้คนขายก็รวยไปเลย”

ดอกฝิ่น “ทำไมเขาไม่นึกถึงคนอื่นเลยนะ พวกคนนี้แย่งชิง นำ สงสารคนที่จะต้องตายเพราะพวกเรา”

ลม

“พวกคนไม่เลวหมดทุกคนหรอก มีบางพวกเขาช่วย
ป้องกัน และรักษาคนที่ติดแล้ว”

ดอกฝิ่น

“แล้วรัฐบาลไม่ช่วยเหลือหรือ”

ลม

“ช่วยสิ รัฐบาลออกกฎหมายห้ามเสพและจำหน่าย”

ดอกฝิ่น

“ก็คงไม่มีคนตายเพราะพวกเราแล้ว” หันไปพูดกับ
พวกตัวเองด้วยความดีใจ

ลม

“ไม่หรอก ยังมีคนลักลอบเสพและจำหน่ายอยู่”

ดอกฝิ่น

“ทำไมเขาไม่ร่วมมือกับรัฐบาลนะ”

ลม

“ก็เป็นความเห็นแก่ตัวของเขาน่ะสิ”

ดอกฝิ่น

“อ้อ ลม ช่วยไปดูพ่อเฒ่าหน่อยสิ ไม่ได้มาดูพวกเราตั้ง
อาทิตย์แล้ว”

ลม

“ได้สิจ๊ะ”

ปิดฉาก

ฉากที่ ๒ กระต้อมพ่อเฒ่า

ฉากใหม่เป็นกระต้อมของพ่อเฒ่า พ่อเฒ่านอนอยู่บนแคร่ ลมเข้า
มา

ลม

“พ่อเฒ่าไม่สบายมากหรือครับ”

พ่อเฒ่า

“พ่อคงจะตาย” และหันไป

ลม

“ใครนะช่างใจร้ายทำกับพ่อเฒ่าได้”

พ่อเฒ่า

“ไม่มีใครหรอก ตัวของพ่อเองนั่นแหละ”

ลม

“พ่อเฒ่าไปทำอะไรมาจ๊ะ”

พ่อเฒ่า

“ก็พ่อสูบฝิ่นนะซี พ่อจึงต้องเป็นอย่างนี้ ช่วย
ไปบอกหลานดอกฝิ่นแทนพ่อด้วยนะ”

ปิดฉาก

ฉากที่ ๓ ในทุ่งฝิ่น

ดอกฝิ่น

“ว่าไงจะลม พ่อเฒ่าเป็นอะไรไป”

ลม

“พ่อเฒ่าตายเสียแล้ว ฝากมาบอกลาด้วย”

ดอกฝิ่น

“ทำไมพ่อเฒ่าจึงตาย หือ...ทำไม”

ลม

“พ่อเฒ่าสุบผีน”

ดอกผีน

“ทำไมพวกเราถึงได้เลวร้ายเช่นนี้ แม่แก่ผู้ปลุกเรามา”

ลม

“ไม่ใช่ความผิดของพวกเธอหรอก มันอยู่ที่คนนำไปใช้ต่างหากละ ว่าจะนำไปใช้ในทางที่ถูกหรือผิด”

ดอกผีน

“ไม่จริงหรอก ฉันเป็นตัวเลวร้ายไม่มีประโยชน์เลย”

ลม

“มีซิ ทางการแพทย์นำพวกเธอมาใช้ในการรักษาโรคได้ด้วย มันอยู่ที่คนนำไปใช้ต่างหาก”

- ดอกฝิ่น — “คงจะจริง แต่ฉันไม่อยากให้ตัวฉันทำให้ใครเป็นอะไรไปเพราะฉันเลย”
- ลม — “ฉันก็พยายามเตือนแล้ว แต่ไม่มีใครฟังฉันเลย”
- ดอกฝิ่น — “ไว้ถ้ามีคนมาเก็บฉัน ฉันจะเล่าให้เขาฟังถึงความร้ายกาจของตัวฉัน”
- ลม — “คงไม่มีประโยชน์หรอก ไม่มีใครเขาฟังเธอหรอก ฉันว่าทางที่ดีเรามาช่วยกันเอาใจช่วยพวกคนที่ต่อต้านยาเสพติดดีกว่า”

ปิดฉาก

กิจกรรม

๑. ให้ตอบใช่หรือไม่ใช่ ถ้าตอบไม่ใช่ให้บอกข้อความที่ถูกต้อง
 - ๑) เรื่องนี้เขียนเป็นบทละคร
 - ๒) ตัวละครในเรื่องมี ดอกฝิ่น สายลม และผู้เฒ่า
 - ๓) เรื่องทั้งหมดเกิดในตัวเมือง
 - ๔) ฉากแรกมีตัวละครเพียง ๒ ตัว คือ ดอกฝิ่นสีแดง ๑ ดอกและสายลม
 - ๕) ดอกฝิ่นและสายลมสนิทสนมกันเกี่ยวกับโทษและอันตรายของฝิ่น

- ๖) ผีนทำร้ายมนุษย์ด้วยการทำลายประสาทและสมอง จนในที่สุดต้องเสียชีวิต
- ๗) ผินให้ประโยชน์แก่มนุษย์ด้วย
- ๘) ผินนำมาสกัดเป็นมอร์ฟินและเฮโรอีนได้
- ๙) มีกฎหมายห้ามเสพและจำหน่ายยาเสพติดแล้ว จึงไม่มีคนตายเพราะยาเสพติดอีก
- ๑๐) พ่อเฒ่าเจ็บป่วยได้หนึ่งอาทิตย์แล้ว
- ๑๑) ผู้ทำร้ายพ่อเฒ่าให้ตาย คือ ดอกผินซึ่งพ่อเฒ่ารักมาก
- ๑๒) ผินเป็นสิงเลวร้ายไม่มีประโยชน์อันใด

๒. ลองทำกิจกรรมเหล่านี้ (พูดหรือเขียน)

๒.๑ คำที่ขีดเส้นใต้คือใคร

- ๑) “ก็เมื่อวานฉันเห็นคนตายเพราะพวกเธอละ”
- ๒) “พวกเราไม่เคยคิดร้ายใครเลยนี่จ๊ะ”
- ๓) “อ้อ แล้วทำไมเขาจึงเสพเข้าไปล่ะ”
- ๔) “ก็เป็นความเห็นแก่ตัวของเขานะจ๊ะ”
- ๕) “พ่อกำลังจะตาย”

๒.๒ อธิบายความหมายของข้อความที่ขีดเส้นใต้

- ๑) ทำไมเธอขำใจร้ายนักล่ะ แม่ดอกผิน
- ๒) แล้วพวกเราไปทำอะไรจึงทำให้พวกคนเป็นอย่างนั้น

- ๓) ก็เฮโรอินมีฤทธิ์แรงกว่าฝิ่น ๓๐ - ๘๐ เท่า
- ๔) ทำไมเขาไม่ร่วมมือกับรัฐบาลนะ
- ๕) ก็พ่อสูบฝิ่นนะซี พ่อจึงต้องเป็นอย่างนี้
ช่วยไปบอกลาดอกฝิ่นแทนพ่อด้วยนะ
- ๖) มันอยู่ที่คนนำไปใช้ต่างหากละ
- ๗) คงจะจริง แต่ฉันไม่อยากให้ตัวฉันทำให้ใครเป็นอะไร
ไปเพราะฉันเลย
- ๘) ฉันว่าทางที่ดี เรามาช่วยกันเอาใจช่วยพวกคนที่
ต่อต้านยาเสพติดดีกว่า

๒.๓ ใช้ข้อความเหล่านี้แต่งประโยค

- ๑) เอ๊ะ ทำไมเป็นอย่างนั้นล่ะ
- ๒) ไม่น่าเชื่อเลย
- ๓) ช่างโง่จริง
- ๔) พวกคนนี่แยจัง
- ๕) ว่าไงจ๊ะ

๒.๔ ใช้คำต่อไปนี้แต่งเรื่อง ความยาว ๑ ย่อหน้า

จึง ก็ เพราะ เมื่อวานนี้ ทันที ตอนแรก ต่อมา
ในที่สุด แล้ว คราวนี้

๓. แบ่งกลุ่มแล้วทำกิจกรรมต่อไปนี้

- ๓.๑ อภิปรายถึงโทษของยาเสพติดและวิธีป้องกันตัวไม่ให้ติดยา
เสพติด

๓.๒ อ่านออกเสียงบทละครเรื่องนี้ โดยใส่น้ำเสียงและอารมณ์
เหมือนเล่นละคร

๓.๓ สมมติตัวละครและเล่นละครเรื่องนี้

๓.๔ แต่งบทละครสั้น ๆ เรื่องอะไรก็ได้

“ไอ้ตุ่น”

บทนำเรื่อง

“ไอ้ตุ่น” เป็นเรื่องสั้นที่อ่านเข้าใจง่าย ผู้เขียนเรื่องนี่คือ รัชนิ ศรีไพรวรรณ ได้เขียนลงในหนังสือวันเด็กเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓ และในหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง รวมเรื่องชื่นใจ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ถึงแม้ว่าจะเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว แต่ก็ยังเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นได้เสมอ เป็นเรื่องของความรักระหว่างเด็กชายคนหนึ่งกับสุนัขของเขา สุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงที่ซื่อสัตย์ รักเจ้าของยิ่งกว่าอะไรทั้งหมด ซ้ำยังเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของมนุษย์ด้วย ดังนั้นเมื่อเด็กชายผู้นั้นต้องสูญเสียเพื่อนที่รักไปเช่นนี้ ความรู้สึกของเขาจึงไม่แตกต่างจากบทพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงไว้เมื่อ “ยาเหล” สุนัขของพระองค์ถูกฆ่าตาย

“อนุสาวรีย์นี้เตือนจิต	ให้กุศิครำพึงถึงสหาย
ไอ้อาลัยใจอยู่ไม่วาย	กุเจ็บคล้ายศรสักปักอุรา
ยากที่ใครเขาจะเห็นหัวอกกู	เพราะเขาดูเพื่อนเห็นแต่เป็นหมา
เขาดูแต่เปลือกนอกแห่งกายา	ไม่เห็นลึกตริกตราถึงดวงใจ
เพื่อนเป็นมิตรชิดอยู่เป็นนิตย์	จะหามิตรเหมือนเจ้าที่ไหนได้
ทุกทิวาราตรีไม่มีไกล	กูไปไหนเจ้าเคยเป็นเพื่อนทาง.....”

ในเรื่องนี้ผู้อ่านจะเห็นความรักความผูกพันระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยง ความรู้สึกผิดและการให้อภัย อันเป็นรากฐานของการสร้าง

มิตรภาพระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ผู้อ่านจะรู้สึกซาบซึ้งในความรัก
ระหว่างเด็กชายคนหนึ่งกับสุนัขของเขาคือ ไอ้ตุน เขามิได้รู้สึกว่าไอ้ตุน
เป็นเพียงสุนัขเท่านั้น แต่มันยังเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของเขาด้วย ดังนั้น
ผู้อ่านจะเห็นว่าเขารู้สึกโกรธแค้น และเศร้าเสียใจมากเมื่อต้องเสีย
ไอ้ตุนไป และในตอนสุดท้ายผู้อ่านก็จะประทับใจในมิตรภาพของเด็กชาย
สองคนที่เกิดขึ้นได้เพราะ “ไอ้ตุน”

คำแนะนำในการอ่าน

๑. อ่านในใจเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง และเพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง
ในเนื้อเรื่อง
๒. อ่านในใจอีกครั้งเพื่อ
 - ๑) หาข้อคิดที่ได้จากเรื่อง
 - ๒) หาคำยาก และสำนวนภาษาที่ทำให้เกิดความซาบซึ้ง
๓. ทำกิจกรรมท้ายบท

ไอ้ตุน

“โครม....เอ็ง”

รถนั่งคันยาวสีสวยเหมือนสีของท้องฟ้าไร้เมฆในตอนบ่ายคันนั้น
พุ่งทะยานต่อไปบนถนนอันราบเรียบดูประหนึ่งมิได้สนใจต่อเสียงที่เกิด
ขึ้นนั้นเลย

หมาพันธุ์ไทยสีนวลที่ถูกชนนอนแน่นิ่ง ตายสนิท

และในเสี้ยววินาทีที่เสียงมรณะดังขึ้นนั้น ทัด ก็วิ่งขึ้นมาถึงผิว
ถนน เขาเขม้นมองและจดจำหมายเลขของรถคันงามด้วยความคั่งแค้น
และอาฆาต เฟ่งมองเหมือนจะจำไว้ทุกลักษณะ จนรถคันนั้นลับหายไป
บนเส้นทางอันคดโค้ง

แล้วทัดก็ทิ้งตัวฮวบลงข้างร่างหมาสีนวลพันธุ์ไทยที่นอนนิ่งตัว
นั้น สองมือของเขาประคองส่วนหัวของมันขึ้น ดวงตาที่แข็งกร้าวเพราะ
ความอาฆาตแดงก่ำ น้ำตาคลอเต็มสองเบ้าตา ริมฝีปากบางเฉียบซีดขาว
เม้มเข้าหากันแน่น เขาดึงตัวของมันขึ้นพาดตัก ตัวมันยังอุ่น ลูบคลำไปทั่ว
ร่างไม่มีรอยแผล ไม่มีเลือด แต่หัวของมันหมุนไปได้โดยรอบ คอมันหัก

น้ำตาของทัดหยดลงบนเส้นขนนุ่ม ๆ สีนวลของมัน

เขานั่งร้องไห้เจี๊ยะ ๆ บนถนนอันสงบกลางแสงแดดตอนบ่ายอยู่
นาน

นาน...จนความรักความอาลัยกลายเป็นความแค้นและอาฆาต
รุนแรงยิ่งขึ้น

ตัดลูกขึ้นอุ้มมันเดินลง
จากถนน เข้าไปในเขตไร่
ข้าวโพดข้างทาง เสียม
และตะกร้าของเขายังวาง
อยู่ที่เดิม ดูเหมือนเมื่อ
สักครู่นี้เองที่เขามานั่ง
ตายหญ้าที่ไร่ข้าวโพดของ
แม่ ไฉ่ตุ่น หมาของเขายัง
วิ่งซุกซน ขุดดินกระจุย
กระจายอยู่ใกล้ ๆ จมูก
สีดำของมันมอมเปื้อนดิน
เพราะเฝ้าสูดดมกลิ่นต่าง ๆ

ตามดินที่มันขุดขึ้นมา ชั่วพริบตาเดียวที่มันวิ่งถลันออกไปจากไร่ วิ่งขึ้น
ถนนก็พอดีกับรถคันนั้น...ฮึ่ม...รถคันนั้น มันแล่นมาราวกับพายุ แล้ว
ทักก็ได้ยินเสียงอันน่าสยดสยองที่ทำให้หัวใจของเขาแทบหยุดเต้น ทัก
จำเสียงนั้นได้ไม่ลืมและจำรถคันนั้นได้ติดตา

ไฉ่ตุ่น...ไม่มีวันกลับมาหาเขา ไม่มีวันกลับมากระโดดโลดเต้น
เลียหน้าเลียตาทักแสดงความดีใจเมื่อทักกลับมาจากโรงเรียน ไม่มีใคร
วิ่งตามทักไปทั่วไร่ ไม่มีเสียงเห่ากระโชกเฝ้าไร่ให้แม่อีกแล้ว...ไฉ่ตุ่น

ทักหยิบเสียมที่ใช้ตายหญ้าเมื่อสักครู่ ขุดดินจนเป็นหลุมลึก ลึกจน
ถึงเอวของเขา ดึงไฉ่ตุ่นลงในหลุม จับหน้ามันเงยขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ตาสีดำรับ

กับจุมุกของมันปิดสนิท ปิดสนิทตลอดไปไม่มีวันลืมขึ้นมามองเขาอย่าง
รักใคร่อีกแล้ว น้ำตาของตัดซีมออกมาอีก เขาวางมันลง จัดให้มันนอนท่า
ที่มันชอบนอนที่สุด มองเป็นครั้งสุดท้ายแล้วจึงกลบดิน

ตลอดเวลาที่ตัดจะหมั่นมองขึ้นไปบนถนนตรงโค้งที่รถคันนั้นวิ่งหายไป
ไป หูก็คอยเงี่ยฟังเสียงเครื่องยนต์ แต่ทุกสิ่งทุกอย่างก็เงียบสงบ ไม่มีรถคันใด
ผ่านอีกเลย เมื่อเขากลบดินเรียบร้อยแล้ว ตัดก็ถือเสียมเดินกลับขึ้นไปบน
ถนน นั่งลงตรงขอบถนนแล้วคอย....

แม่มาตามเขาเมื่อตะวันลับฟ้า

ตัดนั่งชันเข่าทั้งสองข้าง วางกางเล็ก ๆ บนเข่า มือกำเสียมไวแน่น

“ทัด มานั่งทำอะไรลูก” แม่ตามพลงเดินเข้ามาใกล้ ก็ลงมองดู
เขา “แม่คอยลูกอยู่จนค่ำ ทำไมไม่กลับบ้านจะ ลูกนั่งคอยใคร”

ทัดร้องไห้โฮ “แม่จำ ไ้ต๋นตายแล้วแม่ รถชนมันตาย”

แม่ยืนนิ่งอึ้งอยู่นาน จึงพูดเบา ๆ ว่า “ถึงคราวของมันลูกเอ๋ย ลูกฝัง
มันแล้วไซ้ไหม”

“จะ แม่ ผมฝังมันไว้ในไรของเรา”

“แล้วลูกคอยใคร” แม่ถามทั้ง ๆ ที่ดูเหมือนแม่ก็รู้ว่าทัดคอย
อะไร ทัดนิ่ง “ค่ำมืดแล้วลูก...กลับบ้าน ไปกินข้าวกันเถิด แม่หิว”

ตัดลูกขึ้นออกเดินนำหน้าแม่กลับบ้าน

เขากลับมาไม่ลง

“แม่จะหาให้ตัดใหม่สัก ๒ ตัว ดีไหม หมาบ้านทิดปรุงมันตกลูกเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว” ทัดไม่ตอบ “ลูกอย่าไปพยายามหาฆ่าตเลย คิดเสียว่าไอ้ตุ๋นมันถึงคราว”

“แม่จ๋า...ครูสอนผมว่า คนกับหมาก็เป็นสิ่งมีชีวิตและรักชีวิตเหมือนกัน เขาชนมันแล้ว ทำไมเขาจึงไม่หยุดดูมันบ้างละแม่”

“เขาอาจจะรีบร้อนก็ได้นะลูก”

ดวงตาทั้งคู่ของหัตถาวขึ้นด้วยความรู้สึกซึ่งซึ้งเหยียดหยาบ

“ผมว่า มันเห็นชีวิตของคนอื่นไม่สำคัญมากกว่า ยิ่งเป็นหมามันยังไม่สนใจเลย คนอย่างนี้หัดอยากให้มันเกิดเป็นหมา แล้วให้ถูกรถชนเหมือนไอ้ตุ๋น”

“แม่อีกก็รักและเสียตายไอ้ตุ๋นไม่น้อยกว่าทัด”

“ผมขออนุญาตแม่ จับไอ้คนขับรถคันนี้ได้ไหมแม่”

“อะไรกันทัด ทำไมลูกพูดอย่างนั้น จะไปจับเขาได้อย่างไร ลูกเอ๋ย แม่ขอเสียทีเถอะ อย่าอาฆาตจองเวรเลย เรื่องเล็กจะเป็นเรื่องใหญ่ไปเปล่า ๆ”

“ถ้าเช่นนั้นผมคงไม่มีความสุขไปตลอดชาติ ผมรับรองว่าจะไม่ทำอะไรให้แม่เดือดร้อน ผมจะถามเขาว่า ถ้าเขาเป็นเจ้าของหมา เขาจะเสียใจไหม เท่านั้นเองแหละแม่”

“เขาจะหยุดรถให้ตัดถามหรือลูก เขามีไปไหนต่อไหนแล้วหรืออย่าเลยตัด เรามีกันสองคนแม่ลูกเท่านี้ ทัดอย่าทำให้แม่ต้องเสียใจเลย”

ทัดไม่ตอบ เขานิ่งเงียบ จนถึงเวลานอน

ก่อนนอนเขาภาวนาว่า ขอให้เขาได้พบเจ้าของรถคันนั้น เพราะพรุ่งนี้เป็นวันเสาร์ เขาจะเผ้ารอคอยที่ถนนแต่เช้าจนเย็น ขอให้วิญญาณไอ้ตุนช่วยให้เขาแก้แค้นสำเร็จ

เช้าขึ้นดูเหมือนแม่จะลืมเรื่องไอ้ตุน เพราะแม่กำชับให้เขากินข้าวเช้าแล้วซักเสื้อผ้า ส่วนแม่เข้าไปทำงานในไร่เช่นเคย

ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ทัดฝ่าฝืนคำสั่งของแม่ เขากลิ่งขอนไม้ขนาดใหญ่ขึ้นไปคอยอยู่บนถนน หัวใจดวงเล็ก ๆ ของเขาร่ำร้องให้รถคันนั้นกลับมา

รถผ่านหน้าเขาไปมาหลายคัน แต่ไม่ใช่คันที่ตัดเผ้าคอย พอตะวันขึ้น
สูงถึงยอดไม้ รถคันยาวสีสวยก็แล่นเลี้ยวโค้งที่ตัดจับตามองเข้านอนอยู่
มันเล่นซ้ำ ๆ

ซ้ำ...จนที่ตมมองเห็นเงาคนที่นั่งมาในรถอย่างชัดเจน...ใกล้เข้ามา
...ยังไม่ทันที่เขาจะกลิ้งนอนไม่ใหญ่ขวางปะทะ รถคันงามก็จอดสนิท

ผู้ที่เปิดประตูลงมาอย่างรีบร้อนนั้น เป็นเด็กชายรุ่มราวคราว
เดียวกับเขา ใบหน้าใสสะอาดเหมือนรอยยิ้ม เขาสวมเสื้อฝ้ายราคา
แพง คงแพงเหมือนรถที่เขา นั่งมา

ทัดยีนตะลึง สองตาเพ่งมองไม่กะพริบ

“เธอใช้ไหมที่เป็นเจ้าของหมาที่รถของเราชนเมื่อวานนี้”

เสียงนั้นนุ่มนวลเป็นมิตร น่าจะทำให้ใจอาฆาตของเขาคลายลง แต่เขากลับตวาดสวนออกไป

“ใช่สิ...หมาข้างถนนที่แกชนนั่นแหละ”

“ฉันเสียใจ”

“แกอย่ามาพูด แกเสียใจรี แกชนมันแล้ว รถแกก็แล่นหนีไป...”

ก่อนที่หนุ่มน้อยผู้ที่นั่งรถคันโก้จะตอบ ประตูรถด้านหน้าก็เปิดออก คนขับวัยกลางคนก้าวลงมา

“คุณคิด มาขึ้นรถ...เด็กไม่มีมารยาทอย่างนั้น คุณอย่าไปขอโทษ ให้เสียน้ำใจเลย ให้เขาด่าคุณเล่นเปล่า ๆ”

เด็กชายหันไปตอบว่า “เขากำลังโกรธนี่หว่า เขาก็ต้องพูดอย่างนี้แหละ ชุกกลับขึ้นไปนั่งในรถเสียเถอะ เราจะเจรจากับเขาเอง”

“คุณจะไปชี้แจงอย่างไรเขาถึงจะเข้าใจ เด็กป่า ๆ อย่างนี้ เขาไม่มีวันจะเชื่อหรือกว่า เมื่อคืนนี้คุณนอนไม่หลับ รบเร้าให้ผมพามาหาเขา มาขึ้นรถเสียเถอะ เดี่ยวเขาจะทำร้ายคุณ”

“เหลวไหลจริงหว่า” เด็กชายร้อง ละสายตาจากคนขับรถกลับมามองทัต ซึ่งบัดนี้ยืนนิ่งด้วยใบหน้าซีดสลด

“ฉันเสียใจ” เขาย้ำอีก “จะมาขอโทษเธอ ฉันเองก็มีหมาอยู่ตัวหนึ่ง ฉันรักมันมาก เมื่อวานนี้ตอนที่รถชนหมาของเธอ ฉันแลเห็นเธอวิ่งมาหามัน ฉันยังนั่งนึกว่าถ้าฉันเป็นเธอฉันคงร้องไห้ และถ้ามีปืน ฉันคงยิงไปที่รถแน่ ๆ”

ทัตยืนนิ่งงัน

“เมื่อวานนี้ เรารีบร้อนกันมาก คุณย่าเจ็บหนัก บ้านเราอยู่ระยอง หมอที่ระยองแนะนำให้ส่งโรงพยาบาลที่กรุงเทพ คุณพ่อคุณแม่ของฉัน พาคุณย่ารีบขึ้นรถให้ซุ๊ขับ ฉันติดรถมาด้วย เราตัดมาทางนี้ตรงแยกอยู่ตะเภา คุณพ่อบอกว่า ทางสายที่ผ่านฉะเชิงเทราเพิ่งเปิดให้รถแล่น รถยังไม่มาก ถึงระยะทางจะไกลกว่าไปทางชลบุรี แต่รถก็แล่นสะดวกเพราะไม่ติด เราจึงปิ้งมา ปิ้งจริง ๆ จนชนหมาเธอ แล้วเราก็ไม่มีเวลาลงมาแสดงความเสียใจกับเธอ เพราะเราห่วงคุณย่ากัน ฉันอยากจะมาแสดงความเสียใจกับเธอตั้งแต่เมื่อคืนนี้แล้ว”

หัวใจของทัดอ่อนเปลี้ย เขามองหน้าเด็กชายที่คนขับรถเรียก
“คุณคิด” ด้วยความอบอุ่นและเต็มตื่น

“เธอชื่ออะไร”

ทัดตอบทันที “ชื่อทัด นามสกุล พนาลี เรียนอยู่ชั้น ป. ๖ โรงเรียน
วัดเขา”

“โอ...อยู่ชั้นเดียวกัน ฉันชื่อมรุต...”

“เอ๊ะ เมื่อกี้ฉันได้ยินว่าชื่อ คิด”

“นั่นชื่อเล่นของฉันดอก ฉันชื่อมรุต นามสกุล เกรียงไกร บ้านเธอ
อยู่แถวนี้หรือ ”

“ใช่...ผมอยู่กับแม่สองคน เราทำไร่ข้าวโพด”

“อ้าว...แล้วคุณพ่อละ น้อง พี่...ไม่มีหรือ”

“ไม่...พ่อผมตายเมื่อผมเล็ก ๆ เราอยู่กันสองคน”

“ฉัน...เอ้อ...ผมจะไปเที่ยวที่บ้านทัดได้ไหม เดี่ยวนี้เลย”

“ได้สิ...ได้ ไปสิ...แม่ผมคงดีใจที่ผมไม่ต้องทะเลาะกับเอ้อ มรุต”

เด็กชายมรุต ตะโกนบอกคนขับรถก่อนจะวิ่งตามทัดไป “ซู
รอรอสักสองชั่วโมงนะ”

เมื่อวิ่งลงสู่ไร่เคียงคู่กัน มรุตถามว่า

“หมาของทัดชื่ออะไร”

“ชื่อไอ้ตุ่น”

“ทัดจะเรียกผมว่าไอ้ตุ่นก็ได้นะ เพราะผมจะเป็นเพื่อนกับทัดแทน
ไอ้ตุ่น”

ทัดรู้สึกมีความสุขเหมือนวิ่งอยู่กับไ้ตุ่นของเขา เขาหัวเราะเบา ๆ
มรุตบอกว่า “ผมจะเอาลูกหมามาฝากตัดสักตัวเมื่อรับคุณย่ากลับ
บ้าน”

“ดี...ผมจะเรียกมันว่า ไ้ตุ่นอีก...เพราะมันทำให้ผมได้พบเพื่อน
ใหม่”

เด็กชายทั้งสองหัวเราะขึ้นพร้อมกัน พลังแรงผีเท้าไปสู่เรือนหลัง
น้อย ท่ามกลางทิวข้าวโพดอันเขียวชอุ่มที่กำลังเอนไหวตามแรงลม เหมือน
แสดงความยินดีกับมิตรภาพใหม่ที่เริ่มต้นจากความเข้าใจและการให้
อภัย

คำที่ควรศึกษา

ตายสนิท	ตายแน่นอน
ผิวถนน	พื้นถนน
ชั่วพริบตา	ชั่วกะพริบตา ชั่วประเดี๋ยวเดียว
ถึงคราว	ถึงเวลา
ตกหลุม	ออกหลุม (ใช้กับสัตว์)

กิจกรรม

๑. ตอบคำถามเพื่อทดสอบความเข้าใจในการอ่าน

- ๑) ไ้ตุ่นตายเพราะอะไร
- ๒) ไ้ตุ่นตายเวลาใด
- ๓) จงอธิบายลักษณะของไ้ตุ่นตามความคิดที่ได้จากเรื่อง
- ๔) เหตุใดไ้ตุ่นจึงออกจากบ้านมาที่ถนน
- ๕) ทัดมีความรู้สึกอย่างไร เมื่อไ้ตุ่นตาย
- ๖) ทัดทำอย่างไรกับศพของไ้ตุ่น
- ๗) ทำไมทัดจึงยอมกลับบ้าน
- ๘) จงกล่าวถึงอาการเสียใจของทัดตั้งแต่ไ้ตุ่นตาย
- ๙) เหตุใดแม่ของทัดจึงพูดว่า “เรามีกันสองคนแม่ลูกเท่านั้น ทัดอย่าทำให้แม่ต้องเสียใจเลย”

- ๑๐) นักเรียนคิดว่าตัดกิ่งขอนไม้ขึ้นไปไว้บนถนนเพื่ออะไร
- ๑๑) เหตุใด มรุตจึงพูดดีกับตัดทั้ง ๆ ที่ตัดแสดงอาการโกรธแค้น
- ๑๒) เหตุใดมรุตจึงไม่กลับมาดูไ้ตุ่นในทันทีที่เกิดเรื่อง
- ๑๓) เพราะเหตุใดตัดจึงหายโกรธมรุต
- ๑๔) เพราะอะไรมรุตจึงอยากให้ตัดเรียกเขาว่าไ้ตุ่น
- ๑๕) มิตรภาพของเด็กชายทั้งสองเกิดขึ้นได้เพราะอะไร

๒. อธิบายสำนวนเปรียบเทียบกับนี้

- ๑) รถนั่งคันยาวสีสวยเหมือนสีของท้องฟ้าไร้เมฆ
- ๒) รถคันนั้นมันแล่นมาราวกับพายุ
- ๓) ใบหน้าใสสะอาดเหมือนรอยยิ้ม
- ๔) ทิวข้าวโพดอันเขียวชอุ่มที่กำลังเอนไหวตามแรงลมเหมือนแสดงความยินดีกับมิตรภาพใหม่ที่เริ่มต้น

๓. แต่งประโยคที่เป็นสำนวนเปรียบเทียบกับ ประมาณ ๕ ประโยค

๔. อธิบายความหมายของข้อความต่อไปนี้

- ๑) ดายสนิท
- ๒) เสี่ยงมรณะ
- ๓) ทิ้งตัวฮวบ
- ๔) น้ำตาลอเต็มสองเบ้าตา

- ๕) ชั่วพริบตาเดียว
- ๖) ถึงคราวของมัน
- ๗) ตกถูก
- ๘) หมาข้างถนน
- ๙) เด็กป่า ๆ อย่างนี้
- ๑๐) มองด้วยความอบอุ่นและเต็มตื่น

๕. เขียนสั้น ๆ ที่เป็นเรื่องประสบการณ์ของนักเรียนที่เกี่ยวกับความประทับใจในสัตว์เลี้ยง โดยสมมติตัวนักเรียนเองเป็นตัวละครในเรื่อง และมีตัวละครอื่นประกอบบ้างให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ความยาวประมาณ ๓ - ๕ หน้ากระดาษ
๖. ถ้าเรื่องไ้ตื้นจบลงในตอนที่ตัดเผ้าคอยรถคันนั้นให้กลับมาให้นักเรียนเขียนเรื่องนี้ต่อให้จบตามที่นักเรียนต้องการ
๗. เขียนคำคล้องจองหรือบทร้อยกรองที่นักเรียนถนัดเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงของนักเรียน หรือเท่าที่นักเรียนเคยพบเห็น ความยาวไม่จำกัด

คำชี้แจงการใช้ประมวลคำใหม่

๑. ครูไม่จำเป็นต้องอธิบายความหมายของคำทุกคำให้นักเรียนทราบ คำใดที่นักเรียนรู้ความหมายแล้วไม่ต้องอธิบาย

๒. ความหมายของคำที่ให้ไว้นี้ พยายามเลือกใช้คำอธิบายสั้น ๆ ง่าย ๆ ถ้านักเรียนยังไม่เข้าใจ ครูควรอธิบายเพิ่มเติมและยกตัวอย่างให้เห็นจนนักเรียนเข้าใจ

๓. ถ้าจะอธิบายความหมายของคำใดให้แก่นักเรียน ควรถามนักเรียนว่า นักเรียนคนใดรู้ความหมายของคำนั้น ๆ แล้ว ถ้านักเรียนบางคนรู้ ก็ให้นักเรียนคนนั้นเป็นผู้อธิบายโดยครูคอยเพิ่มเติมให้

๔. คำบางคำนักเรียนอาจไม่เข้าใจความหมายที่ให้ไว้หรือที่ครูอธิบายเพิ่มเติม ควรหาของจริงหรือภาพ หรือวาดภาพให้นักเรียนดู

ประมวลคำศัพท์

	ก
กมล	ใจ
กรวดน้ำ	แผ่ส่วนบุญให้ด้วยการหลั่งน้ำ
กระซิบกระซาบ	บอกหรือคุยกันเบา ๆ
กระเขยอกกระแหย่ง	ตะเกียกตะกายให้สูงขึ้น (พจนานุกรม เขียนว่า เขย้อแหย่ง)
กระอ้อมกระแอ้ม	พูดเบา ๆ อยู่ในคอ ไม่ชัดเจน
กรู	วิ่งไปพร้อมกัน
กล่อมเกล้า	พูดไม่ได้ใจความชัดเจน เคี้ยวไม่สะดวก แล้วรีบกลืน เคี้ยวไม่ถนัด
กอบปร (กอบ)	ประกอบไปด้วย
กังขา	สงสัย เคลือบแคลง
กาลเทศะ	เวลาและสถานที่
กำมะหยี่	ผ้าไหมชนิดหนึ่ง ขนนุ่ม มันข้างเดียว
กำยำ	ล่ำสัน แข็งแรง
กำหนดการ	รายการที่กำหนดไว้
กินเลี้ยง	กินอาหารร่วมกันในโอกาสต่าง ๆ
กึ่ง	ครึ่ง กลาง
เกริ่น	บอกล่วงหน้า ร้องนำ

เกินกำ

แกงจืด

แกงเลียง

แกน

แก้วกล้า

แก้วสารพัดนึก

ล่องเกิน ดูหมิ่น

แกงชนิดหนึ่ง รสไม่เผ็ด อย่างแกงจืด

แกงชนิดหนึ่ง ใส่ผักหลายอย่าง ใช้กุ้ง

หรือปลาไหลก่นำน้ำแกง รสไม่เผ็ด

ส่วนที่อยู่ตรงกลาง

แก่ง กล้า ว่องไว

แก้วที่ช่วยให้นึกสิ่งใดได้อย่างใจ

บ

ขนิษฐา

ข่มขวัญ

ขลัง

ขวัญใจ

ข้อคิด

ข้อมูล

จีตุ

จื่อ

ขุนนาง

น้องสาว

ทำให้หมดกำลังใจ

ศักดิ์สิทธิ์ กำลัง แร่ง มีอำนาจ

สิ่งที่สำคัญประจำใจ

สิ่งที่บุคคลคิดได้จากเรื่องราวหรือ

เหตุการณ์ต่าง ๆ

ข้อเท็จจริงหรือตัวเลขที่รวบรวมได้เพื่อ

ใช้เป็นหลักฐาน

พูดที่กหักเอา

ไม้ที่วางขวางเพื่อยึดปลายเสาได้หลังคา

บ้าน

ข้าราชการระดับสูงในสมัยก่อน

เขม็ง

เกร็ง ตึง แน่น แข็ง

แข็งเมือง

ไม่ยอมเป็นเมืองขึ้น ตั้งตนเป็นอิสระ

แขวง

ตำบล เขต แดน ส่วน ฝ่าย ข้าง

ค

คงแก่เรียน

มีความรู้มาก

คบคิด

ร่วมคิดกัน

คมคาย

ไหวพริบดี เฉลียวฉลาด ปัญญาแหลม

ครรรภ์

ท้อง มีครรภ์ หมายถึงมีบุตรอยู่ใน

ท้อง

ครุ่นคิด

คิดกังวลอยู่

ความทรงจำ

สิ่งที่จำได้

คางเหลือง

อาการหนักเกือบตาย

คำขู (ขู่คำ)

ช่วยให้คงอยู่หรือให้ดีขึ้น

คึกคัก

มีกำลังขึ้น แข็งแรงขึ้น มากมาย

คู่บุญ

สิ่งที่เกิดมาเพื่อช่วยส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น

คู่

งอ

เครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์

เครื่องหมายที่แสดงความเป็นพระ

ราชาธิบดี ๕ อย่าง ได้แก่

๑. พระมหาพิชัยมงกุฏ

๒. พระแสงขรรค์ชัยศรี

เคลิ้ม

เคลือบแคลง

เค้าเงื่อน

๓. ธารพระกร (ไม้เท้า)

๔. วาลวิชณี (พัดกับแส้จามรี)

๕. ฉลองพระบาท

เปลวไป ลืมสติ หลงไป จวนหลับ

ระวาง สงสัย

เรื่องราวที่เป็นมา ร่องรอย

รกนรก

รกนรก

รกนรก

ง

ง้องอน

งามขึ้น

เงี่ย

เงือกด

เงื่อนงำ

ขอคืนดีด้วย

ผู้หญิงสวย

เอียงหูฟังเพื่อให้ได้ยินชัดเจน

อดกลั้น ยับยั้ง

สิ่งที่ซ่อนอยู่ สิ่งที่ไม่เปิดเผย สิ่ง
ที่ปิดบัง

โงกเงก

โอนเอนไปมา

จ

จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

จองเวร

พระราชพิธีเริ่มไถนา

ผูกใจเจ็บและอยากแก้แค้น

จังก้า	ยืนตั้งท่าแสดงความเอาจริงเอาจัง แข็งแรง
จาง	ลดไป น้อยไป
จ้านง	ตั้งใจ หวังไว้
จินตนาการ	ความคิดที่ปรากฏขึ้นในใจ
จิปาละ	ทุกอย่าง ทั้งหมด ไม่เลือกว่าเป็นอะไร
จู้จี้	เข้าไส้ รำไร บ่นจุกจิก
เจนจัด	ชำนาญ รู้แจ้ง จำได้แม่น
เจิม	แต้มแป้งหอมลงบนสิ่งที่ต้องการให้มี ความเจริญ
แจกแจง	อธิบายอย่างละเอียด กระจายออก
ใจ	เข็ดด้ายหรือไหมที่ผูกคั่นไว้เป็นตอน ๆ เพื่อไม่ให้ยุ่ง

ฉ

ฉะฉาน	ชัดเจน แจ่มแจ้ง
เฉื่อยเฉะ	ช้าอืดอาด
โฉมฉาย	งดงาม หมายถึง ผู้หญิง

ป

ข้อฟ้า	ส่วนที่อยู่สูงสุดของโบสถ์ รูปเหมือน หัวนาครชูขึ้นเบื้องบน
ชั้นเชิง	เล่นให้เลี่ยม อุบาย
ชายพก	ริมผ้าถุงที่รวบขึ้นมาไขว้ไว้ข้างหน้า อาจจะใช้ห่อสิ่งของได้ด้วย
ชាយา	เมีย
ขำนิขำนานู	เขี้ยวขำญ คล่องแคล่ว ว่องไว
ชีว์ชีว์	ชีปะปะ ให้ดูนั้นดูนี้
เชือด	ปาด แล่ ถู
เชือนเฉย	เฉยนิ่ง ละเลย ไม่เอาใจใส่ ทอดทิ้ง ไม่เหลียวแล
แช่มชื่น	เบิกบาน สดใส อิ่มเอิบใจ

ป

ซ้อมใหญ่	การซ้อมครั้งสุดท้ายเหมือนการแสดง จริง
ซักซ้อม	ทำความเข้าใจให้ตรงกัน
ซ่านซ่า	แผ่กระจายไปทั่ว

ชิมชาบ
เช่น

ชิมเข้าไปทั่ว เอิบอาบเข้าไปทั่วถึง
บูชา สังเวช บวงสรวง

ด

ด้วง
ดัดแปลง
ด่าน
ดิฉัน
เดิมพัน

แมลงปีกแข็งชนิดหนึ่ง
แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม
ที่สำหรับกักเพื่อตรวจตรา
ตำแหน่งชื่อผู้พูดที่เป็นหญิง
ของสำหรับผู้ชนะในการพนัน

ต

ต้นจามจุรี
ตรวจตรา
ตรวจสอบ
ตระเตรียม
ตระเวน
ตราบ
ตริกตรา
ตะลุ่ม

ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ดอกมีเกสรเป็นฝอย
บางแห่งเรียกว่าต้นก้ามปูหรือนำฉา
ดูให้ละเอียด
ดูบททวน
จัดไว้ให้พร้อม จัดแจงให้เสร็จ
เที่ยวไปทั่ว
จนถึง
คิด นึก
ภาชนะมีเชิงสำหรับใส่ของแทนถาด
หรือพาน

ตะลุย

ต่างจังหวัด

ตายใจ

ตำลึง

ติดใจ

ติดสินบน

ตีความ

เต็มเม็ดเต็มหน่วย

เต็มเหนี่ยว

เตร็ดเตร่

แต่ไหนแต่ไร

ไต่การม

ไต่ห่มบูชา

บุกเข้าไป ฝ่าเข้าไป ไม่รังรอ

จังหวัดที่ไม่ใช่เมืองหลวง

เชื่อใจอย่างไม่สงสัย วางใจ

ไม้เถาชนิดหนึ่ง ใช้เป็นอาหาร

รู้สึกชอบมาก

ให้ทรัพย์สินหรือสิ่งของเพื่อให้ทำผิดต่อ
หน้าที่โดยมุ่งประโยชน์ของตน

แปลความหมาย

ครบถ้วน ไม่ขาดตกบกพร่อง

เต็มกำลัง

เที่ยวไปไม่อยู่เป็นที่

นานมาแล้วจนถึงปัจจุบัน

ใช้คำพูดโต้เถียงอย่างมีไหวพริบ

ไต่ที่เป็นชุดสำหรับตั้งพระพุทธรูปและ
เครื่องบูชา

ณ

ณวัลย์

เถลิง

โลกถบ

ไถคะ

ครอง ทรง เจริญ

ขึ้น

ไถดินกลบ

ไถตะลุย

ท

ทรรศนะ

ความเห็น

ทะลุปรุโปร่ง

มองเห็นตลอด รู้เรื่องราวตลอด

ท้ายทอย

ส่วนท้ายสุดของกะโหลกศีรษะด้านหลัง

ทาสี

ทาสผู้หญิง

ทุกขเวทนา

ความรู้สึกลำบาก เจ็บปวดและ
เดือดร้อน

ทุ่มเถียง

ต่อสู้ด้วยวาจา

ทุ่ม

เสียงไม่แหลม

เทคโนโลยี

การใช้เครื่องจักรกลแทนการใช้แรงคน
เรียกหญิงที่ทำหน้าที่ไปรษณีย์

เทพี

ในพิธีแรกนางเทพี

เทวรูป

รูปเทวดาที่นับถือ

เทวี

นางกษัตริย์

เทียมทาน

เสมอ เท่า

โทมัส

เสียใจ ทุกข์ใจ

โทษทัณฑ์

การลงโทษ

น

นโยบาย

วิธีดำเนินการ แนวทางปฏิบัติ

นอนหลับทับสิทธิ์

ไม่ใช้สิทธิ์ที่ตนมีอยู่เมื่อถึงคราวจะใช้

น้อยหน้า

ไม่เทียมหน้าเขา ไม่เสมอเขา มีไม่เหมือน
คนอื่น

นางสนมกำนัล

ผู้หญิงที่มีหน้าที่รับใช้อยู่ในวัง

นามธรรม

สิ่งที่มองไม่เห็นด้วยตา แต่รู้ด้วยใจ

น้ำเสียง

เช่น ความรัก ความซื่อสัตย์ ซอกละไม

นิตย

เสียงสูงต่ำที่แสดงอารมณ์ คำพูด

เนิ่นนาน

เสมอ ๆ ยั่งยืน

โน้มน้าว

ช้า นาน

เหนียว ดึง รึง

บ

บรรดาศักดิ์

ตำแหน่งของข้าราชการสมัยก่อน ซึ่ง

ได้รับพระราชทานจากพระเจ้าแผ่นดิน

บรรเลง

เช่น ขุน หลวง พระยา ฯลฯ

บังควร

ทำเพลงด้วยเครื่องดนตรี

บ้านเกิดเมืองนอน

สมควรอย่างยิ่ง

ถิ่นที่เกิด

บ้าตา

กระบอกตา

ป

ปฎิคม	ผู้ต้อนรับ ผู้รับแขก
ปม	สิ่งที่ซ่อนเร้น ข้อยุ่งยาก
ปมด้อย	รู้สึกว่าคุณด้อย ไม่เท่าเทียมคนอื่น
ปรองดอง	พร้อมเพรียงกัน สามัคคี
ประกาศนียบัตร	ใบแสดงคุณวุฒิ
ประคารม	โต้เถียงกัน
ประท้วง	คัดค้าน ทักท้วง
ประทับแรม	อยู่ค้างคืน
ประปราย	ห่าง ๆ เล็กน้อย ไม่ทั่ว
ประสิทธิ์ประสาท	ทำให้เกิดความสำเร็จ
ประหาร	ฆ่า
ปรัม	ห้ามไว้เพื่อให้เกรงกลัว
ปริญญา	ระดับความรู้ที่จบมหาวิทยาลัย
ปลัดกระทรวง	ตำแหน่งหัวหน้าสูงสุดของข้าราชการประจำ
ปลาบปลื้ม	ยินดีจนพูดไม่ออก
ปลายข้าว	ข้าวสารที่เม็ดแตกหรือแหลก
ปอง	ตั้งใจไว้ มุ่ง ต้องการ
ปากน้ำ	ช่องแม่น้ำที่ติดต่อกับทะเล

ผ

ผะ	ชะงัก หยุดทันที
ผลาหาร (ผะ - ลา - หาน)	อาหารประเภทผลไม้
ผลาญ	ทำลาย
ผ่องแผ้ว	สะอาด หมดจด สบายใจ
ผักตบชวา	พืชน้ำชนิดหนึ่งเป็นกอ ลอยอยู่บนผิวน้ำ มีดอกเป็นช่อสีม่วง
ผิดสังเกต	ผิดปกติ
ผุยผง	แหลกละเอียด
ผู้น้อย	ผู้มีอายุอ่อน คนที่อยู่ใต้บังคับบัญชา
ผู้นำ	ผู้เป็นหัวหน้า
แผ่นป้ายโฆษณา	แผ่นที่มีข้อความโฆษณา

ผ

ผรั่งพันธุ์ยักษ์	ผรั่งพันธุ์หนึ่งที่ให้ผลใหญ่
ฝากฝัง	มอบหมายให้ช่วยดูแล
ผีพาย	คนพายเรือ

พ

พงศ์พันธุ์	เชื้อสาย ญาติพี่น้อง
พงศาวดาร	เรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์เกี่ยวกับชาติ หรือพระมหากษัตริย์
พยัญชนะ	ตัวหนังสือ ก - ฮ
พยากรณ์	ทาย ทำนาย
พรรณราย (พัน - นะ - ราย)	สีเลื่อมระยับ งามผุดผ่อง
พรหมสี่หน้า	ชื่อกระบวนท่าในการฟันดาบและ ชกมวย ชื่อกระบวนท่ารำ พระเจ้า ผู้สร้างโลกของศาสนาพราหมณ์
พระกระยาหาร	ของกิน (คำราชาศัพท์)
พระโค	วัว (คำราชาศัพท์)
พระธรรมเทศนา	การแสดงธรรม การเทศน์
พระนารายณ์	พระเป็นเจ้าที่สำคัญองค์หนึ่งของ พราหมณ์ พระวิษณุก็เรียก
พระมหากษัตริย์คุณ	ความกรุณาอันยิ่งใหญ่ของพระเจ้า แผ่นดิน
พระยุกลบาท	ทำทั้งสอง (คำราชาศัพท์)
พระราชทานเพลิง	เผาศพโดยขอพระราชทานไฟจุดศพ

พระราชวังดุสิต

ชื่อที่ประทับ (ที่อยู่) ของพระเจ้าอยู่หัว
องค์ปัจจุบัน

พระราชหฤทัย

ใจ (คำราชาศัพท์)

พระแสงปลัก

อาวุธที่ฝังเหล็กแหลมตอนปลาย ใช้แทง
สัตว์พาหนะ (คำราชาศัพท์)

พระอินทร์

เทวดาผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

พระอิศวร

พระเป็นเจ้าที่สำคัญองค์หนึ่งของ
พราหมณ์ บางที่เรียกว่าพระศิวะ

พรั่งพร้อม

ครบทุกอย่าง

พราหมณ์

นักบวชในศาสนาพราหมณ์ ไว้ผมมวย
นุ่งขาวห่มขาว เป็นผู้ประกอบพิธี
พราหมณ์

พริกกับเกลือ

เครื่องจิ้ม มีพริก เกลือและน้ำตาล
กับข้าวชนิดหนึ่ง มีมะพร้าวคั่วปนผสม
เกลือ

พสกนิกร (พะ - สก - นิ - กอน) ชาวเมือง พลเมือง

พะว้าพะวัง

ห้วงหน้าห้วงหลัง ระวังหน้าระวังหลัง

พิฆาต

ฆ่า กำจัด ทำลาย

พิธีรีตอง

งานพิธีที่ทำอย่างมีแบบแผนเป็นทางการ

พุทธศาสนิกชน (พุท - ทะ -

ผู้นับถือศาสนาพุทธ

สา - สะ - นิก - กะ - ชน)

เพลงดาบ	กระบวนท่าในการฟันดาบ
เพลงมวย	กระบวนท่าในการชกมวย
เพลงมาร์ช (เพลง - ม้าด)	เพลงที่ใช้เดินแถว
เพ็ลย	แมลงชนิดหนึ่งที่กัดกินต้นไม้ มีสีต่างๆ
เพิกเฉย (ให้พิจารณา)	ไม่เอาใจใส่ ละเลย
เพี้ย	เหมือน เสมอ เท่า มักใช้ในบทร้อยกรอง
	แทนคำว่า เพียง เป็นคำเปล่งออกมาเพื่อ
	ขอให้ได้ตั้งใจ
เพี้ยน	ผิดแปลกไป คลาดเคลื่อน
แพทย์หลวง	หมอที่ปฏิบัติงานตามโครงการของ
	พระเจ้าแผ่นดิน
ไพล่	เปลี่ยนไป ไหว

ฟ

ฟรี	ได้เปล่าโดยไม่ต้องเสียเงิน (มาจาก
	ภาษาอังกฤษ)
พันเพือ	ปะปนกัน ยุ่ง พัวพันกัน
พันฝอย	คุ้ยเอาเรื่องที่สงบแล้วขึ้นมาพูดอีก

ภ

ภัตตาคาร	ร้านขายอาหารที่ใหญ่
----------	---------------------

ม

มณฑล

บริเวณ แคว้น

มติ

ข้อตกลงร่วมกัน

มโนภาพ

เกิดความคิดเป็นภาพขึ้นในใจ

ม่อย

หลับไม่สนิท งีบ

มั่งคั่ง

ร่ำรวย

มิหน้าข้า

ไม่พอยัง . . . อีก

มีนตึง

เฉยเมยด้วยความไม่พอใจ

มุ่น

ขมวดให้เป็นปม บิดม้วนให้เป็นปม

เมียง

ค่อย ๆ เข้าไปใกล้

เมืองหน้าด่าน

เมืองที่ป้องกันเหตุและระวังชายแดน

แมลงเมา

แมลงประเภทมดที่มีปีก

ไม่ชอบมาพากล

ไม่น่าไว้วางใจ ชวนให้สงสัย

ย

ยถากรรม

ปล่อยตามกรรม

ยืนหยัด

ตั้งมั่น

ยุ

สนับสนุนให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ยุยง

สนับสนุนให้ทำสิ่งที่ไม่ควร

ยุคเข็ญ

คราวลำบาก

ยุค

จุด ดิ่งไว้

ร

รถจักรยานยนต์	รถสองล้อขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์
รองประธาน	รองหัวหน้า
ระทม	ซ้ำใจ
ระนาว	แถว สาย ราว
ระอา	หมดกำลังใจ เบื่อหน่าย
รัชทายาท	ผู้จะสืบราชสมบัติ
ราชสีห์	สัตว์ในนิยาย คล้ายสิงโต ดุร้ายและมีกำลังมาก
ราชาภิเษก	พระราชพิธีในการขึ้นสืบราชสมบัติ
รายการ	รายละเอียดที่เรียงตามลำดับ
ร้ายรำ	รำกรีดกราย
รำลึก	นึกถึง
รูปธรรม (รูป - ปะ - ทำ)	สิ่งที่มีรูปให้มองเห็นได้
เรรวน	ไม่แน่ใจ
โรงเลื่อย	โรงงานเลื่อยไม้

ล

ล้วงลับ	ตายไปแล้ว พันไปแล้ว
ล่องลอย	ปล่องไปเรื่อย ๆ
ละเมอ	ทำโดยไม่รู้สีกตัว พุดในเวลาหลับ

ลักษณะ

ลับชื่อ

ลูกเลี้ยง

ลูกอม

เลขอารบิก

โล่

สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าต่างจากสิ่งอื่น

ตายไป

ลูกคนอื่นที่เอามาเลี้ยงเป็นลูกของตน

ลูกติดพ่อ

ขนมหวานประเภทลูกกวาด

ตัวเลขที่ใช้กันโดยทั่ว ๆ ไปในทุก

ประเทศ

เครื่องป้องกันอาวุธอย่างหนึ่ง มีรูป
ต่าง ๆ

ว

วรรณยุกต์

สิ่งแสดงระดับเสียงสูงต่ำของคำในภาษา

ไทย มี ๔ รูป คือ เอก โท ตรี จัตวา

(' ° ° +)

วสันตฤดู

ฤดูฝน

(วะ - สัน - ตะ - รี - ดู)

วัดหลวง

วัดที่อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์

วันธรรมสวนะ

วันพระ

(วัน - ทำ - มะ - สะ - วะ - นะ)

วันพีชมงคล

วันทำพิธีเกี่ยวกับการทำนา

วางแผน

เตรียมการทำงานล่วงหน้า

วิเคราะห์

ตริกตรอง ไคร่ครวญ

วิริยะอุตสาหะ

ความขยัน ความเพียร ความอดทน

วิสาสะ

ความคุ้นเคย สนิทสนม การถือว่า

เป็นกันเอง

เวียนหัว

รู้สึกใจคอหวิว ๆ แลดูอะไรหม่นไปหมด

ค

ศรี

ความดีงาม ความเจริญ

ศักดิ์สิทธิ์

มีอำนาจ ขลัง

ศาลาการเปรียญ

ศาลาวัดสำหรับพระสงฆ์แสดงธรรม

(สา - ลา - กาน - ปะ - เรียน)

ศิลา

หิน

โสกนาฏกรรม

เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่โสกเศร้า

(โสก - กะ - นาด - ตะ - กำ)

น่าสะเทือนใจ

ด

สมรู้ร่วมคิด

ร่วมคิดร่วมมือในทางไม่ดี

สมญา	ชื่อ
สมณชีพรามณ์ (สะ - มะ - นะ - ชี - พราม)	พระภิกษุ ชี นักบวช
สมมุติ (สม - มุติ)	ตกลงกันว่า ยินยอมกันว่า
สมรภูมิ (สะ - หมอ - ระ - พุม)	สนามรบ
สมุดบันทึก	สมุดสำหรับเขียนบันทึก
สวามี	สามี
สอดส่อง	ดูแลอย่างทั่วถึง
สอพโล	คล้อยตามไปในทางเลวเพื่อให้ชอบ
สะพัด	เรื่อยไป
สะเออะ	ยื่นหน้าเข้าไปเมื่อเขาไม่ต้องการ
สักหลาด (สัก - กะ - หลาด)	ผ้าทำด้วยขนสัตว์
สังสรรค์	ร่วมกัน
สัตยาธิษฐาน (สัต - ตะ - ยา - ทิด - ถาน)	การตั้งความจริงใจ
สัมปทาน (ลำ - ปะ - ทาน)	มอบให้ อนุญาตให้ทำกิจการบางอย่าง แต่เพียงผู้เดียว
สาริต	ทำให้ดู แสดงเป็นตัวอย่าง แสดงให้ เห็นจริง
สารตรา	หนังสือสำคัญที่ดำเนินตามพระบรม ราชโองการและประทับตรา

สาระ	เนื้อหา ความมีประโยชน์
สาระแน	ยุ่งไม่เข้าเรื่อง
สำแดง	ปรากฏให้เห็น
สำเนียง	เสียง น้ำเสียง
สิทธิพิเศษ	สิ่งที่ได้เกินกว่าที่ผู้อื่นได้
สิ้นเชิง	ทั้งหมด ทั้งสิ้น
สิริมงคล	ความสุข ความเจริญ
เสียหน้า	อับอายเพราะไม่เป็นไปตามที่พูด
เสียงแซ่ด	เสียงคุยกันดังจนจับความไม่ได้
เสียงทวย	การกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อทำนายโชค

ห

หม่น	ไม่แจ่มใส
หมายกำหนดการ	รายการที่กำหนดไว้ในพระราชพิธี
หมายมั่นปั้นมือ	มั่นใจว่าจะได้
หมายเลข	ตัวเลขตามที่กำหนด
หย่อน	ค่อย ๆ ไม่ตึง คลาย ทุเลา เบา น้อย
หย่าร้าง	เลิกเป็นสามีภรรยากันตามกฎหมาย
หัวเมือง	เมืองอื่นนอกจากเมืองหลวง
หาเสียง	หาผู้สนับสนุน

ห่างเหิน	ไม่สนิทสนมเหมือนเก่า
หายนะ (หาย - ยะ - นะ)	ความเสื่อม ความทรุดโทรม
ห้ำหั่น	เข้าฟาดฟันให้เป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย
เหงาหงอย	ซบเซา ไม่กระปรี้กระเปร่า
แหย	หน้าซึ่งแสดงอาการยอมนแพ้หรือเก้ออาย
แหล่ง	ที่ตั้ง ที่อยู่
ให้ปากคำ	พูดชี้แจงเมื่อถูกสอบสวน
โหมพรม	ด้ายทำด้วยขนสัตว์เป็นเส้นปุย ๆ

อ

อดรนทนไม่ได้	นั่งอยู่ไม่ได้ ทนไม่ได้
อธิบดี	ผู้เป็นใหญ่ ผู้ปกครอง หัวหน้า
อนาทร	ไม่เอาใจใส่ ไม่เอื้อเฟื้อ ละเลย
อนุกรรมการ	คณะทำงานกลุ่มเล็ก
อนุชน	คนรุ่นหลัง
อภัยโทษ (อะ - ไพ - ยะ - โทด)	ไม่เอาโทษ ยกโทษให้
อภินิหาร	อำนาจบุญที่สร้างสมไว้ อำนาจแห่ง ความดีที่ได้ทำไว้
อภิสัทธี	ความสำเร็จเหนือผู้อื่น
อรไท	นางผู้เป็นใหญ่

ออกหน้าออกตา	เปิดเผย
อัดอั้นตันใจ	หนักใจ จนปัญญา
อาคันตุกะ	แขกที่มาหา ผู้มาหา
อามิสสินจ้าง	ให้เงินเป็นเครื่องล่อใจ
อิกอัก	อาการที่พูดไม่ออก ติดกึกกักอยู่ในคอ
อุดมคติ	แบบอย่างที่เป็นเลิศ ลักษณะเป็นเลิศ
อุทร	ท้อง
อุบาทถ	ชายผู้ที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา
อุบาสิกา	หญิงที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา
อุปมาอุปไมย	ข้อความเปรียบเทียบ
เอกฉันท์ (เอก - กะ - ฉัน)	มีความเห็นเหมือนกัน มีความต้องการเหมือนกัน พอใจเหมือนกัน
แอก	ไม้ที่วางขวางคอวัวหรือควายขณะเทียมจูง

ฮ

ฮิกหาญ	กล้า ไม่กลัวตาย
--------	-----------------

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ วก ๒๖๗/๒๕๒๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ แล้วนั้น เพื่อให้สื่อการเรียนต่าง ๆ สอดคล้องกับหลักสูตร และส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ดังมีรายนามต่อไปนี้

คณะที่ปรึกษา

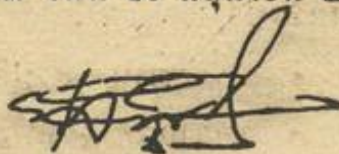
๑. นายสมาน แสงมลิ
๒. นายโกวิท วรพิพัฒน์
๓. คุณลาวัลย์ ถนองจันทร์
๔. คุณหญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา
๕. คุณหญิงเบญจา แสงมลิ
๖. นางฐะปะนีย์ นาครทรรพ
๗. นางกุลลาภ มัลลิกะมาส
๘. นางสาวช่อนกลิ่น พิเศษสกุลกิจ

๙. นางกิตติวดี บุญซื่อ
๑๐. นายวินัย เกษมเศรษฐ
๑๑. นางสาววณี สุนทรเวช
๑๒. นายสวัสดิ์ สุวรรณอักษร
๑๓. นายศิริ ศิริบุตร
๑๔. นายสมพงษ์ พลสุรย์

คณะปฏิบัติงาน

๑. นางรัชณี ศรีไพรวรรณ	ประธานกรรมการ
๒. นายสุเจตน์ อิงกะสุวณิชย์	
๓. นางประภา สุชีนัย	
๔. นางสาวกาญจนา สุกรสุยานนท์	
๕. นางสาวสมชัย ยุติธรรม	
๖. นางนิตยา จรุงผลฐิติ	
๗. นางสาวจินตนา ไบกาชุย	
๘. นางสาวพูนศรี อิ่มประไพ	
๙. นางสุชาดา วัชรุติ	กรรมการและเลขานุการ
๑๐. นางวันเพ็ญ สุทธากาศ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. นางสาวปริญญา ฤทธิเจริญ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ตั้ง ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๒๓

(นายรังสฤษดิ์ เชาวนศิริ)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๑ ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ ๖ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ ขึ้น กระทรวง
ศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๕

สีหเดช กิ่งทอง

(นายสายหยุด จำปาทอง)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๕๐๐ : ๒๕-๒๖

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

นายกัธ สติรกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

๑๒ กันยายน ๒๕๒๖

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๒๕

เลขที่

1097697

